

**İZMİR ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN
3174 ENVANTER NUMARALI MİNYATÜRLÜ EL YAZMASI
ESERDEKİ TASVİRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Veysel SEYHAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN, 2016

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakkı saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (...) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Veysal

Soyadı : SEYHAN

Bölümü : Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Bilim Dalı İmza:

Teslim tarihi:

Türkçe Adı: İzmir Etnografya Müzesinde Bulunan 3174 Envanter Numaralı El Yazması
Eserin İncelenmesi

İngilizce Adı: Investigation On The 3174 Inventory Numbered Hand Written Opus In
İzmir Ethnography Museum

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışında tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim

Yazar Adı Soyadı:Veysal SEYHAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Veysal SEYHAN tarafından hazırlanan “İzmir Etnografya Müzesinde Bulunan 3174 Envanter Numaralı El Yazması Eserin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Aysen SOYSALDI

Güzel Sanatlar Enstitüsü, Gazi Üniversitesi

.....

Başkan: Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI

El Sanatları Bölümü, Ankara Üniversitesi

.....

Üye:Yrd. Doç. Dr. Hakan ÇETİN

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi

.....

Tez Savunma Tarih: 14/06/2016

Bu tezin Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Tahir ATICI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Osmanlı minyatür sanatı köklü bir geçmişe sahip olan geleneksel el sanatlarımızdan biri olarak belgeleyici özelliği ile tarihin aydınlatılmasında büyük rol üstlenmiştir. Osmanlı saray kültürün yansıtarak el yazmalarını süsleyen, genelde padişah ve yüksek mertebelere sunulmuş bir sanat dalıdır. Her bir yazma eser aynı zamanda belge niteliği taşımaktadır.

Bu araştırma, İzmir Etnografya Müzesinde Bulunan 3174 Envanter Numaralı El Yazması Eserin İncelenmesi Osmanlı tarihi ve padişahları hakkında gelecek nesillerin bilgilendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında değerli görüşlerini ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. AYSEN SOYSALDI 'ya, müze araştırmalarımda her türlü bilgiye ulaşmamı sağlayan İzmir Arkeoloji ve Etnografya Müzesi uzmanlarından Beyhan GÜRMAN, Yasemin PERSKA hanımefendilere ve diğer çalışanlarına, el yazması eserle ilgili Osmanlı Türkçesinin çevirilerinde yardımcı olan hattat müzehhib Abdullah AYDEMİR ve çevirmen Hüseyin ARSLAN beyefendiye, yüksek lisans eğitimine birlikte başlayıp her daim fikir alışverişi yapmış olduğum ve desteklerini esirgemeyen sınıf arkadaşlarım Aslıhan İNCE, Ebru KÖSE, Gülden GÜNYÜZÜ Murat ULAŞ, Berna ÇAĞLAR ve Ünzile Büşra TELLİ arkadaşlarıma, araştırma boyunca her konuda fikir ve desteklerini sunan kıymetli eşim Sayın Ümmügülsüm SEYHAN'A, Geleneksel Türk El Sanatları bölümünü okumamda en büyük destekçim ve yüksek lisans yapmam için en büyük teşvikçim olan değerli büyüğüm abim Zafer SEYHAN'a saygı ve şükranlarımı sunarım.

Ayrıca araştırmanın en önemli aşamalarında daima yanımda olan manevi desteklerini her zaman hissettiğim çok değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Veysel SEYHAN

**İZMİR ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN
3174 ENVANTER NUMARALI MİNYATÜRLÜ EL YAZMASI
ESERDEKİ TASVİRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Veysal SEYHAN
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Haziran, 2015**

ÖZ

Bu araştırmada İzmir Etnografya Müzesinde Bulunan 3174 Envanter Numaralı El Yazması Eser incelenmiştir. El yazması eserden 30 adet padişah portresi seçilerek portreler üslup açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamında minyatür sanatı ve boyama teknikleri, minyatürün ve Osmanlı Dönemi portreciliğinin tarihsel gelişimi, hakkında bilgi verilmiştir. Araştırma sonucunda el yazması eserin içinde bulunun padişah portrelerin teknik açıdan yapılma şekilleri teknik açıdan tasvir şekilleri kendi üslubu ele alınmıştır. Araştırma sonucunda portre minyatürler akıtma, yüz boyama, tarama, nüanslı boyama, noktalama, kademeli boyama teknikleri ile yapıldığı görülmektedir. Eser 18. yy basında yapıldığı Kostantin Kapıdağlı'nın padişah portreleri isimli eserinin kopya çalışması olduğu tespit edilmiştir.

Bilim Kodu :-
Anahtar Kelimeler : Minyatür Sanatı, Portrecilik, El Yazması Eser
Sayfa Adedi : 151
Danışman : Prof. Aysen SOYSALDI

**EVALUATION OF THE PICTURES IN MINIATURE HAND-
WRITTEN WORK WITH THE INVENTORY NO. 3174 IN İZMİR
ETHNOGRAPHY MUSEUM
(Post Graduate Thesis)**

**Veysal SEYHAN
GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATION SCIENCES
June, 2015**

ABSTRACT

In this study, the hand-written work with the Inventory No. 3174 in İzmir Ethnography Museum has been examined. 29 Sultan portrays and 1 Vizier portray have been selected from among such hand-written works have been examined in terms of their styles. Within the scope of the study, information regarding miniature art and painting techniques, historical development of miniature and portraying art for the Ottoman Period has been presented. At the end of the study, technical formation methods, depicting methods and styles of the sultan portrays and vizier portray in such hand-written work have been dealt with. At the end of the study, it is observed that portray miniatures have been made by the techniques of pouring, face painting, scanning, nuance painting, stippling, gradual painting. It has been concluded that the work is the effort for copy of the work Konstantin Kapıdağlı's sultan portrays made at the beginning of 18th century.

Science Code :-
Key Words : Miniature Art, Portraying Art, Hand-Written Work
Number of Pages : 151
Supervisor : Prof. Aysen SOYSALDI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
ÖZ.....	v
ABSTRACT	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Araştırma Konusu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM II	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. İzmir İli Hakkında Kısa Bilgi	11
2.1. İzmir Etnografya Müzesi.....	12
2.1.1. İzmir Etnografya Müzesi Tarihçesi: Kuruluşu ve Gelişim Süreci.....	12
2.1.2. Müzenin Teşhir Düzeni.....	13
BÖLÜM III.....	17
MİNYATÜR SANATI VE TARİHSEL GELİŞİMİ	17
3.1 Minyatür Sanatı	17
3.2. Osmanlı Minyatür Sanatında Konular	22
3.2.1. Silsilenâmeler ve Portrecilik.....	22
3.2.2. Osmanlı Padişah Portreleri	23

3.3. Minyatür Boyama Teknikleri	26
3.3.1. Akıtma Boyama Tekniği.....	27
3.3.2. Yüz Boyama Tekniği.....	27
3.3.3. Tarama Boyama Tekniği.....	28
2.6.3.1. Sakal (Bıyık) Tarama Tekniği.....	29
2.6.3.2. Tül Tarama Tekniği	29
2.6.3.3. Nüanslı Boyama Tekniği.....	30
2.6.3.4. Noktalama Boyama Tekniği	30
2.6.3.5. Kademeli Boyama Tekniği.....	31
3.4. Minyatür Yapımında Kullanılan Araç Gereçler.....	32
3.5. Minyatür Yapım Aşamaları	33
3.5.1. Altın Varak İşlemi.....	34
3.5.2. Kâğıt ve Boyaması.....	35
3.5.3. Minyatür Tekniğinde Kullanılan Boyalar	36
3.6. İlgili Araştırmalar	37
BÖLÜM IV	39
YÖNTEM.....	39
4.1. Araştırma Modeli.....	39
4.2. Evren ve Örneklem	39
4.3. Veri Toplama Teknikleri.....	39
4.4. Verilerin Analizi.....	40
BÖLÜM V.....	41
BULGULAR VE YORUM	41
5.1. Eser Hakkında Genel Bilgi.....	41
5.2. Eserin portre minyatür katalogunun Bilgi Formları.....	45
Sultan Osman Han	45
Sultan Orhan Han	47
Sultan I. Murat Han.....	49
Sultan I. (Yıldırım) Beyazıt Han.....	51
Sultan I. Mehmet Han.....	53
Sultan II. Murat Han	55
Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han	57
Sultan II. Beyazıt Han.....	59
Yavuz Sultan Selim Han	62
Kanuni Sultan Süleyman Han.....	65

Sultan II. Selim Han	67
Sultan III. Murat Han.....	70
Sultan III. Mehmet Han.....	72
Sultan I. Ahmet Han	74
Derviş I. Mustafa Han.....	76
Sultan Genç Osman Han	78
Sultan IV. Murat Han	80
Vezir İbrahim Paşa	83
Sultan IV. Mehmet Han.....	85
Sultan II. Süleyman Han	87
Sultan II. Ahmet Han.....	89
Sultan II. Mustafa Han	91
Sultan III. Ahmet Han	93
Sultan I. Mahmut Han	96
Sultan III. Osman Han.....	98
Sultan III. Mustafa Han.....	100
Sultan I. Abdülhamit Han	102
Sultan III. Selim Han	104
Sultan IV. Mustafa Han.....	106
Sultan II. Mahmut Han	108
5.3. Değerlendirme ve Karşılaştırma.....	110
5.3.1. Eser Boyutları ve Bulunduğu Sayfalar.....	110
5.3.2. Portre Minyatürlerde Uygulanan Boyama Teknikleri	112
5.4. Minyatürlerin Özellikleri	114
5.4.1. Renk Özellikleri.....	114
5.5. Portre Minyatürlerin Kıyafet ve Aksesuar Özellikleri.....	118
5.5.1. Kavuk Özellikleri	122
5.5.2. Sorguç Özellikleri.....	124
5.5.3. Yüz Formu Özellikleri	126
5.5.4. Dış Kaftan ve İç Kaftan (Entari) Formu Özellikleri.....	127
5.5.5. Aksesuar Özellikleri.....	131
BÖLÜM VI.....	135
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	135
6.1. Sonuç	135
6.2. Öneriler	139

KAYNAKLAR.....	141
EKLER145	
EK-1. Etnografya Müzesi Envanter Kayıt Defteri Kayıt Sayfası.....	146
EK-2. Bilgi Formu	147
Ek-3. Kaynak Kişi Hüseyin Arslan Çeviri Maili El Yazması Eser İlk Altı Sayfası ve Hatime Sayfası Çeviri Maili Orijinal Metni	148
Ek-4. İzmir Arkeoloji Müzesi Envanter Kayıt Defteri El Yazması Eser Kayıt Sayfası.....	150
Ek-5.	151
ÖZGEÇMİŞ.....	151

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Eser Boyutları ve Sayfa Numaraları Dağılımı</i>	110
Tablo 2. <i>Portre Minyatürlerde Uygulanan Boyama Teknikleri</i>	112
Tablo 3. <i>Renklerin Dağılımı</i>	114
Tablo 4. <i>Kıyafet ve Aksesuar Dağılımı</i>	118

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eser isminin bulunduğu 6. sayfa	4
Şekil 2. İzmir etnografya müzesi.....	11
Şekil 3. İzmir etnografya müzesi.....	12
Şekil 4. Efes'ten getirilen helozonik olarak yükselen mermer merdiven.....	13
Şekil 5. İzmir etnografya müzesi, ilk Türk eczanesi (İttihat Eczanesi).....	14
Şekil 6. İzmir etnografya müzesi, el yazması eserler bölümü.....	14
Şekil 7. İzmir etnografya müzesi, 19. yüzyıl gelin odası	15
Şekil 8. Akıtma boyama tekniği (And, 2010, s. 233).	27
Şekil 9. İncelene eserden III. Mehmet Han padişah portresi yüz boyama tekniği	28
Şekil 10. V. Seyhan koleksiyon tarama boyama tekniği	29
Şekil 11. İncelenen eserden Sultan Beyazıt Han sakal tarama	29
Şekil 12. Levni Saydam başörtülü kadın (Kınık – Topraklı, 2012, s 85)	30
Şekil 16. Minyatür yapımında kullanılan araç gereçler	32
Şekil 17. El yazması eser kapak sayfası	42
Şekil 18. El yazması eser şiraze görüntüsü	43
Şekil 19. El yazması eser iç sayfası.....	43
Şekil 20. El yazması eser serlevha sayfası	44
Şekil 21. Sultan Osman Han portresi ve desen çizimi	45
Şekil 22. Sultan Orhan Han portresi ve desen çizimi.....	47
Şekil 23. Sultan I. Murat Han portresi ve desen çizimi.....	49
Şekil 24. Sultan I. (Yıldırım) Beyazıt Han portresi ve desen çizimi.....	51
Şekil 25. Sultan I. Mehmet Han portresi ve desen çizimi	53
Şekil 26. Sultan II. Murat Han portresi ve desen çizimi	55
Şekil 27. Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han portresi ve desen çizimi	57
Şekil 28. Sultan II. Beyazıt Han portresi ve desen çizimi.....	59
Şekil 29. Yavuz Sultan Selim Han portresi ve desen çizimi.....	62
Şekil 30. Kanuni Sultan Süleyman Han portresi ve desen çizimi	65

Şekil 31. Sultan II. Selim Han portresi ve desen çizimi.....	67
Şekil 32. Sultan III. Murat Han portresi ve desen çizimi	70
Şekil 33. Sultan III. Mehmet Han portresi ve desen çizimi	72
Şekil 34. Sultan I. Ahmet Han portresi ve desen çizimi.....	74
Şekil 35. Derviş I. Mustafa Han portresi ve desen çizimi.....	76
Şekil 36. Sultan Genç Osman Han portresi ve desen çizimi	78
Şekil 37. Sultan IV. Murat Han portresi ve desen çizimi	80
Şekil 38. Vezir İbrahim Paşa portresi ve desen çizimi	83
Şekil 39. Sultan IV. Mehmet Han portresi ve desen çizimi.....	85
Şekil 40. Sultan II. Süleyman Han portresi ve desen çizimi	87
Şekil 41. Sultan II. Ahmet Han portresi ve desen çizimi	89
Şekil 42. Sultan II. Mustafa Han portresi ve desen çizimi	91
Şekil 43. Sultan III. Ahmet Han portresi ve desen çizimi	93
Şekil 44. Sultan I. Mahmut Han portresi ve desen çizimi.....	96
Şekil 45. Sultan III. Osman Han portresi ve desen çizimi	98
Şekil 46. Sultan III. Mustafa Han portresi ve desen çizimi.....	100
Şekil 47. Sultan I. Abdülhamit Han portresi ve desen çizimi.....	102
Şekil 48. Sultan III. Selim Han portresi ve desen çizimi	104
Şekil 49. Sultan IV. Mustafa Han portresi ve desen çizimi	106
Şekil 50. Sultan II. Mahmut Han portresi ve desen çizimi.....	108
Şekil 51. Sultan III. Selim portresi, Ressamı Konstantin Kapıdağlı, 1793 tarihli gravür, TSM, A 3989. Gül İREPOĞLU, Levni (Nakış- Şiir- Renk), İstanbul 1999.	136
Şekil 52. Karşılaştırma	138

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Etnografya müzelerimiz tezhip, çini, hat, halı, kilim, madeni eşya, ağaç işleri, cam işleri gibi Türk zevki ve geleneği ile yapılan birçok eseri barındırmaktadır. Bunların bilimsel yöntemlerle incelemesi renkten desene ve işçiliğe kadar pek çok özelliğin milli bir sanat zevk geleneği halinde yaşatıldığını göstermesi açısından önemlidir.

Geleneksel Türk El Sanatlarından olan Hüsn-ü Hat, Tezhip ve Minyatür sanatı, kökü Orta Asya'ya dayanan eski bir kitap sanatıdır.

İslam dünyasında resim sanatının temsilcisi olan minyatür sanatı, süsleyiciliği yanında kuvvetli bir anlatım gücüne ve kendisine has estetik bir yapıya sahip bir tasvir sanatı olarak, asırlar boyu değişik ve çok çeşitli üsluplar altında daima gelişimini sürdürmüştür.

Osmanlı minyatür sanatında portrecilik, 15. yüzyılın sonlarında başlayarak yaklaşık dört yüzyıl boyunca sürdürülmüş bir gelenektir. Bu geleneğin başlamasında doğu ve batıda portreciliğin gelişen bir trend izlemesinin etkileri olduğu söylenebilir. Sonraki süreçte Osmanlı padişah portreleri, el yazması eserlerde veya bağımsız çalışmalar olarak, padişahları saltanat simgeleri ile ülke sınırları dışında tanıtmak amacıyla kullanılmıştır (Gülru, 2000 s. 29).

Osmanlı portreciliğinin ilk örnekleri, sentezci bir yapıda ortaya çıkmasına rağmen, sonraki evrelerde özgün bir biçim oluşturma isteğiyle sürdürülmüştür. Bu amaç doğrultusunda batı ve diğer İslam ülkelerinin portrecilik anlayışından farklı, Osmanlı Saray Nakkaşhanesi üslubunu yansıtan bağımsız ve diziler halinde padişah portreleri üretilmiştir.

II. Mehmet'in saltanat yılları Osmanlı portreciliğinin başladığı ve sentez yaklaşımların denendiği bir dönemdir. İstanbul'un fethinin ardından Fatih Sultan Mehmed'in batılı sanatçıları saraya davet ederek Osmanlı minyatür sanatının gelişimine katkıda bulunmalarını sağlamıştır. Bu değişimin temelinde Fatih'in batılı krallar gibi kendi portresini yaptırma arzusu yatmaktadır ve bu arzu zaman içinde Osmanlı minyatür sanatında padişah portreciliği gibi yeni bir geleneğin doğmasını sağlayacaktır (Mahir, 2004, s. 45).

İstanbul'un fethiyle birlikte büyük bir değişime ve gelişime yönelen Osmanlıda, minyatür sanatı tamamen saraya bağımlı olarak gelişmiş ve dört yüzyıla yakın bir süre ürünler vermiştir. Bu sürecin başlangıcında, II. Mehmed'in İstanbul Sarayburnu'nda yaptırdığı yeni sarayına yerleştikten sonra kendi portre ve madalyonlarını yaptırmak amacıyla, Gentile Bellini, Mastori Pavli, Veronalı Matteo de Pasti ve Costanzo da Ferrara'yı İstanbul'a davet ettiği bilinmektedir (Çağman 1982 s. 931).

Fatih'in saraya gelen Avrupalı sanatçıların ve batı eğitimi gördüğü sanılan Sinan Bey'in Osmanlı resim sanatına en büyük katkısı portrecilik alanında olmuştur. Bu dönemde başlayan Osmanlı padişah portreciliği 19. yüzyıla kadar etkin bir tür olarak devam etmiştir (Bağcı, Çağman, Renda ve Tanındı, 2006, s. 39).

Sinan Bey ve öğrencisi Bursalı Şiblizade Ahmet'e atfedilen ilk minyatür portre örnekleri de bu süreçte, üretilmiştir. (And, 2004 s. 145).

II. Mehmet'in ölümünden sonra 1481 yılından 1560 yılına kadar Osmanlı portreciliğinde ön plana çıkan portre örneklerine veya portre sanatçısına rastlanmaz. Bu tarihten sonra, 1560–62 yılları arasında Nakkaş Nigari tarafından üretildiği düşünülen padişah portreleri, ilk örneklerini geliştiren eserlerdir (Konak, 2013 s. 426).

16. yüzyıl boyunca Osmanlı sarayında padişah portreciliğine büyük önem verilmiştir. Avrupa ülkeleriyle güçlü siyasal ve kültürel ilişkiler kuran Kanuni Sultan Süleyman'ın ünlü Avrupalı ressamlar tarafından yapılmış birçok portresi vardır. Fatih döneminde yerleşen padişah portreciliği geleneğinin, 16. yüzyıldaki temsilcisi sayılan Nigari mahlaslı Haydar Reis bu dönemde tam profil veya dörtte üç kalıbını kullanarak Kanunu Sultan Süleyman'ın, II. Selim'in, ve Barbaros Hayrettin Paşa'nın, minyatür geleneğinde portrelerini yapmıştır. Bunların dışında Fransa Kralı I. François ile Kutsal Roma İmparatoru V. Charles'ın portrelerini de yapan Nigari'nin, bu tasvirleri yaparken Cranach ve Clouet gibi Avrupalı ressamların eserlerinden yararlandığı da düşünülmektedir (Mahir, 2004, s. 55).

IV. Mehmet döneminden sonra Osmanlı minyatüründe yenilikler görülür. 17. yüzyılın ikinci yarısından sonra Osmanlı padişahlarının Edirne sarayında yaşamaya başlamaları, bir

grup sanatçının Edirne sarayında çalışmalarını sürdürmelerini sağlamıştır (Tanındı, 1996, s. 57).

Edirne saray nakışhanesinde hazırlanan yazmalardan pek azı bugüne kalmışsa da, bazı silsilenameler ve kıyafet resimli albümler Osmanlı resmine gelen yenilikleri yansıtır. Örneğin 17. yüzyıl sonlarının özellikle 1680'li ve 90'lı yıllarda etkin bir sanatçı olan Musavvir Hüseyin bu dönem Osmanlı resim sanatında önemli rol oynamıştır. Musavvir Hüseyin'in IV. Mehmed ve II. Süleyman dönemlerinde sarayda kabul gören etkin bir nakkaş olduğu anlaşılır. Nitekim onun yaptığı padişah portreleri öncekilere kıyasla daha gerçekçidir (Bağcı vd. 2006, s. 239).

“Musavvir Hüseyin Âdem peygamberden başlayarak peygamberleri ve Osmanlı sultanı IV. Mehmed'e kadar önemli İslam padişahlarının portrelerini yapmış, bu portreler Silsilename ismini alan kitap içinde toplanmıştır” (Tanındı, 1996, s. 58, 59). 1682 tarihli olan bu ilk nüsha ikincisi için örnek oluşturmuştur.

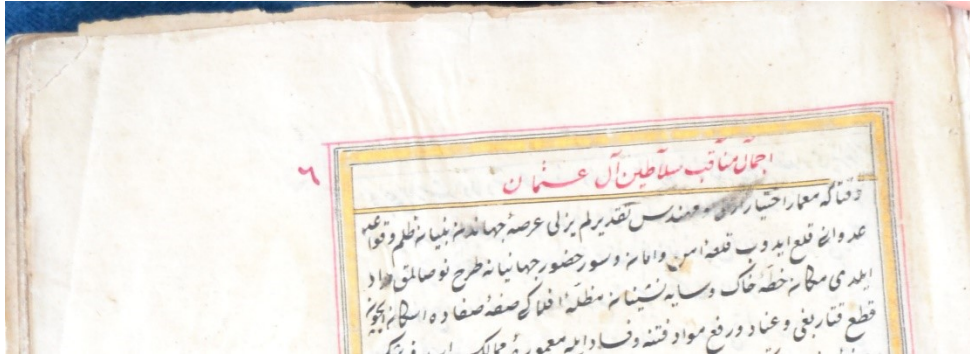
Bu ikinci Silsilename'nin sonunda yer alan, tahtta oturan IV. Mehmet portresinin altında “Amel-i Hüseyin El-Musavvir El-İstanbuli” imzası bulunmaktadır. Musavvir Hüseyin İstanbuli, bu iki eserin dışında II. Süleyman döneminde hazırlanan ve madalyonlarında sultanların büst portrelerinin yer aldığı, birbirine çok benzeyen iki Silsilename'nin resimlendirilmesinde de çalışmıştır (Mahir, 2004, s. 75).

Padişah portreleri konusunda bilimsel araştırmalar makaleler ve araştırma kaynaklarına ulaşılmaktadır. Bunlardan bir tanesi Parlar tarafından yapılan “Türk Resminde Portre Resminin Gelişimi, 1853-1939” başlıklı doktora tezi çalışmasıdır. Bu çalışmada işlemeli portre örnekleri ele alınmıştır. Minyatürlü padişah portre örnekleri üzerine birkaç makale çalışması Konak tarafından (2013 s. 426), yapılmıştır. Bu anlamdaki çalışmalarda İzmir Etnografya örneğinin olmaması ve özellikle portre çalışmalarının tarama ve boyama teknikleri açısından detaylı değerlendirilmediğinin görülmesi üzerine böyle bir çalışmanın faydalı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca Osmanlı tarihine kaynak olması ve Osmanlı resim sanatı yanında saray kıyafetleri hakkında detaylı bilgiler vermesi bakımında önemlidir.

1.1.1. Araştırma Konusu

Geçmişten günümüze ulaşan yazma eserler bugün müzelerde ve kütüphanelerde korunmaktadır. Bu müzelerden biri de İzmir ilinde bulunan İzmir Etnografya Müzesi'dir. Bu nedenle İzmir Etnografya Müzesi'nde sergilenen El Yazması eserlerin içerisinde bulunan 3174 envanter numaralı padişah portrelerinin bulunduğu minyatürlü eserin incelenmesi araştırmaya konu olarak alınmıştır. Bu bağlamda araştırma konusu “*İzmir Etnografya Müzesi'nde Bulunan Padişah Portreli El Yazması* (“*İcmali Menakıbu Selatin-i*

Ali Osman” “ *Osmanlı Sultanlarının Güzel Menkıbeleri*) *Eserin İncelenmesi*” olarak belirlenmiştir. Eserin yazarı ve minyatörleri yapan nakkaş ile ilgili yayına rastlanılmamaktadır. Eserin kapak incelemesi ve içindeki tasvirler ve yazılar incelenerek eser hakkında bilgi vermeye çalışılmıştır. İlgili Eser toplamda 130 sayfadan oluşmaktadır. 122 sayfa yazılı ve portre eserlerin olduğu kısımlar vardır. Kalan 8 sayfa ön kısımda 4 sayfa arka kısımda 4 sayfa arkalı önlü boş olarak bırakılmıştır. Eserde 29 padişah portresi ve 1 vezir bulunmaktadır. Kalan 92 sayfada portrelerinin bulunmuş olduğu padişahlar ve vezirin icraatları hakkında bilgiler vermektedir. Eserin cilt kısımları deri kaplama olarak yapılmıştır. Eser üzerinde restorasyon işlemi yapılmadığı için eserde yıpranmalar oldukça fazladır. Eserin saklanma koşulları ise müze müdürlüğünün almış olduğu tedbirler doğrultusunda eserin daha fazla yıpranmaması ve tahrip olmaması için camlı bölme içerisinde muhafaza edilmektedir. Eser Manisa’da Haziran 2013 tarihinde kurulan Manisa Yazma Eser Kütüphanesine 19.11.2014 tarihinde devredilerek koruma altına alınmıştır. Eserin adı ile ilgili yapılan araştırmalarda eserin envanter kayıtlarına Osmanlı padişahları adıyla kayıt altına alındığı görülmektedir.

Şekil 1. Eser isminin bulunduğu 6. sayfa

Eser çevirisi ile ilgili Konya’da el yazması eserler ile ilgili çeviri hizmeti veren Hüseyin Arslan (Kaynak kişi Aralık 2015) beyin yapmış olduğu çeviride eserin altıncı sayfasının başlık kısmında kitap isminin “*İcmali Menakibi Selatin-i Ali Osman*” “ *Osmanlı Sultanlarının Güzel Menkıbeleri*” isminin olduğunu belirtmektedir. Eserin serlevha sayfasında Allah’a hamd ve Hazreti Muhammed’e (s.a.v) salavat ile başlayıp salavatı şerife hakkında kısa izahatlar ve beyitlerin olduğunu, bu beyitlerin kendisini Kesirül-Ayb diye vasıflandıran 17 yy. şairlerinden Osmanzade Ahmed Taib’in olduğunu, 2. sayfasında ise hamd ve salavattan sonra o dönemlerdeki karışıklıklara vurgu yapmaktadır. Eserin

3.sahifesinde yine bu karışıklıklarla ilgili bilgiler yer almakta, eserin 4. Sahifesinde 3. Sayfanın devamı olarak karışıklıklarla ilgili bilgiler devam etmektedir. Eserin 5. Sahifesinden itibaren Osmanlı padişahlarının yapmış oldukları menkıbeleri anlatılmaya başlanmış, 5. Sayfada Sultan Osman Han'ın menkıbeleri anlatılıyor. Eser adının bulunduğu 6.sahifede Cengizhan'ın yaptığı eziyetler ve bu fitnenin def'i ile alakalı hususlar anlatılmış ve Süleyman şahın boğulması konusundan bahsetmektedir. 7. sayfada Süleyman şahın yerine Ertuğrul beyin geçmesi ve 680 tarihinde söğüt kasabasında vefat etmesi anlatılmıştır. Eserin 8. sayfasında Osman gazinin gaza ve fetihleri anlatılmaktadır. Eser sonuna kadar 29 padişah ve Vezir İbrahim Paşa'nın yapmış oldukları gazalar ve hayırlar anlatılmaktadır.

Bu araştırmanın kapsamında Padişah Portreli El Yazması Eserin minyatür tekniği ve üslubu, sayfa çözümlemeleri, kullanılan malzemeler ve dönemi ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Padişah Portreli El Yazması Eserin portre minyatür tekniği ve üslup özelliklerinin belirlenmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir;

1. Eserin genel (Cilt, sayfa düzeni, Kâğıt ve boya, Hat) özelliklerini belirlemek,
2. Minyatür teknik üsluplarını belirlemek,
3. Eserde bulunan portrelerdeki renk, kılık-kıyafet ve ifade biçimlerini belirlemek,
4. Eserin portre kataloğunun oluşturulması.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma padişah portreleri ile ilgili yapılan çalışmalar bakımından önemlidir. Portrelerin Türk minyatür sanatı içinde çok önemli bir yeri vardır. Çünkü minyatür portreler resim sanatına yakın çalışılan tasvirlerdir. Bu çalışma söz konusu portreli el yazması eserdeki portre üslubu hakkında bilgi verilmesi bakımından önemlidir.

İzmir Etnografya Müzesi'nde Sergilenen El Yazması Eserin teknik, yazı ve tasvirlerin özelliklerinin incelenmesi, eserde yırtılan ve bozulmaya başlayan kısımlarının tespiti

yapılıp eksik kısımların desenlerin hazırlanması yapılarak eskiz halinde ve yazılı olarak sunulması açısından önemlidir.

Bu eserin literatüre kazandırılması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir.

1.4. Sayıtlar

- İzmir Etnografya Müzesi'ndeki El Yazması Eser araştırmaya değer niteliktedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- İzmir Etnografya Müzesi'nde 3174 envanter numarasıyla kayıtlı olan ve 19.11.2014 tarih itibari ile Manisa'da açılan yazama eserler kütüphanesine devredilen tasvirli El Yazması eserle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ahar: Nişasta, yumurta akı, nişadır, kitre, zank-ı Arabi, üstübeç, beyaz şap, balık tutkalı, un, hatmi çiçeği, taze gül yaprağı, pirinç gibi maddelerden, yapılan ve ham kâğıtların terbiyesinde kullanılan sıvı.

Altın Cetvel: Yazma sayfalarında metin çevresine çizilen altına cetveldir. Bunun iki yanına da siyahla tahrir çekilir (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 297).

Altın Varak: İnce tirşeler arasında çekiçe döve döve inceltelen altın levhalara verilen ad. İyi bir altın varak elde etmek için yaklaşık on bin çekiç darbesi gereklidir. Yapıştırma levha hâlinde tezhip de kullanılırdı; Ciltlerde ise, meşinin üstüne yumurta akı sürüldükten sonra altın varak yapıştırılır, bunun üzerine istenilen yazı ile hazırlanan ısıtılmış kalıp basılmak suretiyle şekil verilirdi (Özen, 1985, s. 3).

Betimleme: Güzel sanatlarda ayrıntıları ile resmetmek, ayrıntılamak. Minyatür içindeki, figürlerin, nesnelerin, desenlerin anlam taşıyacak şekilde, düzende bir araya getirilmesidir (Ersoy, 2006, s. 164).

Bordür: Klâsik ciltlerde, kapağın dış kenarını çevreleyen kısma denir. Yerine göre pervaz, ulama, kenar suyu gibi isimler alır.

Çırak: Bir ustanın yanında hizmet ederek öğrenen sanat talibine denir. Usta ve çırak tabiri meşhurdur. Klasik sanatların hepsinde bu şekilde bir eğitim verilmiştir (Özkeçeci, 2007, s. 297).

Desen: Yalnız çizgilerle boyasız olarak yapılan resim (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 298).

Destezenk: (Destezenk - Destisenk) : Boya ezme işleminde kullanılan, billur veya mermerden yapılmış âlet. Somaki, porselen ve diğer sert taşlardan da yapılır ve özellikle tezhipte kullanılan boyaları ezmekte kullanılırdı.

El yazması: Elle yazılan kitaplara verilen ad (Keskiner, 2004, s. 90).

Figür: Gerçek veya hayali insan ve hayvan tasvirlerine denir (Can ve Gün, 2006, s. 409).

Hat: Hat kelimesi; ince, uzun doğru yol, birçok noktaların birbirine bitişerek sıralanmasından meydana gelen çizgi, çizgiye benzeyen şeyler ve yazı gibi anlamlara gelmektedir. Özellikle İslam kültüründe, yazı ve güzel yazı manalarında kullanılmıştır.

Hüsn-i hat: Estetik kurallara bağlı kalarak, ölçülü, güzel yazma sanatıdır. Yalnız İslam yazıları için kullanılan bir tabirdir.

Kuzulu Cetvel: Sayfalarda metnin etrafına çekilen altınlı veya altınsız cetvellerin dışına trilingle çekilen ince tahrir (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 299).

Motif: Tezyinatta, kompozisyonu teşkil eden parçalardan her birine verilen isim (Can ve Gün, 2006, s. 414).

Muhallebi: Pirinç ya da buğday nişastasının pişirilmesi yolu ile elde edilen kola

Musavvir: Tasvir yapmak demektir. Yalnız portre yapan değil, her şeyi çizen, yapan; tasvir eden yani suretleştiren, şekillendirerek ifade eden demektir (Özkeçeci ve Özkeçeci 2007, s. 300).

Mühre: Kâğıtlar aharlandıktan sonra parlatma için kullanılan âletin adıdır (Özen, 1985, s. 50).

Müzehip: Tezhip yapan kişiye denir (Özen, 2003, s. 2).

Nakış: Eskiden boyalı resimlere, minyatürlere verilen ad. Yazma kitaplara renkli olarak yapılan süsleyici resimlere, minyatürlere nakış, yapanlara da nakkaş denilirdi. Buna tasvir

ve şebih yazmak da denilirdi. Yapanlar nakkaş, musavvir, şebihnüvis adlarını alırdı (Özen, 1995, s. 53).

Nakışhane: Resim atölyesi yerine kullanılır. Bir şeyi yağlı boya ile boyamak, birkaç türlü renkle süslemek demek olan nakış yerine de kullanıldığı için nakış evi manasına gelen bu tabir meydana gelmiştir (Pakalın, 1983, s. 647).

Nakkaş: Yazmalara minyatür ve tezhip yapan sanatkâr, özellikle kitaplara minekârî resim yapanlara denilmiştir (Özen, 1995, s. 53).

Nigar: Eskiden resim, suret, insan resmi yerine kullanılan, Farsça bir kelimedir (Özen, 1985, s. 54).

Rokoko: XVIII. Yüzyılın ortalarına doğru, Barok üslubunu izleyerek ve Fransa'da düz hatlara bir tepki olarak doğan, XIX. yüzyılda Türkiye'ye de yayılan, yuvarlaklaştırılmış çizgiler ve fazla özentili biçimlerle karakterlenen; Barok üslubunun aşırı kabalığı ve ağırlığı yanında hafif ve ince bir görünüşe sahip tezyini üslup (Turani, 1998, s. 119).

Saz yolu: Uzun dallar üzerine yapılan süslerdir. Yaygın biçimde kıvrım dal olarak adlandırılan saz yolu çalışmalarında çok zengin ve detaylı bitkisel motifler ve figürler bulunur (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 300).

Serpuş: Başa giyilen şeyler, başlıklar hakkında kullanılan bir tabirdir (Pakalın, 1983, s. 188).

Silsilename: Osmanlı padişahlarının soyunu Âdem'den başlayarak tüm din ve tarih büyüklerine bağlayan resimli yazmalardır (Mahir, 2004, s. 97).

Sorguç: Serpuşların ön taraflarındaki süsler. Tüy, kıymetli mücevher vb. (Pakalın, 1983, s. 257).

Surname: Düğün şenliklerini, şehzadelerin doğumunu, sünnet düğünlerini anlatan yazmalara denir (Şahinoğlu, 2000, s. 28).

Sülüs yazı: Eski yazı çeşitlerinden ' biri. 2-3 mm kalınlığında kalemle, yazılır, harfler yumuşak ve ahenkli döner, Harflerin üçte iki parçası düz, üçte bir parçası ise devirlidir. Bu Oran daima korunduğu için sülüs (=üçte bir) adını almıştır.

Süsleme: Bir obje veya yüzeye, onu güzel ve anlamlı kılan çeşitli unsurların uygulanması (Mülayim, 1999, s. 15).

Şahname: Hükümdar Kitabı (Ersoy, 2006, s. 167).

Şebîn: Osmanlıcada portreye denirdi. Sonradan tasvir kelimesi kullanılmaya başlanmıştır (Turani, 1998, s. 113).

Şeşper: Altı dilimli topuza denir. Soğancık denilen altı başlı topuza da bu isim verilmektedir. Eski harp aletlerindendir (Pakalın, 1983, s. 345).

Şikaf: Hafif renklendirilmiş halkara denir (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 301).

Tahrir: Sayfanın yazı kenarlarını çevirmek üzere dört tarafına çekilen çizgi; cetvellerin kenarına çekilen değişik renkli çizgiler; boya veya altınla işlenen süsleme şekillerinin çevrelerine daha koyu renkte ve çoğunlukla mürekkeple geçirilen çizgiler (Özen, 1985, s. 68).

Talik yazı: Aklâm-ı sitte'den sonra en çok meşhur olan ve kullanılan yazı çeşididir. Ta'lik kelime anlamı itibarıyla “asma, asılma” anlamlarına gelmektedir. Harekesi olmayan bu yazının kalın ağızlı kalemle yazılanına, tıpkı sülüsteki gibi celî ta'lik adı verilmiştir. (Berk, 2013 s. 65).

Tezyinat: Süsleme, bezeme (Turani, 1998, s. 138).

Triling: Levhaların, elyazması kitapların sayfaları etrafına düz çizgiler çizmek için kullanılan bir vida ile istenildiği kadar açılıp kapanabilecek şekilde yapılmış iki madeni dili olan alet.

Üslûp: Bir devrin ya da bir sanatçının kişiliği, bir eserin teknik, renk, kompozisyon biçim ve anlatım bakımından özellikleri.

Zer: Altın (Ersoy, 2006, s. 168).

Zer Mühre: Altın parlatmaya yarayan ucu akik mühre.

Zereşşan: Varak altın toz haline getirildikten sonra jelatinli su ile karıştırılıp fırça ile kâğıt üzerine serpilmesidir. Sonra mühre ile parlatılır. Kâğıtların yazı ve süslemelerinde zemin olarak da kullanılır (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007, s. 301).

Zilbahar cilt: Kapak üzerine ezilmiş varak altını ile dört dilimli yaprak motifi ve parmaklık şeklinde çizgiler ve kesişen çizgiler arasına altın benekler konulan deri deri ciltlere denir. Bu bezeme, cildin göbek kısmında veya zeminin tamamında bulunabilir. Sonraları, oluşturulan dikdörtgenlerin araları küçük yıldızlarla süslenip kapaklar daha zengin görünümlü hale getirilmiştir (Yılmaz,2004, s.383).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İzmir İli Hakkında Kısa Bilgi

Şekil 2. İzmir etnografya müzesi

İzmir, ülkemizin yedi coğrafi bölgesinden biri olan Ege Bölgesi'nin en büyük kentidir. Ege Bölgesi'nin sahip olduğu doğu -batı doğrultulu vadiler ve bu vadiyi kolaylıkla birbirine bağlayan yollar İzmir'de birleşir. Coğrafi konumu, verimli toprakları, ılıman iklimi ve doğal bir limana sahip olması nedeniyle ülkemizin egeden dünyaya açılan penceresi olma özelliği yanında İzmir ticari, kültürel ve iktisadi olarak merkez olma özelliğini tarih boyunca korumuştur.

2.1. İzmir Etnografya Müzesi

2.1.1. İzmir Etnografya Müzesi Tarihçesi: Kuruluşu ve Gelişim Süreci

Şekil 3. İzmir etnografya müzesi

İzmir Etnografya Müzesi, İzmir Arkeoloji Müzesi ile aynı bahçe içinde, karşılıklı konumdadır.

Bina, 19. yüzyılda Neo klasik tarzda, meyilli bir teras üzerine inşa edilmiştir. Bunun 1831 yılında ilk olarak hastane olarak (St.Roch Hastanesi) kullanıldığı; 1845 yılında Fransızlar tarafından onarılıp fakir Hristiyan aileleri için bir bakımevine dönüştürüldüğü bilinmektedir. Aynı bina daha sonra hıfzıssıhha müessesesi ve sağlık müdürlüğü hizmet binası olarak kullanılmıştır. 2 Aralık 1984 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na etnografya müzesi olarak düzenlenmek üzere devredilmiştir (Güler, 2010, s.6).

“İzmir’de etnografik eserler 29 Ekim 1978 tarihinden itibaren İzmir Atatürk ve Etnografya Müzesi’nin alt katında teşhir edilmekte idi. Daha sonra 1985-1987 yıllarında restore edilen eski sağlık müdürlüğü binası etnografya müzesi olarak hizmete sunulmuştur” (Güler, 2010, s.7). Müze, Konak ilçesinin Varyant girişinde İzmir Arkeoloji Müzesi’yle aynı bahçede yer almaktadır. Müzede, İzmir ve çevresinde yaşayan halkın 19. ve 20. yüzyılın başlarındaki günlük hayatları, örf ve adetleriyle ilgili bilgi veren eserler bulunmaktadır. Ayrıca geleneksel el sanatlarının aşamalarını gösterildiği temsili düzenlemeler yer almaktadır.

2.1.2. Müzenin Teşhir Düzeni

Teraslı bir zeminde yükselen binaya mermer merdivenlerle girilmektedir. Giriş kapısından başlayan kule tipi taş yapı oldukça görkemli bir görünüme sahiptir. Binanın dört tarafında 1. ve 3. katta kemerli 2. katta kemersiz pencereler bulunmaktadır. Bu da binanın çok aydınlık olmasını sağlamaktadır.

İlk iki katı teşhir için ayrılmış olan müzenin üçüncü katı depo, laboratuvar ve Resim stüdyosu olarak kullanılmaktadır.

1. Kat Teşhiri:

Sağda 1. bölümde: 19. yüzyıl misafir odası, el işlemleri, hamam takımları ile 2. bölümde: Gözboncuğu fırını ve örnekleri, İzmir İli'nin ilk Türk eczanesi (İttihat Eczanesi), keçecilik, nalıncık ve tenekecilik sergilenmiştir. İzmir'in meşhur şerbetçisi (Demirhindi) bu bölümde yaşadığı yüzyıldan ziyaretçilere teşhir edilmektedir. 3. bölümde: Menemen çömlek çarkı ve mamulleri, sereciye, deve ve deve güreşleri, halk oyunları, efe ve efe giysileri tanıtılmıştır. Salonların iç kısımlarında yer alan koridordaki gömme vitrinlerde para keseleri, sedef kakmalı eşyalar, cam ve el işlemleri teşhir edilmektedir (Güler, 2010 s. 8).

İki yanı mermer sütunlu, üzerinde Bizans Dönemi'ni yansıtan süslemeler bulunan kapıdan girilen sahanlık bölümünden başlayıp helozonik olarak yükselen merdivenin mermerleri Efes'ten getirilmiştir.

Şekil 4. Efes'ten getirilen helozonik olarak yükselen mermer merdiven

Etnografya Müzesi'nde İzmir ve yöresinin 19. yüzyıldaki sosyal yaşamından kesitler verilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, endüstrileşme ile birlikte bugün artık yok olmaya yüz tutmuş, nalıncılık, tenekecilik, çömlekçilik, göz boncukçuluğu, tahta baskıcılık, halı dokumacılığı, urgancılık, keçecilik ve saraciye gibi el sanatları sergilenerek tanıtılmaktadır.

Şekil 5. İzmir etnografya müzesi, ilk Türk eczanesi (İttihat Eczanesi)

2. Kat Teşhiri:

İkinci katta bulunan 19. yüzyıl gelin odası ahşap kaplı tavanı ile o yıllardaki doğal haliyle izleyenlerin hayranlığını topluyor. Bu bölüme girmeden soldaki bölümdeki vitrinde de farklı yörelere ait çeşitli bebekler sergilenmektedir. Ayrıca ikinci katta el yazması eserlerde sergilenmektedir. El yazması eserler ayrı bir camekânlı bölmede koruma altına alınmıştır. Bu bölümde el yazması Kur'an'ı Kerimler ve Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserler ve eserleri yazımında kullanılan yazı yazma araçları koruma altına alınmıştır.

Şekil 6. İzmir etnografya müzesi, el yazması eserler bölümü

Bu bölümün devamında; gelinlik vitrinleri, oturma odası sünnet odası, mutfak malzemeleri vardır. 2. bölümde, Ege Bölgesi gelin başları, kadın süs eşyaları, Osmanlı Dönemi takke leri, el yazması kitaplar ve yazı takımları ile devrin silah örnekleri, ok, yay, zırh, kama, tabanca vb. bulunmaktadır. Ayrıca halı tezgâhı ve çeşitli yörelerden halı örneklerinin sergilendiği iki bölüm de ziyaretçilerin oldukça ilgisini çekmektedir (Güler, 2010 s. 8).

Şekil 7. İzmir etnografya müzesi, 19. yüzyıl gelin odası

BÖLÜM III

MINYATÜR SANATI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1 Minyatür Sanatı

Minyatür terimi, kökeni İtalyanca “minyatüre” kelimesinden gelen minyatür el yazması kitapları süslemek için yapılan küçük boyutlu resimlerdir. Minyatür kelimesi sanat tarihçilerine göre, göre Minyatür terimi Ortaçağ Avrupa'sında yazma kitapların bölüm başlarına yapılan süslemelerde baş harfleri vurgulamak amacıyla kullanılan kırmızı boya *miniumdan* türetilmiştir ve söz konusu tezhipleri tanımlar. Daha sonları Latince '*miniare*' kökünden türetilerek İtalyanca'ya '*miniatura*', Fransızca '*miniature*' biçiminde geçip zamanla yazma kitaplardaki resimleri ifade etmek için kullanılan terim Türkçeye Batı dillerinden girmiştir. Ancak Osmanlı Dönemi kaynaklarında minyatür teriminin yerine tasvir veya nakış sözcüklerinin kullanıldığı görülür. “Kırmızı kabuklu ve kabuğundan lakit adında bir tür boya çıkarılan böcekten elde edilen boya ile yapılan resimlerdir.

Minyatür kitap resimleme sanatı olarak bilinen kendine has özellikleri olan, perspektif olmayan ve kendine has boyama tekniklerinin kullanıldığı bir sanattır. Kur'an-ı Kerim'de resmi yasaklayan kesin bir buyruk olmamasından sonra resim sanatı yerine özellikle tezhip ve hüsnü hat sanatı ile ilgilenmeye başlamışlardır.

Türklerde resim ve minyatür sanatının tarihi, Orta Asya'da tarih sahnesine çıktıkları devirlere kadar uzanır. Yapılan kazı ve araştırmalar neticesinde resim ve minyatür sanatının bir Orta Asya Türk sanatı olduğu kesinlikle ortaya konmuştur. Orta Asya'da Türklerin en eski resimleri hakkında Çin tarihinde birçok bilgiye rastlanmış olup, adı geçen tarihlerde Göktürklerden bahsedilirken, Türklerin büyüklerine ait mezarlar üzerine bina inşa ettikleri ve bu binaların duvarlarını da ölünün hayatındaki çeşitli hadiselerin resimleri ile süsledikleri ifade edilmektedir (Binark, 1975, s. 37). Orta Asya sanatına bakıldığında,

ilk minyatürlerin kırmızı ile yapıldığı ve başka renklerin kullanılmadığı görülür (Akbulut Ersoy, 2006, s. 1).

Her ne kadar batı kültüründen dilimize kazandırılmış bir sanat olarak lanse edilse de Minyatür sanatının tarihi Orta Asya’da Uygurların hüküm sürdüğü yıllara kadar uzanır. Özellikle Uygurlar dönemine ait kazı ve araştırmalar bize minyatür sanatının geçmişi hakkında gerçek kanıtlar sunmaktadır. “Bu dönemde Orta Asya’da ayrı ayrı devletler kurarak yaşayan Uygur Türkleri güzel sanatlarda özellikle de resim ve minyatür sanatında çok ileri düzeye ulaşmışlardır. Önce Manihaizm daha sonra Budizm dinini seçen Uygurların tasvir sanatı bu iki din çerçevesi içerisinde kendini göstermiştir” (Elmas, 1994, s. 7). Uygurlardan günümüze gelen resimlerin çoğu duvar resimleri olmakla beraber pek çok da dağınık kitap sayfalarında minyatürlere rastlanır. Bunlar çoğunlukla 9. ve 10. Yüzyıla aittir (İnal,1995, s. 7).

Eski Türk resim sanatı Budizm, Maniheizm ve İslamlık devri olarak üç din çerçevesi içindeki eserleri ihtiva eder. Böylece 8. ve 9. Yüzyıllardan kalma Budist ve Maniheist duvar resimleri ile minyatürler Türk resminin bugüne kadar bilinen en eski örnekleridir. Bu resimlerde rahipler, vakıf yapanlar ve müzisyenler tasvir edilmektedir. Kompozisyon, sıralama halinde ve simetrik bir düzene göredir. Koyu mavi ve kırmızının çok olduğu parlak renkler kullanılmıştır (Aslanapa, 1984, s. 15-16).

Kazılarda çıkan duvar resimleri orta Asya Türk resim üslubunun Çin resim üslubundan ayırdığını karakteristik üslup olarak göstermektedir. Uygur resim ve minyatür üslubu çok değişiklikler göstermekle beraber esaslarını bozmadan 15. yy. içlerine kadar devam ettirmiştir. İslamiyet’ten önce Orta Asya’da Uygurların üstün bir seviyeye çıkardıkları Türk resim ve minyatür sanatı, İslamiyet’in kabulünden sonra çeşitli yollarla Anadolu’ya gelmiştir. İslam dünyasında yasak olan resim sanatı böylelikle Selçuklu Türklerinin katkılarıyla İslamiyet’le tanışma imkânı kazanmıştır. Bu dönemde İslâm dünyasını hâkimiyeti altına alan Selçuklu Türkleri, stilize bitkisel ve hayvansal (Rumi) motiflerin kullanıldığı çini seramik ve duvar süslemelerinin yanı sıra minyatür sanatında ayrıca önem vermeye başlamışlardır. Bu sebeple Selçuklu Türkleri, sultan ve emirlerinin Uygurlu nakkaşlara sahip çıkması Selçuklu çığırını açmasına büyük katkı sağlamıştır. “Büyük Selçuklular devrinden sonra minyatür sanatı, Anadolu Selçukluları zamanında da devam etmiş, fakat bu döneme ait fazla bir el yazma eser günümüze kadar gelememiştir. Günümüze ulaşan eserlerde ise; ilim, hekimlik, tabiat ve edebi konular ele alınmıştır” (Elmas, 1998, s. 9).

Minyatür; hikâye şiir ve tarihin canlı bir tercümesidir. Bir minyatüre bakıldığında o eseri ortaya koymuş olan nakkaşın içinde yetiştiği toplumun ahlak ve adetlerini, o dönem

insanının giyiniş tarzını, yaşam şeklini, tarihi olayları günümüze kadar getirmektedir” (Binark, 1975, s.36).

12. yüzyılın ilk yarısından, 13. Yüzyılın ilk çeyreğine kadar Artuklu emirlerin resim sanatına destek verdikleri, Türkiye’de ve Türkiye dışındaki kütüphanelerde bulunan minyatürlü yazmalardan bilinmektedir. Artuklu dönemindeki Diyarbakır’ın (Amid) maden işleme merkezi, zengin ve hareketli bir ticari şehir olduğu 12. Yüzyılın sonlarında şehirde 140.000 cilt kitap bulunduğu anlaşılan Artuklu döneminde hazırlanan resimli eserlerden biri 10. Yüzyıl bilginlerinden El-Sûfî’nin yazdığı Suvar el-Kevâkib el-Sâbita isimli astronomi kitabıdır. Batlamyus’un Almagest’inin kaynak olduğu bu kitap Mardin’de 1135 yılında resimli olarak kopya edilmiştir. (SK-Fatih 3422). Eserde insan, hayvan ve cansız nesnelerle simgeleştirilen, kaynağının ilk çağa dayandığı sanılan yıldızların ve burçların, yüzeysel, çizgi üslubuyla, renklendirilmeden, salt siyah çizgiyle biçimlendirilmiş tasvirleri yer almıştır (Tanındı, 1996, s. 3).

İslâm minyatürlerinin mevcut en eski örnekleri 12. ve 13. asırlara aittir. İlk İslâm fetihlerinden sonra İran’da Zerdüşti rahiplerin elinde bulunan bazı resimli yazmaların Müslüman sanatkârlara örnek teşkil etmiş olabileceği düşünülmektedir. İslâm minyatür sanatına Maniheizm’in de etki ettiği düşünülebilir. Çünkü Uygur minyatürlerinin figür ve kompozisyon anlayışı bakımından Selçuklu minyatürlerinin öncüsü sayılmaktadır. İslam minyatürü üzerinde Türklerin etkisi, Selçuklu Türklerinin 11. ve 12. yüzyıllarda İran’dan çıkıp ön Asya’ya, Mezopotamya, Suriye ve Anadolu’ya yayılmasıyla birlikte artış göstermiştir.

Topkapı Müzesi’nde bulunan nüsha 1206 tarihli olup, bu nüsha Cezeri’nin kendi eliyle yaptığı nüshadan kopya edilmiş ve resim ile planlar bizzat El Cezeri tarafından yapılmıştır. Eserde bir takım alet ve mekanik eşyaların resimleri bulunmaktadır. Çerçevesiz bir şekilde metin içerisine yerleştirilmiş bu resimler, 13. yüzyıl başında orijinaleri belki de Artuklu sarayında bulunan bazı aletleri ve bunların projelerini göstermeleri bakımından önemlidir. Bu aletlerden birçoğu insan ve hayvan tasvirleri, fil ve ejderleri içerir. Minyatürlerde görülen figürler, dolgun çehreli, kısa boylu ve örgü saçlı olup Selçuk tiplerini yansıtmaktadır (İnal,1995, s. 27).

12. yüzyıl sonuyla 13. yüzyıl başlarında İslam minyatür sanatında oluşan yeni Selçuklu sentezinin, 14. yüzyılda Moğolların Doğu’yu istilasının ardından Asya etkileriyle zenginleştiği görülür. Bununla birlikte 1335’te Moğol imparatorluğunun tarihe karışmasıyla ortaya çıkan bağımsız hanedanların koruyuculuğunda gelişen İslam kitap resmi hem Moğol dönemindeki İlhanlı atölyelerinin üslubundan esinlenen hem de kendine özgü yenilikler taşıyan bir karaktere bürünmüştür. Resimli yazma hazırlama faaliyeti bu dönemde Fars bölgesindeki Şiraz kentinde yoğunluk kazanmıştır. Yüzyılın sonundan itibaren de Cezayirliilerin hâkimiyetindeki Bağdat ve Tebriz’de, İslam kitap resimlerinin gelişeceği yönü tayin edecek bezemeci bir üslup yaratılmıştır. Eski geleneklerle Moğol resim üslubunun sentezinden doğan bu yeni bezemeci üslupta, yükseltilen ufuk çizgisi ve figür guruplarının peyzaja nazaran küçük gösterilmesiyle çevreye kazandırılan öneme dikkat çekilirken bu resimlerin önemli özelliği mesafe gözetilmeksizin kullanılan saf ve parlak renkler olmuştur (Mahir, 2004, s.39-40).

Selçuklular döneminde Mevlana ve müritlerinin desteğiyle Anadolu’da minyatür sanatı önemli bir yer tutmuştur 12. yy. ilk yarısından 13 yy. ilk çeyreğine kadar Artuklu emirleri resim sanatına destek vermişler, özellikle Diyarbakır’da yazma kitap çalışmaları hız kazanmıştır. 12. ve 13. Yüzyıllara ait ilk minyatür örnekleri, Anadolu’nun çeşitli merkezlerinde hazırlanan eserlerde yer almıştır. Silvan’da (Meyyafarikin), Artuklu Emiri Necmeddin Alpi’ye (1152 – 1176) sunulan Dioskorides’in *Materia Medica* adlı botanik ve zoolojiyle ilgili eserlerinin Kitab el-Haşa’iş (MIRM) adıyla Süryaniceden Arapçaya çevrilmiş nüshası, minyatür içeren en erken tarihli eser kabul edilir (Mahir, 2004, s.33).

14. yy. Sonlarında, İran topraklarından Çağatay Türklerinin bir kolundan gelen Timur ordularının saldırıları sonucunda İslam kitap resimleri 15. yy. boyunca önce Timurlu daha sonra Karakoyunlu ve Akkoyunlu Türkmen devletlerinin koruyuculuğunda gelişmiştir. Yapımında kullanılan malzemelerden dolayı pahalı bir sanat olan minyatür, saray sanatı olarak bilinmektedir. Padişahların sanata ve sanatçıya vermiş olduğu değer sayesinde saray sanatı haline gelen minyatür Nakkaşlar, hanların, şahların ve sultanların himayesinde saray okullarında sürekliliğini sürdürmüştür.

Minyatür sanatıyla ilgili çeşitli dönemlerde okullar oluşturulmuştur. Bu okullar aşağıdaki gibidir:

- Tebriz Okulu
- Herat Okulu
- Kazvin Okulu
- Şiraz Okulu
- Bağdat Okulu
- İsfahan (İsfahan) Okulu
- Osmanlı Ehl-i Hıra Okulu.

Osmanlı dönemine baktığımızda imparatorluğun siyasi, sosyal, kültürel, askeri ve teknolojik hayatını, zaferlerini ve tarihi boyunca meydana gelen olayları belgelenerek sonraki nesillere aktarılmasını ve daha kalıcı bilgilerle insanların tarihi ve geçmişi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayan eserler olarak ortaya konulmuştur. Bu eserleri yapan musavvirlerin doğrudan şahit oldukları olayları veya anlatılanlardan doğruluğuna inandığı olayların resimlendirilmesini sağlamışlardır.

Osmanlı minyatürlerinin en belirgin özelliği olayların belgelenmesi, sultanların hayatlarındaki güç ve büyüklüğün sergilenmesi ve toplumun hayat tarzının ortaya çıkarılmasıdır. Bu minyatürler nakkaşhanelerde yerli ve yabancı nakkaşların ekip çalışmasıyla üretilir, ender olarak yaratılan eser de ustanın adı ile anılırdı. Türk minyatürleri ruh ve düşünceleri, konu ve teknikleri, renkleri, çizim ve motifleri bakımından diğer İslam ülkelerindeki minyatürlerden farklıdır. Mimari eserleri, toplumsal olay ve ilişkileri en ince ayrıntılarına kadar ele alır. Coğrafi, tarihi durum ve konuları işlemeleri, haritadaki topografik (topoğrafik) stilleri tamamen kendine özgü bir üslup ve sanat yaratmıştır (Duran, 1999, s. 12-13).

Osmanlı döneminde kültürel zenginliklerin Orhan Gazi döneminde başladığı söylenebilirse de minyatür sanatı daha geç devirlerde gelişmiştir. Bu gelişim süreci altı merhalede ele alınabilir:

1. Oluşum Dönemi (II. Mehmed - II. Bâyezid - I. Selim Dönemi (1451–1520)),

2. Geçiş Dönemi (I. Süleyman - II. Selim Dönemi (1520–1574)),
3. Klasik Dönem (III. Murad - III. Mehmed Dönemi (1574–1603)),
4. Geç Klasik ve Duraklama Dönemi (17. yüzyıl (1603–1700)),
5. İkinci Klasik Dönem (III. Ahmed dönemi ve 18. yüzyılın ilk yarısı (1700–1750)),
6. Son Dönem (19. yüzyılın sonuna kadar (1750-1900) (And,2002 s78)).

Erken Dönem, 15. yy.'dan 16. yy. ikinci yansına kadar geçen süreyi kapsamaktadır. 1453 yılında İstanbul'un fethinden sonra ülkenin sosyo ekonomik ve siyasal -sosyal alanda ilerleme kaydetmesi ile Fatih Sultan Mehmet Han'ın sanata destek vermesi sayesinde minyatür sanatı yeniden hayat bulmuştur. Osmanlı minyatür sanatının erken dönemi olarak adlandırılan bu dönemde hazırlanan minyatürlü yazmaların ancak bir kısmı günümüze kadar ulaşılabilmiştir.

Osmanlı dönemi minyatürleri saray hayatı, padişah portreleri, törenler, edebi eserler, dini konular, kent görünüşleri, günlük yaşam sahneleri gibi konulardan oluşmaktadır. İnsan figürleri, hayvan figürleri, çeşitli bitkiler ve mimari yapıların bulunduğu minyatürlerde; yerleri, duvarları, gökyüzünü meydana getiren arka plan unsurları, konuları tamamlayıcı dekoratif elemanlar olarak kullanılmıştır. Bu elemanlar bazı minyatürlerde halı, bazılarında perde, bazılarında rahle olabilmektedir (Özaltın ve Ölmez, 2011, s.82).

Fatih Sultan Mehmet yeni sarayında bir nakışhane kurmuş ve başına Özbek asıllı Baba Nakkaş'ı getirmiştir. Bu nakışhanede Fatih'in yeni kütüphanesi için çok sayıda kitap çoğaltılmıştır. Bu eserler müzehhipler tarafından tezyin edilmiş, nakkaşlar tarafından resmedilmiş ve mücellidler tarafından ciltlenerek nakışlı kitaplar içerisinde padişaha sunulmuştur.

Murad döneminde Şehnameci Seyyid Lokman ve Nakkaş Osman'ın hazırladıkları tarihi konulu eserlerde, padişahları en doğru şekilde tasvir edebilmek için Şemailname veya Kıyâfetü'l - insaniye fi Şema'il ü'l-Osmaniye adlı bir eser hazırlamışlardır. O güne kadar hüküm süren oniki padişahın (Osman Gazi - III. Murad) fiziksel özelliklerinin yanı sıra giysilerinin anlatıldığı ve portrelerini içeren bu eser hazırlanırken Nakkaş Osman geçmiş dönem sultanlarını tasvir etmek konusunda zorlanınca Osmanlı sultanlarının Avrupa'da olduğu bilinen portrelerinin getirilmesi düşünülmüş, bunun için sanatsever Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'dan yardım istenmiştir. Veronese Atölyesi sanatçılarından bazı gravür ön örneklerinden yaptıkları yağlıboya padişah portreleri bir kalyona yüklenerek İstanbul'a gönderilmiştir. Gelen resimlerin, özellikle Fatih Sultan Mehmed'den önceki padişahların fizyonomilerinin şekillendirilmesinde Nakkaş Osman'a esin kaynağı olduğu anlaşılmıştır. Nakkaş Osman, portrelerini tam sayfa üzerine çalışmıştır ve bu tasvirlerde padişahlar bağdaş kurarak, tek dizlerini bükerek veya diz çökerek oturur. Bu portrelerin büyük bölümünde padişahların bir ellerini dizlerine dayayıp mendil tuttukları görülür. Yıldırım Beyazıd'ın yanı sıra Çelebi Mehmed'le Fatih Sultan Mehmet çiçek koklarken betimlenmiştir (Mahir, 2004, s. 59).

18. yüzyılın sonlarıyla 19. yüzyılın başlarında hazırlanan kıyâfet albümleri ve sefâretnâme türündeki eserlerde yer alan resimlerin artık üç boyutlu tarzda ve sulu boya ile bazı tek figür resimlerinin kâğıt üzerine yağlı boya teknikleriyle yapılması geleneksel Osmanlı

minyatürünün sona ermesine yol açmıştır. Bu dönemde Osmanlı sarayının hizmetinde bulunan Refâil ve Kostantin Kapıdağlı gibi ressamalar tuval üzerine yaptıkları padişah portrelerinin dışında kâğıt üzerine de çalışan son sanatkârlardır.

3.2. Osmanlı Minyatür Sanatında Konular

Osmanlı minyatür sanatında konular; Tarih (Şehnameler, Gazavatnameler, Topoğrafik Ressamlık), Edebiyat, Bilim, Din (Silsilenameler), Albüm Resimleri ve Portrecilik (Padişah Portreleri Ve Silsilenameler) olarak altı ayrı başlıkta ele alınmaktadır. Kendi içlerinde de konusu tarih olan eserleri 3 başlıkta incelenir; Şehnameler, Gazavatnameler, Topografik Ressamlık ve konusu din olan eserleri Silsilenameler adı altında, portreciliği de Padişah Portreleri ve Silsilenameler olmak üzere 2'ye ayırabiliriz (And, 2004, s. 144).

Şehnameler, hazırlandıkları dönemin önemli olaylarını savaşları konu alan, bazıları manzum olarak ve mesnevi biçiminde yazılan gazavatnameler, belirli bir savaş ya da seferi ayrıntılarıyla anlatmaları bakımından önemlidir. Osmanlı kitap sanatında resimlenmiş olan gazavatnameler padişahların yanı sıra vezirlerin, serdarların aldığı yerleri, kaleleri de hikâye eder. Matrakçı Nasuh, Nakkaş Osman gazavatmane türünde eserler veren nakkaşların sadece ikisidir (Mahir, 2004, s. 95-96).

3.2.1. Silsilenâmeler ve Portrecilik

Osmanlı padişahlarının soyunu Âdem peygamberden başlayarak tüm din ve tarih büyüklerine bağlayan “silsilenâme” türündeki resimli yazmalardır. Türk resminde porte minyatür sanatında çok işlenen bir tür olmuştur. “Osmanlı nakkaşları yalnız sultanların değil, ünlü kişilerin, peygamberlerin, ulu kişilerin de portrelerini yapmışlardır” (And, 2004, s. 145). Portrecilik resmi tarih yazımı ile birlikte başlamıştır. Sarayda özenle hazırlanan el yazması tarih kitaplarını minyatürleyen nakkaşlar Osmanlı padişahlarının başarılı savaşlarını ve görkemli törenlerini yansıtırken bir tür tarih belgüciliği yapmışlardır. “Nakkaşlar herkesten önce padişahları en doğru görüntüleriyle canlandırmaya çalışmışlardır” (Renda, 2000, s. 713). Nakkaşın yaşadığı dönemdeki resimlerini yapmış olduğu kişiler daha aslına uygundur yapılmıştır. “Daha önceki dönemlerin padişahlarının portrelerinin yapımında ise ya Avrupa gravürlerinden yararlanılmış ya da padişahın dönemindeki kitaplardaki betimlemelerden yararlanılarak hayalden yapılmıştır” (And,

2004, s.145). “ Osmanlılarda 15. yüzyılda başlayan ve 19. yüzyılın sonuna kadar devam eden padişah portreciliği öteki İslam çevrelerinde, örneğin Timurlularda ve daha sonraları Hint-İslam saraylarında izlenen hükümdar portreciliğinden farklı bir gelişim çizgisi gösterir” (Renda, 2000, s.713). İslam ülkeleri içinde Osmanlı nakkaşları özellikle hükümdar portreciliğini kendi başına bir tür olarak geliştirmişlerdir (And, 2004, s. 145).

IV. Mehmed döneminde hazırlanan silsilenamelerin 18 yy. sonlarına kadar uzatılıp yeniden değerlendirilmesi, 19 yy. da aynı geleneği sürdüren taş baskı silsilenamelerin hazırlanması bu resimlerin Osmanlı dünyasındaki önemini gösterir.

3.2.2. Osmanlı Padişah Portreleri

Osmanlı İmparatorluğu döneminde portre sanatında özel bir tür olarak ortaya çıkan ve en başarılı örneklerin sergilendiği padişah portreciliği sanatı kendine özgü nitelikleri ve uygulama sahası ile kendi içerisinde ele alınması gereken bir başlık olarak karşımızda durmaktadır.

Portre tarihi eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Eski Mısır’da gerçekçi; Grek kültüründe idealist; Roma sanatında da naturalist bir gelişim gösteren portre sanatı Rönesans dönemi ile birlikte bir değişim ve gelişim sürecine girmiştir. Leonardo Da Vinci, Raffaello, Velazquez, Goya ve Ingres gibi sanatçılar portre sanatının en belirgin en gelişkin örneklerini sergilediler. Rönesans döneminin son bulmasının ardından kendi hayat zeminini bulan Barok Sanatında ise portre sanatının devam ettiği görülmektedir. İslam ülkeleri içinde Osmanlı nakkaşları özellikle hükümdar portreciliğini kendi başına bir tür olarak geliştirmişlerdir (And, 2004, s. 145).

“Teknolojinin gelişmediği Resim ve film makinelerinin olmadığı o dönemlerde sultanlar, Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan itibaren kendilerine kadar gelen padişahların minyatürlerini yaptırmışlardır. Şehzadelerin ve gelecek kuşak şehzadelerinin geçmişteki sultan atalarını ve kendi suretlerini öğrenmelerini istemişlerdir” (Ersoy, 2006, s. 56).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde görülen ilk padişah portresi örneği 2.Murat dönemine kadar uzanmaktadır. İlk padişah portresi örneği 2. Murat’ın şehzadelik döneminde Amasya’da; ikinci padişah portresi ise de Fatih Sultan Mehmet döneminde Edirne’de hazırlanmıştır. Padişah Portreciliğinin bir sanat dalı olarak gelişimi ise Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethinden sonraki dönemde başlar. Bu dönemden sonra batılı sanatçıların da getirilerek gerçekleştirilen portre eserleri bu sanatı farklı bir gelişim çizgisi sunar.

16. yüzyıl boyunca Osmanlı sarayında padişah portreciliğine büyük önem verilmiştir. Avrupa ülkeleriyle güçlü güçlü siyasal ve kültürel ilişkiler kuran Kanuni Sultan Süleyman’ın ünlü Avrupalı ressamı tarafından yapılmış birçok portresi vardır (Mahir, 2004, s. 55).

Kanuni Sultan Süleyman döneminde tarihi resim geleneği kendini yenilemiş ve en yüksek çağını yaşamıştır. Özellikle Nigari portreleri ile bilinen çalışmalar dönemin öne çıkmış en önemli eserleri olarak kabul edilmektedir.

Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanat yıllarının en ilginç sanatkârlarından birisi Nigari mahlasıyla resimler yapan ve şiirler yazan dönemin ünlü denizcilerinden Haydar Reis'tir. Özellikle II. Selim'e yakınlığı ile bilinen Nigari, Doğu ve Batı arasındaki farklı kültürlerin, sanat anlayışının en ilginç sentezlerinden birini ortaya koymuştur. Sanatçının kâğıt üzerine çalıştığı portrelerinden Kanuni Sultan Süleyman'ın boy portresi, Barbaros Hayreddin Paşa'nın boy portresi, Barbaros Hayrettin Paşa'nın profilden büst portresi, Şehzade II. Selim'in ok atarken boy portresi, Fransa Kralı I. François ile Kutsal Roma İmparatoru V. Charles'ın büst portreleri günümüze ulaşmıştır. (Çağman, 2004, s. 896-897).

III. Murad döneminde Şehnameci Seyyid Lokman ve Nakkaş Osman'ın hazırladıkları tarihi konulu eserlerde, padişahları en doğru şekilde tasvir edebilmek için Şemailname veya Kıyafetü'l -insaniye fi Şema'il ü'l-Osmanşye adlı bir eder hazırlamışlardır. O güne kadar hüküm süren on iki padişahın (Osman Gazi - III. Murad) fiziksel özelliklerinin yanı sıra giysilerinin anlatıldığı ve portrelerini içeren bu eser hazırlanırken Nakkaş Osman geçmiş dönem sultanlarını tasvir etmek konusunda zorlanınca Osmanlı sultanlarının Avrupa'da olduğu bilinen portrelerinin getirilmesi düşünülmüş, bunun için sanatsever Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'dan yardım istenmiştir. Veronese Atölyesi sanatçılarından bazı gravür ön örneklerinden yaptıkları yağlıboya padişah portreleri bir kalyona yüklenerek İstanbul'a gönderilmiştir. Gelen resimlerin, özellikle Fatih Sultan Mehmed'den önceki padişahların fizyonomilerinin şekillendirilmesinde Nakkaş Osman'a esin kaynağı olduğu anlaşılmıştır. Nakkaş Osman, portrelerini tam sayfa üzerine çalışmıştır ve bu tasvirlerde padişahlar bağdaş kurarak, tek dizlerini bükerek veya diz çökerek oturur. Bu portrelerin büyük bölümünde padişahların bir ellerini dizlerine dayayıp mendil tuttukları görülür (Mahir, 2004, s. 59).

IV. Mehmet döneminden sonra Osmanlı Resim Sanatının kendini yenilediği görülmektedir. Özellikle 17. yy'ın 2. yarısından sonra ortaya çıkan Silsilename ve kıyafet resimli albümler Osmanlı Resim Sanatına kazandırılan yeni açılımlar olarak kabul edilmektedir. Bir diğer önemli değişim ve gelişimin gözlemlendiği dönem ise III. Ahmet dönemidir. Bu dönemde görülen değişim ve gelişim padişah portrelerinde ikonografik unsurların ön plana çıkması ile doğru orantılıdır. Nakkaş Osman ve Musavvir Hüseyin bu dönemde ortaya çıkan önemli sanatçılar olarak kabul edilmektedir.

15. yüzyıldan beri Osmanlı resim sanatında ayrı bir dal olarak gelişen padişah portreciliği 18. yüzyılda yeni biçim ve tekniklere kavuşmuştur. Baştan beri Osmanlı Hanedanını görselleştirmeyi amaç edinen padişahların giderek Avrupa görsel geleneğini benimsediği açıktır. 18. yüzyılın ikinci yarısında yenilikçi padişahlar portreciliğe ivme kazandırmış, yerli ve yabancı ustalara portrelerini sipariş etmişlerdir. Teknik ve kalıp olarak Avrupa resimlerini örnek alan guaj ve yağlıboya portreler, artık padişah portrelerinin yalnız el yazma kitaplarda veya albümlerde değil, asılmak üzere yapıldığını gösterir. 18. ve 19. yüzyıllarda Resmin icadına kadar çok sayıda padişah portresi albümü hazırlanmıştır (Bağcı vd. 2006, s. 281).

18. yüzyılın ikinci yansında padişah portreciliğine yenilik getiren ressam Rafael/Refail (öl.1780) olmuştur. Refail'in adı kimi kaynaklarda Rafael Manas veya Manasi olarak geçer, kendisinin aynı zamanda mimar ve müzisyen olduğu, I. Mahmud, III. Osman, III. Mustafa ve I. Abdülhamid'in portrelerini yaptığı belirtilir. Rafael Levni'nin resimlediği Kebir Musavver Silsilename'ye eklediği son dört padişahın portreleriyle yeni bir kalıp geliştirmiş, tek renge boyalı sade bir zemine yerleştirdiği padişahları taht üzerinde ve cepheden göstermiştir. Sanatçı bu dönemde şehzade olan III. Selim'i de resmetmiştir. Arkasındaki yazıya göre Refail'in şehzade 12 yaşındayken yaptığı bu portrede Selim sade bir fonun önünde ayakta durur ve yine cepheden resmedilmiştir (Bağcı vd. 2006, s. 281-282).

Padişah portrelerinde yeni teknik ve malzeme arayışına ilginç bir örnek, kolaj tekniğinin kullanıldığı bir albümdür. Osmanzade Ahmed Taib'in (öl.1724) III. Ahmed dönemine kadar Osmanlı tarihini kapsayan İcmal-i Tevarih-i Al-i Osman adlı eserinin hattat Mir Mehmed Emir tarafından 1201 de yapılmış kopyasıdır. I.Abdülhamit'e kadar olan bölüm metne sonradan eklenmiştir. İçindeki 27 padişah portresinde takı, hançer, düğme gibi ayrıntılarda parlak kâğıt parçalarıyla kolaj yapılmıştır. Birden fazla sanatçının elinden çıkma portrelerde daha çok Levni'nin kalıpları kullanılmıştır ancak boya tabakası daha incelmış, giysilerde gölgelemelere yer verilmiş, iki portreye de bir manzara şeridi eklenmiştir. Bu portreler 18. yüzyılda farklı tekniklerin denendiğini gösterir (Bağcı vd. 2006, s. 282).

Soyağacı portreleri padişah portreleri çalışmaları içerisinde kendine özgü bir başlık olarak göze çarpmaktadır. Özellikle batı sanat dünyasında soylu ailelerin soyağacı çalışmalarından esinlenilerek başlatılan bu gelenek zamanla padişah portreciliğinde önemli bir ünite olarak kabul görmüştür.

Padişah Portreciliği 18. ve 19. yy'da diplomasi ve propaganda amacıyla değerlendirilmiştir. Bu anlamda gerçekleştirilen ilk çalışma III. Selim Portresi olmuştur.

III. Selim portresini yaptırıp dağıtan ilk Osmanlı Padişahı olarak bilinmektedir.

Konstantin Kapıdağlı, III. Selim döneminde etkin olan Rum asıllı sanatçıdır. Yapmış olduğu III. Selim'in portresini, III. Selim çok beğenince kendisinden III. Selim'e kadar hüküm sürmüş padişahların portresini yapmasını istemiştir. Guaj tekniğiyle oluşturduğu bu dizi portrelerde Kostantin, padişahları daha batılı bir biçimde ayakta, yarım boy ve dörtte üç profilden göstermiştir. III. Selim'den önceki sultanların fizyonomisini daha doğru bir şekilde yansıtabilmek için Levni Silsilename'sine başvurmuştur. Yeni bir anlayış ve tekniğin ürünü olan bu dizi portreler, II. Mahmut döneminde Londra'da gravürlenerek Young Albümü adıyla basılmıştır. Albümün giriş metninde padişah portrelerinin İstanbul'da yeteneğiyle sultanın övgüsünü kazanmış, taşra kökenli bir Rum ressam tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Young Albümü'ndeki portrelerin ikonografyası diğer yerli sanatçılarca da değerlendirilmiş, bu modellerden yola çıkılarak çok sayıda padişah portresi albümü hazırlanmıştır (Mahir, 2004, s. 171-172).

Şemailname'ler III. Selim döneminden sonra görülen suluboya portre uygulamalarını tanımlamaktadır. Osman Gazi'den Sultan Abdülmecid'e kadar uzanan tarihsel süreçte 31 ayrı Osmanlı padişahının suluboya tablosu icra edilmiştir. Ve bu tablolarla birlikte gelişim gösteren yeni sanat eserleri şemailname adı altında kategorize edilmiştir.

Padişah portreleri 19. yüzyılın ikinci yarısında teknik ve ikonografya açısından büyük çeşitlilik göstererek devam etmiştir. Manas ailesinin genç üyesi Josef Manas fildişi madalyon portre üretimini Abdülaziz ve Abdülhamid dönemlerinde de sürdürmüştür. Portreli madalyonlar yapan bir diğer sanatçı Viçhen Abdullah'tır. Osmanlı sarayında çalışan bir Ermeni Resimci ailesinin üyesidir ve aynı zamanda fildişi ve sedef üzerine yaptığı portrelerle tanınır (Bağcı vd. 2006, s. 294).

II. Mahmut, III. Selim'in yolundan giden büyük bir reformcuymuştu. Artık batılılaşma toplumsal ve kültürel hayatın tüm alanında görülmekteydi. II. Mahmud'un kıyafet reformundan önceki dönemde yapılan portreleri padişah geleneksel giysileriyle, at sırtında ordusuna kumanda ederken gösterir. Bunların İstanbul'dan gelen orijinal portrelere dayanarak yapıldıkları anlaşılar. Bu dönemde yerleşen en önemli yeni tür ise portreli nişanlardır. Yaklaşık 5-6 cm. çapında olan bu büst portrelerde padişah, yeni üniforması ve püsküllü kırmızı fesıyla betimlenmiştir. Sultan bazı portrelerinde madalyon portrelerin boynuna asılması gerektirdiğini belirtmek için, bir zincire takılı madalyon veya nişanla gösterilmiştir. Marras imzalı ve 1832 tarihli fildişi bir portre bunların ilk örneğidir ve bu türden minyatür fildişi portrelerin ilk kez İspanyol kökenli olan ve fildişi portreleriyle tanınan bu Fransız sanatçı tarafından yapıldığı

anlaşılır. Daha sonra bu tür portreli madalyonlar yerli sanatçılar tarafından da yapılacaktır (Bağcı vd. 2006, s. 291).

Osmanlı Tarihinde Sultan Abdülaziz ile birlikte başlayan Resim çekimleri padişah portreciliğini sekteye uğratmış ve sona ermesine neden olmuştur. Buna rağmen yağlıboya ve portreli nişan eserlerinin icrasına devam edildiği de bilinmektedir.

Osmanlı padişah portrelerinin son dönemi, malzeme, ikonografi, üslup ve teknik açısından büyük çeşitlilik gösterir (Bağcı vd. 2006, s. 294-295).

Batılılaşma çabaları sonrasında özellikle 1878 yılından sonra sıklıkla duvar resimleri ve tuval resimleri (ilk örneklerini padişah portreleri olarak vermiştir) görülmektedir.

3.3. Minyatür Boyama Teknikleri

Minyatür Sanatında boyama tekniği o güne kadar aşına olunan resim boya tekniklerinden farklılık arz etmektedir. Avrupa’da minyatür sanatının yaygınlaştığı dönemlerde özellikle resim sanatında kullanılan suluboya boyama tekniği aynı dönemde minyatür sanatında tercih edilmemektedir. Minyatür tekniğinde toprak boyalar kullanılmıştır. Boyaların sabitlenmesi ve kâğıtların daha parlak olması için yumurta sansı kullanılmıştır. Yumurta sansı ile yapılan boyalar kuruduktan sonra kullanımı zor olduğu için zamanla tutkal kullanılmaya başlanmıştır. Parlaklığın sağlanması için tutkala pekmez ya da üzüm suyu karıştırılmıştır.

Minyatürde kullanılan boyalar toprak boyasıdır. Boyalar muhakkak tabii olacaktır; sentetik boyalar yada akvarel boyalar minyatürde kullanılmaz; zira minyatürde boyalar üst üste sürülür; eğer bu, sentetik boya olursa, bir birine karışır ve istenilen şekil hasıl olmaz. Toprak boyalar evvela sert bir taş üstünde çok dikkatli olarak ve yalnız su ile eritilir; sonra fincanlara konulur. Boyaların sabit olması için eski zamanlarda 15 - 17. asırlarda ve 18. asır sonlarına kadar, yumurta akı kullanılmıştır. Yumurta sarısı katılmamıştır. Boyalar, gayet sabit ve parlak olduğu gibi minyatürdeki resimlerde bir parça kabartma hali husule getirir ki, bu hal çok makbuldür. Bu şekilde yapılan minyatürlerin, renkleri adeta fırında yapılmış mine gibi canlı ve şeffaftır ve boyalar zamanla kaynaşmış yekpare olmuştur; öyle ki, o minyatürlerin üzerine kazara su dökülür ve bu su derhal kurutma kâğıdıyla kurutulursa minyatürde bozukluk hâsıl olmazsa; yalnız yumurta sarısı ile hazırlanan boyalarda, her kullanışta taze yumurtalı boya hazırlamak mecburiyeti gibi bir güçlük vardır; zira yumurta karışmış boya kuruduktan sonra ikinci defa kullanılamaz, yani yumurtalı boya kurursa tekrar karıştırılamaz (Tahir ve Behzad, 1963, s.30-31).

Minyatür yapılırken renkler üst üste sürülür ve bunların birbirine karışmaması için suyla inceltilmiş toprak boyalar kullanılırdı. 14. ve 18. yüzyıllar arasında bu boyaları sabitleyebilmek için içlerine taze yumurta sarısı kullanılırdı. Bununla birlikte yumurta sarısıyla hazırlanan boyalar kuruduktan sonra ikinci kez kullanılmamakta ve her kullanım için yeni bir boya hazırlanırdı. Bu sebeple de zaman içinde boyalara yumurta sarısı yerine suda eritilmiş tutkal karıştırılmaya başlandı. Bu teknikte suda eritilmiş tutkalın içine bir damla pekmez ya da iki damla üzüm suyu damlatılır, böylece boyalar kurusa bile istenildiğinde suyla eritilerek yeniden kullanılırdı (Mahir, 2004, s. 15).

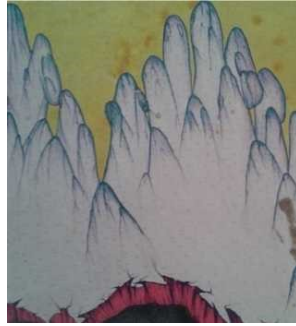
Minyatürde boyaları sürmek için kullanılan fırçalar üç aylık beyaz kedinin ense tüyünden yapılırdı. Pamuktan yapılmış ve Hint kâğıdı denilen kâğıt ile parşömen denilen ipekli kâğıttan başka aharlı kâğıt da minyatürde kullanılmaktadır (Binark, 1975, s. 36).

“Minyatürde işlenecek olan konu eskiz kâğıdına ince kıllı fırçalarla kiremit rengi boya veya sepya mürekkebiyle kâğıda çizilir. Boyama işleminde önce altın sürülür sonra diğer renklere geçilir” (Mahir, 2004, s. 16).

Kendine has bir boyama tekniği bulunan Minyatür sanatında kullanılan boyama teknikleri aynı zamanda Türk Süsleme Sanatlarında da kullanılmaktadır.

3.3.1. Akıtma Boyama Tekniği

Türk Süsleme Sanatlarındaki boyama tekniklerinin en başında yer alır. Diğer boyama tekniklerinin çoğu (degrade boyama tekniği hariç) akıtma tekniği üzerine uygulanır. Fırçaya bolca alınan boya, boyanacak alana fırçanın ucu değdirilerek bırakılır ve aşağı çekilir, boya fırça yardımıyla akıtılır. Akıtma boyama tekniği geniş alanlarda uygulandığı gibi, dar el, yüz boyamalarında da kullanılır. Boyanın dalga yapmaması sanatçının seviyesini gösterir (Ersoy, 2006, s. 76).

Şekil 8. Akıtma boyama tekniği (And, 2010, s. 233).

3.3.2. Yüz Boyama Tekniği

Minyatür Sanatında yüz çalışmaları ifadeden yoksun olarak tasarlanmaktadır. Buna karşın yüzlerde işlenen sakal, bıyık, kaş gibi detay çalışmaları eserin dönemine ait veriler sunmaktadır. Esas olarak minyatür sanatında saç, sakal, bıyık, tül boyama teknikleri birbiri ile benzerlik göstermektedir.

Minyatürün en belirgin özelliklerinden biri de insan figürlerindeki yüzlerin ifadeden yoksun görünmeleridir. Farklı konulu da olsa her bir minyatürde bulunan insan yüzleri ifadeden

yoksun gibidir. Yüz çalışmaları, sakal, bıyık, kaş, göz ve dudak yapı farklılıkları, el hareketleri döneminin karakteristik özelliklerini gösterir. Hepsinin kendine özgü üslubu vardır. Minyatürdeki insan figürlerinin yüz boyamasındaki başarı sanatçının ustalık seviyesini gösterir. Yüz rengini oluştururken figürün teninin açıklık ya da koyuluğuna göre beyaz miktarı ayarlanır. Akıtma tekniği ile yüz, boyun, eller ten rengine boyanır. Kuruduktan sonra kızıl kahve ile çok açık ve sulu bir şekilde kaş, göz, burun, dudak, çene, kulak (göründüğü kadarıyla), eğer varsa sakal bıyık yerleri en ince fırça ile dikkatlice tahrirlenir. Göz boşlukları beyaz boya ile doldurulur. Göz çevresi nüanslı bir şekilde tahrirlenir. Kaşlar nüanslı bir şekilde boyanır, gerekirse çok ince bir şekilde taranır. Özellikle portre çalışmalarında kaşla göz arasındaki boşluk kızıl kahve renkle çizgi olarak çekilir. Minyatürde kirpik çalışması yapılmaz. Göz istenilen renkte boyanır. Portre minyatürlerinde gözbebeği özellikle siyah ya da beyazla noktalanır. Sonra çene ile burun çizilir fakat gölgeleme yapılmaz. Kaş da gözün başlangıç noktasından kalın, şakağa yakın yerinde inceltilerek bitirilir (Ersoy, 2006, s. 77-79).

Şekil 9. İncelene eserden III. Mehmet Han padişah portresi yüz boyama tekniği

3.3.3. Tarama Boyama Tekniği

Minyatür Sanatçıları ilk pratik çalışmalarını tarama boyama tekniği ile Şukufe çiçek boyayarak gerçekleştirirler. Ardından tahrir çekmek için kullanılan boya fırçaları ile çiçek ince ince işlenerek tarama boyama tekniği eserler üzerinde uygulanmaktadır.

Şekil 10. V. Seyhan koleksiyon tarama boyama tekniği

2.6.3.1. Sakal (Bıyık) Tarama Tekniği

Sakal çalışması yaparken sakalın üst başlangıç noktasından çenenin bitim noktasına kadar, daha sonra sakalın alt biten yerinden çeneye kadar taranır ve ortada kalan tarama yeri yine tarayarak kaynaştırılır. Sanatçı fırça hareketini sakalın düz yahut kıvrıkcık olmasına göre belirler. Sakal kızıl kahve, kahve, siyah ya da beyazla taranır. Çene ucunda ya da dudak altında olan sakallar da aynı şekilde tel tel seyrek olarak taranır. Bıyık da bıyığın kesim şekline göre taranır. Bıyığın şekline göre fırça dudak ortasından sağa ve sola doğru ya da üstten dudağa doğru tarama yapılır (Ersoy, 2006, s. 80).

Bayanların saçları minyatürlerde genelde örtülüdür ya da saçlarının bir kısmı görünür. Baştaki örtünü altından çıkacak olan saçlar estetik olarak, saç yönüne ve saç şekline göre taranır.

Güncel minyatür çalışmalarında eğer saç tümüyle açıksa saçın modeline, şekline (düz ya da dalgalı) göre fırça hareket ettirerek tarama tekniği uygulanır. Erkeklerin sarık, kalpak ya da şapka kenarından görünen saçlar saç şekline göre estetik bir şekilde taranır. Eğer ki başta herhangi bir şey yoksa ve saçın tümü görünüyorsa saç düz ya da dalgalı bir şekilde taranır (Ersoy, 2006, s. 80).

Şekil 11. İncelenen eserden Sultan Beyazıt Han sakal tarama

2.6.3.2. Tül Tarama Tekniği

Figür üzerindeki saç, baştaki işlemler, yüz çalışması, kıyafet çalışması tümüyle bittikten sonra ve boya iyice kuruduktan sonra beyaz boya sulu bir şekilde tülün şekli boyunca sürülür. Zemin boyasının çok iyi kurumaması tül taramasının kalitesini de arttırır. Daha sonra tülün dokusuna göre dikine, enine veya vev tarama gerçekleşir. Fırça kuru denecek kadar az boya ve fırça ucu zemine çok fazla değdirilmeden uygulanır. Altındaki kurumuş olan boyanın dağılmasına dikkat edilmelidir. Doğru bir şekilde tül boyaması ve taraması yapılsa boyanın bozulması gibi bir şey düşünülemez (Ersoy, 2006, s. 81-82).

Şekil 12. Levni Saydam başörtülü kadın (Kınık – Topraklı, 2012, s 85)

2.6.3.3. Nüanslı Boyama Tekniği

Eserlerdeki tek düzeliği bozmak, esere hareket kazandırmak için uygulanan boyama tekniğidir. Minyatürde çizgi niteliği düz ve tek düze değildir. Çizgiler ritmik bir şekilde inceli kalınlı çizilerek estetik güzellik sağlanmalıdır. Nüanslı çizimde ritim ve karşıtlık vardır. Ritim birbirini takip eder, figürdeki kumaş kıvrımı nüanslı çizilirken diz kıvrımı da düşey bir çizgi olarak nüanslı çizilir. Minyatürlerdeki kıyafetler akıtma boyama ile boyandıktan sonra, kıyafetin kenar çizgileri etek kıvrımları, oturuş şekillerine hareket getirmek ve hareketi belirginleştirmek için kullanılır (Ersoy, 2006, s. 82).

Şekil 13. Nüanslı Boyama Tekniği (Öğütmen, 1966, s. 12).

2.6.3.4. Noktalama Boyama Tekniği

Uygulama yapılacak olan zeminde; fırça ucuna alınan (katı ve sıvı arası ideal bir tonlama olmalı) boya ile (fırça) yüzeye değdirilip çekilmek üzere noktalama boyama tekniği icra edilmektedir.

Bu teknik minyatürdeki baş giysi süslemelerinde, takılardaki boncuk çalışmalarında, giysilerin düğmelerinde ve kumaş desenlerinde, çiçeklerde, ağaçlarda, panter ayağı desenlerinde ve bazı gölgelemelerde kullanılır. Uygulama yapılacak olan zemin noktalanırken, fırça ucuna alınan boya ne çok sulu ne de çok katı olmalıdır ve nokta koyulurken fırça zemine değdirilip çekilmelidir. Nokta çizgiye dönüşmemeli, hemen hemen tüm noktaların boyu da aynı

büyüklikte olmalıdır. Sanatçı arzusuna göre tarama gölgeleme yerine, noktalama tekniğiyle de gölgeleme yapabilir. Gölgelemede kullanılan noktalama, ancak görülebilecek büyüklükte ve gereken sıklıkta olmalıdır. Gölgenin koyuluğuna ve açıklığına göre sıklaşır ya da seyrekleşir (Ersoy, 2006, s. 85-86).

Şekil 14. Gül koklayan Fatih portresi, TSM H.2153, Nakkaş Şiblizâde Ahmet'e atfedilen minyatürde noktalama boyama tekniği (wikiwand, 2015)

2.6.3.5. Kademeli Boyama Tekniği

Minyatür Sanatında özellikle de bulut çalışmalarında, melek ve mitolojik unsurların kanat boyamalarında ve çiçek, dağ gibi tasvirlerde kademeli boyama tekniği kullanılmaktadır. Kademeli Boyama Tekniğinde bir rengin en açık tondan aşama aşama en koyu tona kadar geçen süreci eserde fark edilebilir düzeyde görülebilmelidir.

Boyanacak olan alanın şekline göre dipte koyu onun yanına gelen boyalar yanındakinin her zaman bir ton daha açık ve en dışta kalan bölüm en açık olmak üzere uygulanır. Rengin tonuna göre de en dipte olan en açık ton onun yanına gelen tonlar bir ton koyusu ve en dışta kalan bölüm en koyu olmak üzere de uygulanabilir. Boyama işlemi kat kat devam eder. Boyanacak olan zeminin şekline göre aynı boyanın tonlarının yan yana sürülmesi ile gerçekleşen bir boyama tekniğidir (Ersoy, 2006, s. 86).

Şekil 15. Kademeli boyama tekniği (Bir Rumeli kasabası, Divan-ı İlhami, 1840 tarihli, TSM, H 912, y 9a. Günsel Renda, Osmanlı Minyatür Sanatı, İstanbul 2000.)

3.4. Minyatür Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

Şekil 16. Minyatür yapımında kullanılan araç gereçler

- Kurşun kalem (2B Yumuşak uçlu)
- Silgi (Yumuşak Silgi, İnce Uçlu Kalem Silgi, Hamur Silgi.)
- Cetvel (Çelik 30 cm,50 cm,100 cm.)
- Gönye (Şeffaf plastik 30’-60’ 35cm)
- Pergel (Uzatma ayaklı takım) ve Trilin,
- Açılçer (Şeffaf iletke 180-360)
- Maket bıçağı (Geniş saplı) ve kâğıt makası,
- Su bazlı Guaş tüp veya şişe boya

- Palet (Porselen veya plastik)
- Samur fırça (İnce uç 000-00-0, orta 1-2-3, kalın 3-4-6)
- Boya karıştırmak için sentetik fırça (Nr.3-4)
- Arap zıncı (şişede mayi şekilde),
- Jelatin (plaka halinde)
- Altın boya kapları ve tülbent
- İhtiyaca göre optik büyüteç,
- Yarı yapışkanlı bant, kâğıt bant,
- Mühreler,
- Asitsiz kâğıt ve ahar malzemeleri
- Aydınlatma eskiz kâğıt 0.40gr. şeffaf,
- İçme suyu (Klorsuz)
- Kuru pastel boya ve karbon kâğıt,
- “Rapido” kalem 0.1-0.2-0.4 ve çini mürekkebi

3.5. Minyatür Yapım Aşamaları

Minyatür işlemine başlarken ilk önce resimlendirilecek olan eserin konusu tespit edilir. Manzara, portre veya herhangi bir olayın anlatımı isteniyorsa, bunun hakkında gerekli olan araştırma yapılarak bilgi toplanır.

Bu hazırlık safhasından sonra, işlenecek olan konu bir eskiz kâğıdına çizilir. Hataları varsa düzeltilerek, noksanları tamamlanır. Aharlı bir kâğıt üzerine alınır. Eğer aynı kompozisyondan bir kaç adet yapılması isteniyorsa, ince ve oldukça mukavim bir kâğıdın üzerine çizilen desen çok ince uçlu bir iğne ile sert bir mukavva üzerinde sık aralıklarla iğnelenerek kalıbı çıkarılır. Söğüt ağacı kömürü toz haline gelene kadar ezilir. Bir tülbent içinde topak halinde sıkıştırılır. İşlenecek olan kâğıdın üzerine konan iğnelenmiş kalıp üzerinden kömür tozu ile geçilerek, desenin boyanacak kısma çıkması sağlanır.

Kurşun kalem ile hatlar sabitleştirilir. Altta kalan kömür tozları bir kürk parçası ile temizlenir. Eskiden kurşun kalem yerine, çok sulu olarak boya kullanılırdı. Minyatürde boyamaya zemin renklerinin vurulması ile başlanır. Eğer zemin olarak altın veya gümüş kullanılacaksa, ilk önce bunlar sürülür, zermühre denilen bir cins akik taşı ile üzerinden geçilerek parlatılır.

Minyatür sanatında, renklerin birbirleri ile uyum sağlayacak tarzda dağılmasına özellikle dikkat etmek gerekmektedir. Figürlerin dış kenarları genellikle kendi renginin oldukça koyusu olan bir tonda çizilerek ayrıntıları belirlenir. Yalnız, altın veya gümüş kullanıldığında, kontur olarak siyah renk tercih edilmiştir.

Bundan sonraki safha, sanatçının bütün sabır ve hünerini gösteren bir uğraş kısmıdır. Elbise üstü nakışları, iç ve dış mekânda bulunan bütün unsurların detay ve süslemeleri, doğada görülen çiçek, bitki, kaya, ağaç gibi, diğer elemanlar en ince ayrıntılarına kadar işlenir.

Minyatür sanatında en ustalık isteyen çalışmaların arasında, portreler önde gelir. Erkeklerin sakal ve bıyıkları, kadınların saçları, kaşları, varsa giysilerindeki kürkler, büyük bir sabır ile ele alınarak, tel tel diyebileceğimiz bir incelikle belirtilir. Minyatürde, tarama, akıtma, noktalama ve tonlama gibi her türlü boyama tekniği kullanılmıştır.

3.5.1. Altın Varak İşlemi

Altın varak, saf altın parçacığının, iki güderi arasında çekiçe dövüle dövüle, gayet ince tabakalar haline getirilmesidir. Bu tabakalar ezilme işleminden sonra yazma eserlerimizde, fırça ile sürülerek kullanılabilecek bir hal alır. Tezhip ve minyatür sanatlarımızda kullanılan altın varaklar çok çeşitlidir. Bunların en iyisi 24 ayar olanlardır. Ayarı düşük olanlar az parlar, yeşil altın, belirli bir oranda saf altına gümüş katarak elde edildiği için rengi daha açık ve yeşilimtıraktır. Rutubetli bir yerde bırakıldığında esmer bir renk alır ve zamanla kararır. Kırmızı altın ise, altına bakır katılarak elde edilir. Ancak katılan bakır oranı fazla olduğu zaman sürüldüğü zemini yer, kâğıdın zamanla parçalanmasına neden olur. Minyatür sanatında gümüş varakların da kullanıldığı görülmektedir. Gümüş çok çabuk okside olan bir madde olduğu için bir zaman sonra kararır ve ilk sürüldüğü zamanki parlaklığını kaybeder. Yazma eserlerimizde altın ve gümüş, çeşitli tekniklerde kullanılmıştır. Ezilip sürülerek olanı en çok tercih edilenidir. Bunun dışında, yapıştırılarak, serpererek veya elekten geçirilerek yapılanları da vardır. Altın varaklar çok ince kâğıtlar arasında muhafaza edilir. On tane altın varanın bir arada olanına deste, on destesine tefe denilmektedir (Keskiner, 2004, s. 14).

Yazma eserlerimizde altın ve gümüş, çeşitli tekniklerde kullanılmıştır. Ezilip sürülerek olanı en çok tercih edilenidir. Bunun dışında, yapıştırılarak, serpererek veya elekten geçirilerek yapılanları da vardır. Altın varaklar çok ince kâğıtlar arasında muhafaza edilir. On tane altın varanın bir arada olanına deste, on destesine tefe denilmektedir.

3.5.2. Kâğıt ve Boyaması

Minyatür sanatımızda kullanılan kâğıdın da büyük bir önemi vardır. Gelibolulu Ali Menakıb-i Hünerverân adlı eserinde, en iyi cins kâğıdın ‘Devlet-abadi’ olduğunu ve Semerkant kâğıdından aşağısına itibar edilmemesini söylemektedir.

Ancak bunların yanında 15. yy. da Kâğıthane’deki kâğıt fabrikasında imal edilen, İstanbullu adlı olanlar da tercih edilenler arasındadır. Kullanılacak olan kâğıtlar, daima aharlı ve mühreli dirler. Genellikle şeker beyazı, açık krem, tozpembe ve süt mavisi renklerinde olanlar benimsenerek kullanılmıştır. Nispeten daha koyu tonlarda olan kâğıtların, minyatürü çevreleyen pervaz süslemelerinde bulunduğu, bir genelleme olmasa dahi dikkati çeker.

Aslında beyaz renkte olan kâğıtlar, cinsleri ne olursa olsun, bitkisel veya madeni boyalarla boyanmaktadır. Boyama işlemi üstten sürerek olduğu gibi, banyo usulü ile de yapılır. Buna daldırma denir. Kâğıtlar ne şekilde boyanırsa boyansın, ilk önce, kâğıdı şaplı bir suya daldırıp, kurutmakta fayda vardır.

Sürme usulü ile kâğıt boyamasında, toz boya, mermer üzerinde, bir miktar sirke ile ve destezenk yardımı ile ezilir. Buna nişasta muhallebisi yapılarak karıştırılır. El ile veya bir sünger ile kâğıdın üzerine yedire yedire iyice sürülür. Gölgede kurumaya bırakılır. Suyunu iyice çekip kurumaya başladığında, bir ağırlık altına konarak kâğıdın kırışmaması sağlanır. Ancak kâğıt boyamada en güzel tarz banyo usulü olanıdır. Burada ton farkı olmaz. Yapımına başlarken, ilk önce, renk veren bitkiler zevke göre seçilir. Ihlamur, çay, safran, kına ve gelincik gibi bitkiler suda iyice kaynatılır. Rengi iyice çıktıktan sonra, bu suya bir miktar şap ilave edilerek tekrar kaynatılır. Kenarlı bir tepsiye alınan bu renkli suyun içine kâğıtlar daldırılarak banyo yaptırılır.

Suyun süzülmesi için kâğıdın bir köşesinden asılarak kuruması beklenir. Boyama işlemi özellikle aharlanmamış olan kâğıtlar kullanarak yapılmalıdır. Zira aharlı kâğıt boya tutmaz.

Minyatürlü yazma eserlerin pek çoğu bugün kıymetli birer tarihî belge özelliği taşır. Zamanın örf ve âdetlerini, giyim ve kuşamını, gelenek ve göreneklerini olduğu kadar, Osmanlı Türk tarihini de bu eserlere bakarak takip etmemiz mümkün olmaktadır.

Minyatür yapımında kullanılan boyalar, tezhip sanatında olduğu gibi, madeni oksitler, renk verici taşlar, kök ve toprak boyalardan hazırlanarak elde edilmektedir. Bu renklerin yanında ana madde olarak altın ve gümüş varakların da ezilerek bolca kullanıldığı görülür.

İnsan figürlerinin giyim ve kuşamında olduğu kadar, kap kacak gibi her türlü eşyanın, altın veya gümüşle işlenmesi, minyatür sanatının özelliklerinin başında gelmektedir. Altın ve gümüş, zemin rengi olarak da oldukça sık kullanılmıştır. Pek çok minyatürde, gökyüzü tamamen altın olduğu gibi, deniz ve akarsular gümüştedir.

Yazmaların resimlendirilmesinde, olayların ve gösterilen sahnelerin gerçeğe uygun olmaları için, yazar ve baş nakkaşın çoğu kez konuyu iyi bilen kişilerle ortak bir çalışmayı sürdürdüğü, onlardan daima gerekli bilgileri alarak en doğru ve gerçekçi bir şekilde eserlerini tamamladıkları bilinmektedir.

Bunun yanında aynı amaçla pek çok nakkaş ve şahnâmecinin de hünkâr ile birlikte seferlere katıldığı görülür. Kitabın geri kalan bölümünde, minyatür sanatında kullanılan motiflerin ve doğa şablonlarının tek tek detaylı olarak çizimi ve boyamaları görsel olarak verilmiştir. Eserde kullanılan motifler seramik üzerine uygulamaya ve özgün işler ortaya koymaya oldukça elverişli olup, bu açıdan eseri aynı zamanda seramik alanında da kullanabileceğini görüyoruz.

3.5.3. Minyatür Tekniğinde Kullanılan Boyalar

Minyatür tekniğinde toprak boyalar kullanılmıştır. Boyaların sabitlemesi ve kâğıtların daha parlak olması için yumurta sarısı kullanılmıştır. Yumurta sarısı ile yapılan boyalar kuruduktan sonra kullanımı zor olduğu için zamanla tutkal kullanılmaya başlanmıştır. Parlaklığın sağlanması için tutkala pekmez ya da üzüm suyu karıştırılarak kuruyan boyanın suyla tekrar açılması sağlanmıştır.

Günümüzde bu zahmetli çalışmalar terk edilmiş, el yapımı boyalar yerine çok kaliteli fabrikasyon boyalar kullanılmaya başlanmıştır. Bu tür boyalar Alman (Schmincke) İngiliz (Winsor & Newton) ve Rus (St. Petersburg) profesyonel suluboyalar kullanılmakta. Ayrıca boyayı sabitlemek için çeşitli medium'lar kullanılmaktadır. Günümüzde zemin boyamalarında akrilik boyalardan faydalanılmaktadır. Sulu boya, akrilik, guaş, taş boya gibi birçok su bazlı boyalar günümüzdeki nakkaşlar minyatür yapımında kullanılmaktadırlar.

Minyatürde kullanılan boyalar toprak boyasıdır. Boyalar muhakkak tabii olacaktır; sentetik boyalar yani akvarel boyaları minyatürde kullanılmaz; zira minyatürde boyalar üst üste sürülür; eğer bu, sentetik boya olursa, bir birine karışır ve istenilen şekil hâsıl olmaz. Toprak boyalar evvela sert bir taş üstünde çok dikkatli olarak ve yalnız su ile eritilir; sonra fincanlara konulur. Boyaların sabit olması için eski zamanlarda 14 - 17. asırlarda ve 18. asır sonlarına kadar, yumurta sarısı kullanılmıştır. Yumurta sarısı karıştırılmış boyalar, gayet sabit ve parlak olduğu

gibi minyatürdeki resimlerde bir parça kabartma hali husule getirir ki, bu hal çok makbuldür. Bu şekilde yapılan minyatürlerin, renkleri adeta fırında yapılmış mine gibi canlı ve şeffaftır ve boyalar zamanla kaynaşmış yekpare olmuştur; öyle ki, o minyatürlerin üzerine kazara su dökülürse ve bu su kurutma kâğıdıyla kurutulursa minyatürde bozulma oluşmaz. Yumurta sarısı ile hazırlanan boyalarda, her kullanışta yeniden boya hazırlamak gerekmektedir, çünkü yumurta karışmış boya kuruduktan sonra ikinci defa kullanılamaz, yani yumurtalı boya kurursa tekrar karıştırılmaz (Tahir ve Behzad, 1963, s.30-31).

Minyatür boyamak için boyanın hazırlanmasında kullanma kabı olarak midye kabukları, beyaz sulu boya paleti, porselen beyaz tabaklar tercih edilir. Beyaz zemin, rengin doğru görünmesini sağlar. Artan boyanın kuruduktan sonra tekrar kullanımı sırasında rahatça ezilebilmesi ve tüpteki kıvamına (krem gibi) getirilebilmesi amacı ile bu tür boya kapları kullanılmalıdır. Ayrıca bu kaplar boyaları bittikten sonra yıkanıp tekrar kullanılabilir (Ersoy, 2006, s.73).

Minyatürün boyanmasına zemin renklerinin sürülmesi ile başlanır. Zemin rengi olarak altın veya gümüş kullanılacaksa, öncelikli olarak bunlar sürülür ve zermühre ile parlatılır. Renk seçimine dikkat edilmelidir, Birbirleri ile uyumu renkler tercih edilmelidir. Figürlerin etrafı kendi renginden daha koyu bir renk ile tahrirlenmelidir. Yapılan figürlerde sonra ki aşama ise; detay ve süslemeler, bitkiler, çiçekler, dağ, ağaç gibi bütün ayrıntılarına kadar işlenmesidir.

3.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde minyatür portreler alanında yapılan yayınlarla birlikte sanatta yeterlilik, doktora ve yüksek lisans tezleri de ele alınmıştır.

And M. (2004) *Osmanlı Tasvir Sanatları konulu eser incelenmiştir*. Eserde Osmanlı minyatür sanatı ve padişah portreleri ile ilgili teknik ve üslup bakımından detaylı açıklamalar yapılmıştır. Sinan Bey ve öğrencisi Bursalı Şiblizade Ahmet'e atfedilen ilk minyatür portre örnekleri eser kapsamında ele alınmıştır.

Çağman, F.(1982) *“Anadolu Türk Minyatürü”, Anadolu Uygarlıkları Görsel Anadolu Tarihi Ansiklopedisi, Görsel Yayınları* konulu eser incelenmiştir. Eserde İstanbul'un fethiyle birlikte büyük bir değişime ve gelişime yönelen Osmanlıda, minyatür sanatında, II. Mehmet döneminden sonraki çalışmaları yapan sanatçıların yapmış oldukları portre ve madalyon eserler ele alınarak incelenmiştir

Çetin, A.(2002) *Türk Minyatür Sanatı İçerisinde Ömer Faruk Atabek'in Yeri ve Günümüze Tekniğinin Yansıması*, konulu yayınlanmamış yüksek lisans tezi incelenmiştir. Osmanlı minyatür sanatı ile ilgili teknik ve üslup bakımından detaylı açıklamalar yapılmıştır.

Gülru, N. (2000) “Söz ve İmge: Osmanlı Sultanlarının Portre Dizilerine Karşılaştırmalı Bir Bakış”, *Padişahın Portresi–Tevahir-i Al-i Osman, Türkiye İş Bankası Yayınları*, konulu eser incelenmiştir. Osmanlı minyatür sanatında, 15. yüzyılın sonlarında başlayan portrecilik yaklaşık sanatını doğu ve batıda gelişen portreciliğin incelenerek sonraki süreçte Osmanlı padişah portreleri, elyazması eserlerde veya bağımsız çalışmalar olarak eser kapsamında ele alınmıştır.

Parlar G. (1992) *Türk Resminde Portre Resminin Gelişimi, 1853-1939* konulu yayınlanmamış doktora tezi incelenmiştir. Eserde 18. yy dan sonra yapılan padişah portreleri ile ilgili araştırmalar yapılarak Osmanlı tasvir sanatı hakkında kapsamlı çalışmalar ele alınmıştır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada araştırma modeli El Yazması Eserlerde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinden de genel tarama modeli ve tekil tarama kullanılmıştır. Bir betimleme çalışmasıdır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir Etnografya Müzesinde bulunan 3174 envanter numaralı Tasvirli El Yazması Eser oluşturmaktadır. Eser 19.11.2014 tarihinde Manisa elyazması eserler kütüphanesine devredilmişti. Evren ulaşılabildiği için aynı zamanda örneklemidir. El Yazması Eserin tamamı 130 sayfa olmakla birlikte eser içinde yer alan 30 portre örneklem olarak alınmıştır. Osmanlı Türkçesi ile yazılan metinler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

4.3. Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada yazılı literatür taraması yapılmış, ayrıca elektronik ortamdan yararlanılmıştır.

İzmir Etnografya Müzesi'ne gidilerek teşhir edilen Padişah Portreli El Yazması Eserin envanter bilgilerine ulaşılmış, eser incelenme tarihleri olarak 13 Mart.2014 Perşembe, 21 Mayıs 2014 Çarşamba, 09 Temmuz 2014 Çarşamba ve 11 Ağustos 2014 Pazartesi,

tarihlerinde müze müdürlüğünde inceleme çalışmaları yapılarak eser hakkında bilgiler toplanmış ve eserle ilgili resim (Resim) çekimleri yapılmıştır.

Bu kayıtlarda, eserin geldiği yer, eserin boyutları, eserdeki kompozisyon özellikleri gibi bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda her sayfada bulunan portre minyatürler için bilgi formu hazırlanmıştır.

Padişah Portreli El Yazması Eserin minyatür tekniği ve üslubu, sayfa çözümlemelerini yaparak kullanılan malzemeler, dönemi ve saklama ve sergileme koşulları bilgi formlarına işlenerek veriler elde edilmiştir.

4.4. Verilerin Analizi

Literatür taraması sonucunda elde edilen kaynaklardan doğrudan ve dolaylı alıntılar yapılarak araştırmanın kuramsal temeller ve bulgular bölümlerinde kullanılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda bilgi formları yoluyla bir eser katalog oluşturulmuştur.

El yazmasındaki eser tespit edilen portrelerin bilgi formlarından elde edilen bazı özellikleri tablolaştırılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde istatistiksel yöntemler kullanılmış, frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları alınmıştır. Çıkan sonuçlara göre, ilgili başlıklar halinde toplanan tablolar, bulgular ve yorum bölümünde verilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölüm, eser hakkında genel bilgi portre katalogu (30 adet eser bilgi formu) ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile oluşturulmuştur.

5.1. Eser Hakkında Genel Bilgi

Eser Adı: Eser, İzmir Etnografya Müzesi Müdürlüğü envanter kayıtlarında Osmanlı Padişahları diye kayıt altına alınmıştır. Kitabın altıncı sayfa başlık kısmında “*İcmali Menakıbı Selatin-i Ali Osman*” “*Osmanlı Sultanlarının Güzel Menkıbeleri*” yazmaktadır.

Bulunduğu Yer: Eser, İzmir Etnografya Müzesi Müdürlüğünde kıymetli eserler bölümünde sergilenmekte iken incelenmiştir. Bu eser 19.11.2014 tarih itibari ile Manisa’da açılan yazama eserler kütüphanesine devredilmiştir.

Müzeeye Geliş Şekli: Etnografya müzesi müdürlüğüne bağlı kütüphaneden devir yoluyla teslim edilmiştir. Eserin tarihiyle ilgili yapılan araştırmada ilk olarak etnografya müzesi kütüphanesinde bulunduğu ve 16.01.2013 tarihinde kıymetli eserler bölümüne teslim edildiği bilgisine envanter kayıtlarından ulaşılmıştır.

Envanter No: 3174 (Ek: 1)

Tarihlendirme: Müze envanterinde Osmanlı olarak kayıt altına alınmıştır. Minyatürlerde son padişah olarak Sultan II. Mahmut Han’ın bulunması nedeniyle 19 yy. başında kitabın istihzah edildiği düşünülmektedir.

Eserin müellifi müstensih ve musavviri: Eserle ilgili envanter kayıtlarında ayrıntılı bilgilere ve eserin asıl yazarı, nüsha yazarı ve padişah portrelerini yapan musavvir hakkında ayrıntılı bilgilere rastlanılmamaktadır.

Eser Boyutları: Sayfa boyutu 21,7 X 14,3, (envanter kaydı boyutları 20,5 X 15,5 cm dir.

Eser sayfa numaraları: eser içerisinde sayfa numaraları kırmızı mürekkeple yazılı Arabi rakamlarla portrelerin bulunduğu sayfalarda sağ üst köşede, yazıların bulunduğu sayfalarda sağ ve sol üst köşelerinde yer almaktadır. Ancak portrelerin bulunduğu sayfaların sağ üst köşesinde Ömer veya numara yazısının yazıldığı ve yanında bir rakamın yazılı olduğu, sol üst köşede başka bir kelime ve numaranın yazılı olduğu görülmektedir. Ancak bunların tam olarak neyi ifade ettiği belirlenemediği için bular üzerinden yorum yapılamamıştır. Kaldı ki el yazma eserlerde sayfa düzenleme geleneğinde böyle bir imza şekli bulunmamaktadır.

Yazı Dili: Eser Osmanlı Türkçesi olarak yazılmıştır. Yazı türü olarak Talik el yazısı kullanılmıştır.

Kullanılan Gereçler: El yapımı aharlı kâğıt, is mürekkebi, toprak ve suluboya çeşitleri kullanılmıştır (Eserdeki renklerin parlaklığı ve değişik tonların kullanılması sentetik boyaların kullanıldığı düşündürmektedir).

Cilt Özellikleri: Cilt murakka üzerine ince deri kaplamalı, iç kapak sayfalarında düz kâğıt kullanılmıştır. Eser miklepsz, ön ve arka kapaklar Zilbahar cilt süsleme tekniğinde yapılmıştır. Şirazesı beyaz renklı ibrışimle örölmüş olup cildin biraz yıpranmış olduğu gözlenmiştir.

Şekil 17. El yazması eser kapak sayfası

Şekil 18. El yazması eser şiraze görüntüsü

İç kapak sayfası: Eser ilk sayfasından itibaren ilk iki sayfası boş bırakılmıştır. İç kapak sayfasında kütüphane envanter numarası (Ktp env 637) ve müze envanter numarası (müze env 3174) el yazısıyla yazılmış olduğu görülmektedir.

Şekil 19. El yazması eser iç sayfası

Başlık Tezhibi (Serlevha): El yazması eserin giriş sayfasında serlevha yazı başlığı olarak yer almaktadır Süslemede altın ve lacivert renk hakimdir. Serlevha, alınlık üzerinde dendan sınırlanmış, alınlık yatay ekseninde simetrik olarak merkezde mavi zeminli ortabağ rumi biçiminde düzenlenmiştir. Köşebentler ortabağ ruminin yarısı gibi dikey eksene simetrik olarak bitkisel motiflerle süslemesi yapılmıştır. Bitkisel motif olarak küçük penç ve yapraklardan oluşturulmuştur. Eserde altın zeminde, motiflerde ve cetvellerde yer yer dökülmeler olmuştur. Üst kısımlarda dendanlardan çıkan tığlarla süslenmiştir. Serlevha müzehhep cetveller içerisine alınmış olup sayfa içerisindeki yazılar etrafı cetvel çekilerek sınırlandırılmıştır. Cetvel içerisine altın kuzu çekilmiş olup cetvel dışında iki adet mavi renkte ve iki adet kırmızı renkte kuzu çekilerek sayfa süslemesi yapılmıştır. Eserin birinci sayfasının

yansıra metin sonlarında kalan boşluklar c ve s kıvrımlı dallar üzerin basit çiçek ve yaprak motifleriyle altın halkar tekniğinde tezhip süslemesi yapılmıştır. Bütün yazılı sayfalarda cetvel kullanılmıştır. Cetvel dışında kırmızı ve siyah çizgiler çekilerek sınırlandırılmıştır.

Şekil 20. Elyazması eser serlevha sayfası

Eserin konusu: Eser içerisinde Osmanlı Türkçesinde yazılmıştır. Eser metinleri Osmanlı padişahlarının hayat hikâyeleri, savaşları vs. hakkında kısa bilgiler vermektedir. Eser 122 sayfadan oluşmaktadır. Eser içerisinde oval çerçeveler içerisinde resmedilmiş 29 adet Osmanlı padişahı portresi ve 1 adet vezir portresi vardır. Kalan 92 sayfalık kısmında ise padişahlar hakkında bilgiler verilmektedir. Minyatürlerde son padişah olarak II. Mahmut Han'ın bulunması nedeniyle 19 yy. başında kitabın istihzah edildiği düşünülmektedir. Kitap 29 Padişah ve 1 vezir portre minyatür çalışması ile birlikte Osmanlı Devleti tarihi hakkında bilgi vermektedir. Eser 29 padişahın ve Vezir İbrahim Paşanın yaşamış oldukları hayatları ve dönemleri hakkında kısa bilgi vermektedir.

5.2. Eserin portre minyatür katalogunun Bilgi Formları

Sultan Osman Han

Şekil 21. Sultan Osman Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 1

Resim No: 21

Çizim No: 1

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan Osman Han)

Sayfa no: 5

İnceleme Tarihi: 05.02.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 16,4 cm x 13,8 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği:

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz, Pembe Sarı, Yeşil Gri ve Siyah renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kılıç

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan tasvir sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında söz konusu figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Sayfanın üst sağ ve sol kısmında Osmanlı Türkçesi kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arapça kırmızı renkle 5 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan Osman Han İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesi olarak kaleme alınmıştır. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sağ eli kılıcın kabzasını tutarken sol elde kılıcın kınını tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı sarı renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı pembe renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında fûme renkli çaprastlar yapılmıştır. Sarı renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil renkli iç kaftan görülmektedir. İç kaftanın ön kısmı ve sık düğmeli olduğu görülmektedir. Ayrıca kol kısmından görünen açık mavi renkli ve sık düğmeli iç gömlek görülmektedir. Belde kırmızı renkte kumaş bir kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın uç kısmı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın üst kısmında yukarıya doğru uzanan sarık bezinin uç kısmı saçaklı ve süslemeli olarak görülmektedir. Sarığın tepesinde açık kahverengi takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Ayrıca portrede padişahın sağ eli ile kılıcın kabzasını sol eli ile de kılıç kınını kavrayarak tuttuğu her an cenge hazır bir ifade ile tasvir edildiği görülmektedir.

Sultan Orhan Han

Şekil 22. Sultan Orhan Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 2

Resim No: 22

Çizim No: 2

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan Orhan Han)

Sayfa no: 9

İnceleme Tarihi: 25.02.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumaktadır.

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,6 cm X 12,7 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği:

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz, Eflatun, Mavi, Yeşil, Kırmızı, Siyah ve Gri renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında kırmızı renkli el yazısı ile yazılmış figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında Osmanlı Türkçesi kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 9 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanın arkasında sağ elini ise göbek üstünde birisiyle tokalaşacakmış gibi duruyor şekilde belden yukarı portre minyatür olarak tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı eflatun renk tonuna sahiptir. Dış kaftan kırmızı eflatun renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın ön patının kenarlarında eflatun renkli çaprazlar yapılmıştır. Eflatun renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise sarı renkli iç kaftan görülmektedir. Kaftanın ön kısmı sık düğmeli olduğu görülmektedir. İç kaftanın altında yeşil renkte gömlek olduğu kollarda görülmektedir. Belde yeşil renkte kumaş kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın tepesinde kırmızı takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli orta boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Murat Han

Şekil 23. Sultan I. Murat Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 3

Resim No:23

Çizim No: 3

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. Murat Han)

Sayfa no: 13

İnceleme Tarihi: 15.04.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,6 cm X 12,4 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz Mavi, Pembe Kırmızı, Sarı, Yeşil, Siyah ve Gri renklerin tonları kullanılarak eserin boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında kırmızı renkli el yazısı ile yazılmış figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 13 Numara sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan Birinci Murat ifadesi ise kurşun kalemle ve el yazısıyla yazılmış bir diğer bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol eli kaftanın arkasında yarısı gözüktüyor şekilde, sağ eli ise avuç içi açık karşıyı gösterir şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı mavi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı kırmızı renkli olup yalancı (sahte kol) detayı kullanılmıştır. Mavi renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil renkli iç kaftan yapılmıştır. Kaftan entari biçimli olup kol yeni kırmızı renkte sarmal şekilde olduğu görülmektedir. Belde kırmızı renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın tepesinde açık kahverengi takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar oval ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. (Yıldırım) Beyazıt Han

Şekil 24. Sultan I. (Yıldırım) Beyazıt Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 4

Resim No:24

Çizim No: 4

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. (Yıldırım) Beyazıt Han)

Sayfa no: 17

İnceleme Tarihi: 15.04.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 16 cm X 13,9 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği:

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz, Kırmızı, Eflatun, Mor, Mavi, Gri Siyah ve Sarı renklerin farklı tonları kullanılarak boyama yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 17 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan Yıldırım Beyazıt ifadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle yazılmış diğer bir bilgidir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol elini yukarıya kaldırmış işaret parmağını ve baş parmağını birleştiriyor şekilde avuç içi dışarıya bakıyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı eflatun renkli olup yalancı (sahte kol) detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında gri renkli çaprast yapılmıştır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli olarak tasvir edilmiştir. İçte ise sarı renkli iç kaftan görülmektedir. Gömleğin ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kollardan kaftanın altında kırmızı renkli ve bitkisel motifli kolları sık düğmeli iç gömlek olduğu görülmektedir. Belde kırmızı renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın tepesinde açık kahverengi takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Mehmet Han

Şekil 25. Sultan I. Mehmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 5

Resim No:25

Çizim No: 5

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. Mehmet Han)

Sayfa no: 21

İnceleme Tarihi: 15.04.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa oval 14,6 cm X 12,5 cm lik bir çerçeve içinde, tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz, Pembe, Sarı, Yeşil, Gri, Siyah ve Eflatun renklerinin tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayırmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle ile kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 21 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan I. Mehmet Han İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanın arkasında sağ el aşağıya doğru sarkık şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı eflatun renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yenleri detay olarak kullanılmıştır. Eflatun renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise pembe renkli iç kaftan yapılmıştır. İç kaftan entari biçimlidir. Kollarda kırmızı renkte iç gömlek olduğu görülmektedir. Belde yeşil renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın tepesinde açık kahverengi takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar oval ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Murat Han

Şekil 26. Sultan II. Murat Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 6

Resim No:26

Çizim No: 6

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Murat Han)

Sayfa no: 25

İnceleme Tarihi: 19.04.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,9 cm X 12,7 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği:

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Pembe, Sarı, Mavi, Kırmızı, Yeşil, Siyah ve Gri renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesi olarak kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 25 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan II. Murat Han İfadesi Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol eli aşağı sarkık sağ eli ise kaftanın arkasında tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı açık mavi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı pembe renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında siyah renkli çapraz bulunmektedir. Açık mavi renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise turuncu iç kaftan bulunmaktadır. Kaftanın ön açıklığı sık düğmelidir. Kollarda iç kaftanın altında kırmızı renkte, bitkisel motifli iç gömlek olduğu görülmektedir. Belde yeşil renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında sarık oval biçimli gri renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan sarığın sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın alt kısmında takke görünüyor şekilde tasvir edilmiştir. Sarığın tepesinde açık sarı takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han

Şekil 27. Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 7

Resim No: 27

Çizim No: 7

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han)

Sayfa no: 29

İnceleme Tarihi: 22.04.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,5 cm X 13,4 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Kullanılan Renkler:

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Mavi, Yeşil, Siyah ve Gri renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer, Kılıç

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 29 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sağ eli kılıcın kabzasını tutarken sol elde kılıcın kınını tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı açık mavi renkli olarak tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patında kaftan ve uzantıların sonlarında püskül olan sarı renkli çaprast bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil renkli iç kaftan bulunmaktadır. Kaftanın ön kısmı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kollarda kırmızı renkli iç gömlek giydiği görülmektedir. Belde kırmızı renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan kavuğun sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Ayrıca kavuk gövdesinde sarı altın kuşak ve 4 adet siyah kuş tüyü bulduğu sorguç ve sorguç 'un takılı olduğu kırmızı işlemeli üçgen detay ve kenarlara uzayan sarı renkte ince detaylar görülmektedir. Kavuğun tepesinde bordo renkli takke görülmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sert bakışlı, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Ayrıca portrede padişahın sağ eli ile kılıcın kabzasını sol eli ile de kılıç kınını kavrayarak tuttuğu her an cenge hazır bir ifade ile tasvir edildiği görülmektedir.

Sultan II. Beyazıt Han

Şekil 28. Sultan II. Beyazıt Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 8

Resim No: 28

Çizim No: 8

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Beyazıt Han)

Sayfa no: 35

İnceleme Tarihi: 02.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,3 cm X 12,9 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde; Beyaz, Mavi, Pembe, Kırmızı, Sarı, Yeşil, Gri ve Siyah renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

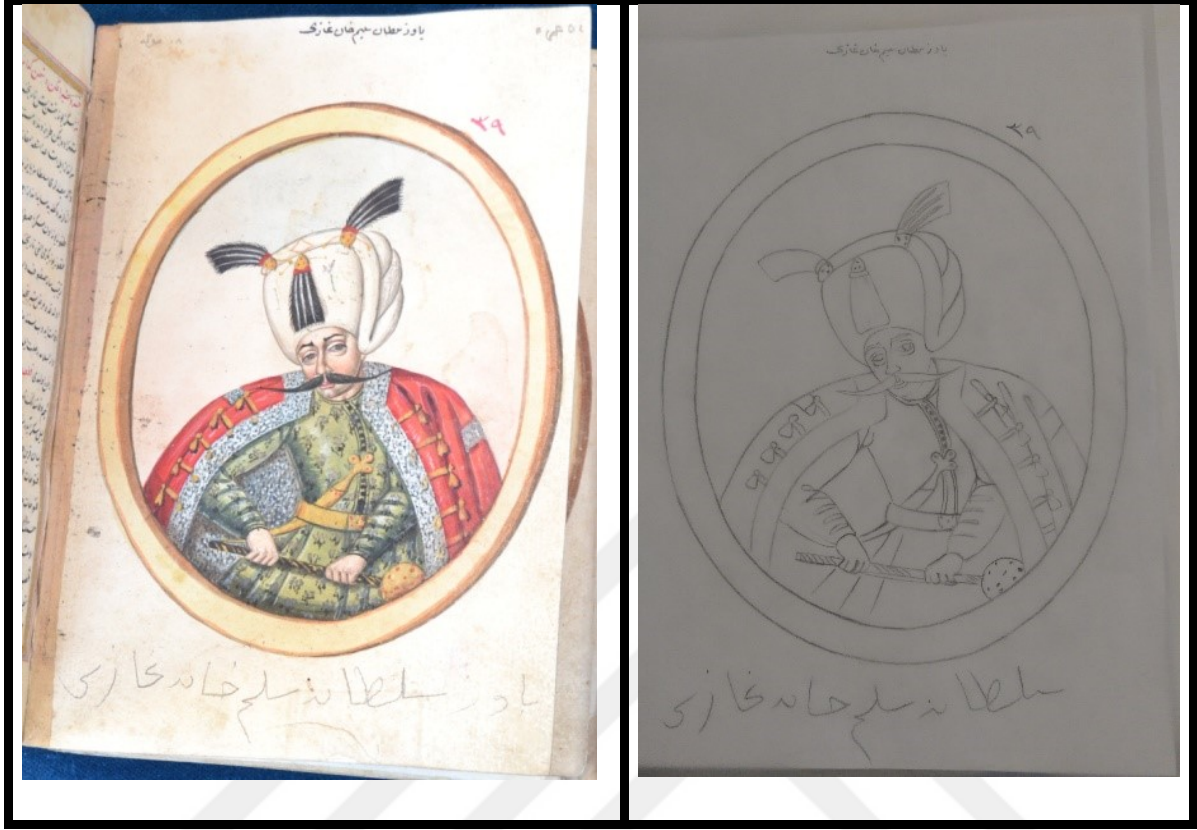
Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sağ kısmında Osmanlıca olarak kurşun kalemle ve el yazısı ile Ömer ismi yazmaktadır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 35 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan Beyazıt Han Veli İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanın arkasında tutarken sağ elini sakalını tutacakmış gibi başparmağı, işaret parmağı ve küçük parmağı açık diğer parmakları kapalı şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patında sonlarında püskül olan sarı renkli çapraz bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise sarı renkli iç kaftan bulunmaktadır. Kaftanın ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kollarda ise dirseklerden ellere kadar uzanan kırmızı renkli iç gömlek detayı görülmektedir. Belde kırmızı renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru ve yana doğru uzanan kavuğun sargısı gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın ön patında yukarıda aşağıya doğru uzanan siyah ve beyaz renklerde sorguç detayı yer almaktadır. Kavuğun tepesinde bordo renkli takke görülmektedir. Kavuktaki sorguç bu takke ye tutturulmuş

şekilde tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, yüzünde yaşlılığın oluşturduğu çizgilerin olduğu, keçi sakal tabir edilen uzun sakal formunda ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Yavuz Sultan Selim Han

Şekil 29. Yavuz Sultan Selim Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 9

Resim No: 29

Çizim No: 9

Eser Adı: Portre Minyatür (Yavuz Sultan Selim Han)

Sayfa no: 39

İnceleme Tarihi: 02.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,5 cm X 13,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Pembe, Kırmızı, Gri, Siyah, Sarı, Yeşil, Siyah ve Kahverengi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer, Kama ve Topuz

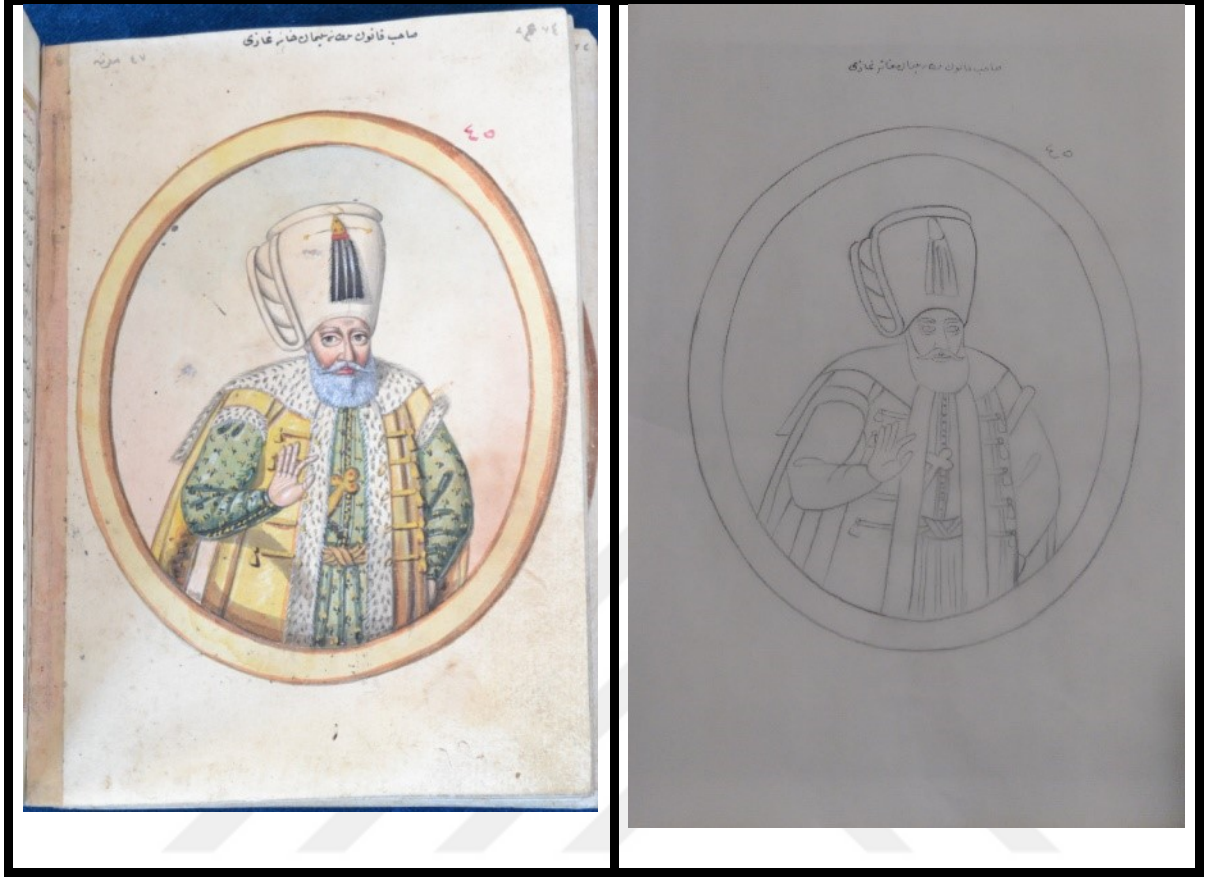
Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesi el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 39 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan Yavuz Sultan Selim Han İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sağ tarafına eğilmiş ayakta duruyor şekilde sağ ve sol eliyle topuzun kabzasını sıkı bir şekilde tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzda boyun etrafında örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı kırmızı renkli olup pelerin şeklinde tasvir edilmiştir. . Kaftanın ön patından başlayan sarı renkli çaprazlar ve uçlarında da püsküller bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı siyah belirgin olmayan leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil iç kaftan bulunmaktadır. Kaftan üzerinde siyah ve gri renklerle yapılmış belirsiz motiflerle süslemeli yapılmıştır. Kaftanın ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Belde sarı renkte kuşak yer almaktadır. Kuşakta sarı kınlı ve saplı kama görülmektedir. Kamanın başında ve ortasında kırmızı işlemler bulunmaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık gri renkle kalın dilimler şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavuk 3 adet sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguçların birisi alın kısımdan aşağı doğru sarkık, biri sağda biri solda olmak üzere tasvir edilmiştir. Kavuk üst kısmında sarı ipliklerle sorguçlar birbirlerine bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede

yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakalsız ve uzun pala bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Ayrıca portrede padişahın sağ ve sol eli ile topuzun kıvrımlı sapını kavrayarak tuttuğu her an cenge hazır bir ifade ile tasvir edildiği görülmektedir.

Kanuni Sultan Süleyman Han

Şekil 30. Kanuni Sultan Süleyman Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 10

Resim No: 30

Çizim No: 10

Eser Adı: Portre Minyatür (Kanuni Sultan Süleyman Han)

Sayfa no: 45

İnceleme Tarihi: 10.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,3 cm X 13,1 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Mavi, Sarı, Yeşil Gri ve Siyah renk tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesi olarak el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 45 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanın arkasında tutarken sağ eli ise işaret parmağı ve başparmağı birleşecekmiş gibi avuç içi dışarıya dönük, hafif yukarıya doğru kalkık şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı sarı renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli uçları püsküllü çaprast bulunmaktadır. Kaftanın ön patı beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde siyah motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil renkli iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftanın ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kol kısmında mavi renkli iç gömlek vardır. Belde sarı renkte kuşak ve kuşağa takılmış başında ve ortasında kırmızı işlemeler bulunan kama yapılmıştır. Tasvirde baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık gri renkle kalın dilimler şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Selim Han

Şekil 31. Sultan II. Selim Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 11

Resim No: 31

Çizim No: 11

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Selim Han)

Sayfa no: 53

İnceleme Tarihi: 18.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,7 cm X 12,2 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Turuncu, Sarı, Yeşil, Kahverengi, Gri ve Siyah renk tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesi ile kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 57 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan III. Selim Han İfadesi Osmanlı Türkçesi olarak kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser hafif sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol el aşağı doğru sarkık sağ eli ise göbeğin üzerinde hafif yukarı kalkık avuç içi göğsüne doğru açık şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı siyah renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar bulunmaktadır. Siyah renkli yaka kısmı geometrik baklava dilimli sarı iplikli motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise kırmızı renkli iç kaftan yapılmıştır. İç kaftanın ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kollarda ise yeşil renkte üzerinde sarı renkle belirsiz motiflerle bezemeli iç gömlek görülmektedir. Belde koyu yeşil renkli kuşak ve üzeri sarı renkte işlemler yer almaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık ve kalın dilimler şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Ayrıca kavuğun üst kısmında kırmızı

renkli takke gör÷lmektedir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Murat Han

Şekil 32. Sultan III. Murat Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 12

Resim No: 32

Çizim No: 12

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Murat Han)

Sayfa no: 57

İnceleme Tarihi: 18.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa oval 15,1 cm X 12,7 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Eflatun, Kırmızı, Gri, Siyah, Sarı ve Yeşil renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesi el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 57 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sağ ve sol kaftanın arkasında tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı Eflatun renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprastlar bulunmaktadır. Ayrıca çaprastların uçlarında aşağıya doğru sarkan püsküller bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise sarı renkli ve belirsiz bitkisel motiflerin olduğu iç kaftan yapılmıştır. İç kaftanın sadece kolları gözükmekte ve kollardan yeşil renkli gömlek yapılmıştır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık hilal ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Mehmet Han

Şekil 33. Sultan III. Mehmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 13

Resim No: 33

Çizim No: 13

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Mehmet Han)

Sayfa no: 61

İnceleme Tarihi: 21.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,7 cm X 12,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Mavi, Yeşil, Sarı, Gri, Siyah ve Kırmızı renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle olarak kırmızı renkle el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 61 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanı tutuyor gibi, sağ el aşağıya sarkmış şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı sarı renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli olarak tasvir edilmiştir. İçte ise açık mavi renkli iç kaftan bulunmaktadır. Belde sarı renkte kuşak yer almaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Ahmet Han

Şekil 34. Sultan I. Ahmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 14

Resim No: 34

Çizim No: 14

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. Ahmet Han)

Sayfa no: 65

İnceleme Tarihi: 25.05.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,1 cm x 13,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Kahverengi, Yeşil, Mor, Sarı, Beyaz, Gri, Siyah ve Kırmızı renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 65 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan I. Ahmet Han ifadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan I. Ahmet Han İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kaftanın arkasında, sağ eli göbek hizasında işaret parmağı sol tarafı gösteriyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast ve uçlarında püsküller yapılmıştır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli olarak tasvir edilmiştir. İçte ise mor renkli entari şeklinde iç kaftan yapılmıştır. Koyu kahverengi renkli yaka kısmı motifsiz şekilde tasvir edilmiştir. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Derviş I. Mustafa Han

Şekil 35. Derviş I. Mustafa Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 15

Resim No: 35

Çizim No: 15

Eser Adı: Portre Minyatür (Derviş I. Mustafa Han)

Sayfa no: 69

İnceleme Tarihi: 05.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,9 cm X 13,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Yeşil, Sarı, Siyah, Gri ve Kırmızı renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

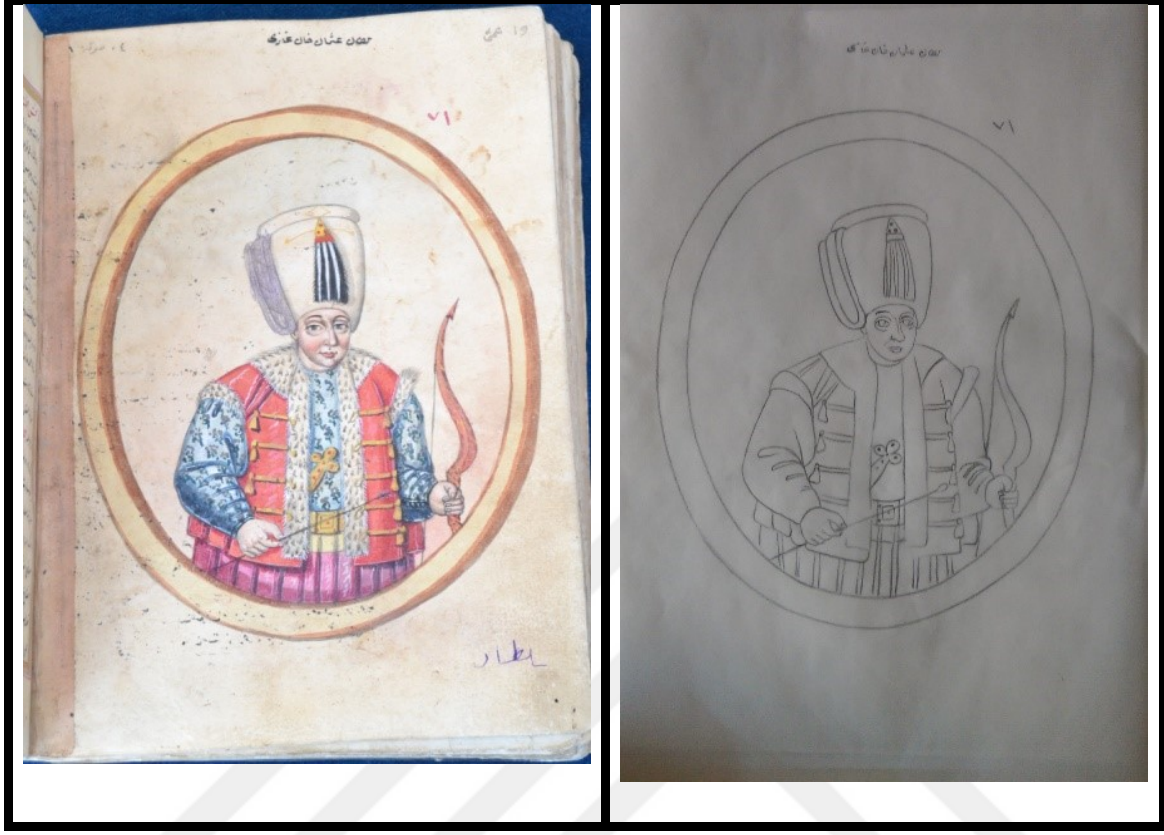
Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kitap

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 69 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sağ el aşağıya sarkmış şekilde sol elinde kitap tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli olarak tasvir edilmiştir. İçte ise sarı renkli iç kaftan bulunmaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan Genç Osman Han

Şekil 36. Sultan Genç Osman Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 16

Resim N: 36

Çizim No: 16

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan Genç Osman Han)

Sayfa no: 71

İnceleme Tarihi: 05.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,1 cm X 13,3 cm lik çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Eflatun, Siyah, Kırmızı, Gri, Sarı, Mavi, Krem ve Pembe renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

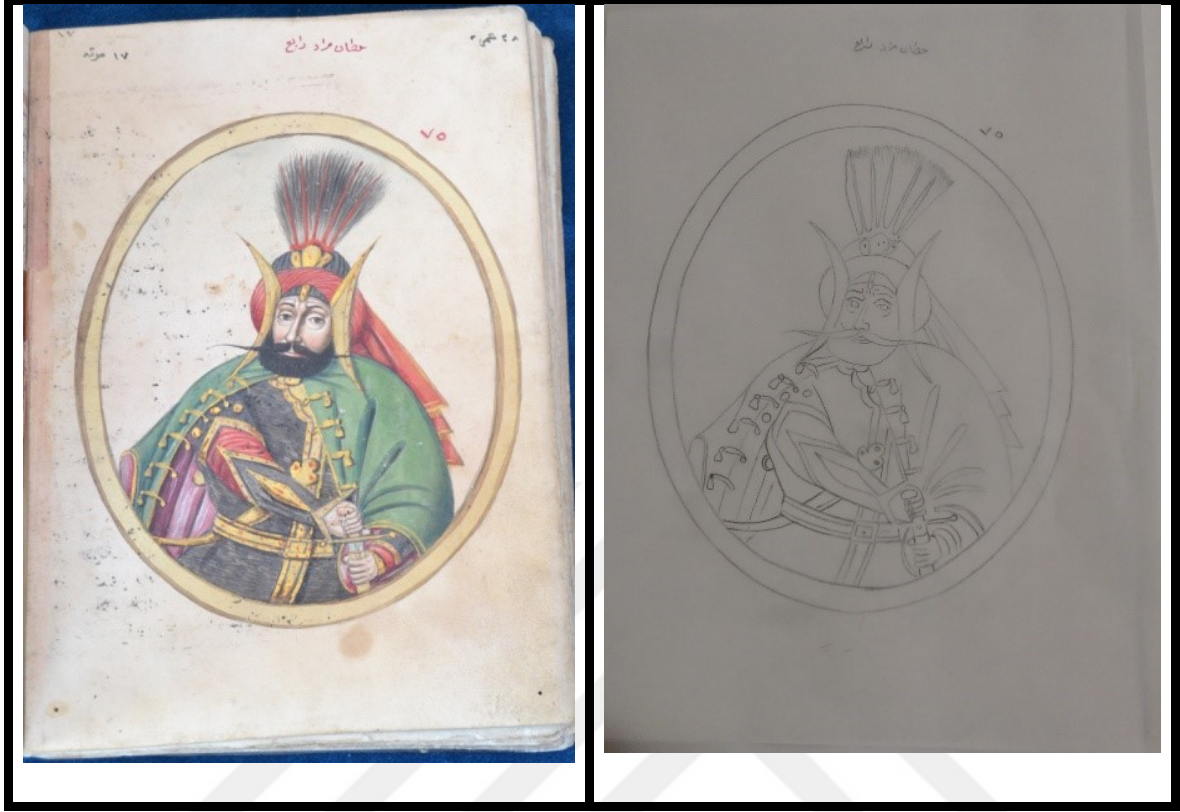
Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer, Kama, Ok ve Yay

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 71 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan sultan İfadesi ise eserle ilgili Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elinde ok tutarken sağ elde yay tutuyor şekilde ok atacakmış gibi tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Yelek şeklinde kaftanın beden kısmı kırmızı renkli şekilde yapılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise mavi iç kaftan yapılmıştır. Belde sarı renkte kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı ve baş kısmı görünen kama bulunmaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri renkli ve koyu gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakalsız ve bıyıksız yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Ayrıca portrede padişahın sağ eli ile okun ortasından kavramış şekilde sol eli ile de yayın tam ortasından kavrayarak tuttuğu her an ok atacakmış şekilde cenge hazır bir ifade ile tasvir edildiği görülmektedir.

Sultan IV. Murat Han

Şekil 37. Sultan IV. Murat Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 17

Resim N: 37

Çizim No: 17

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan IV. Murat Han)

Sayfa no: 75

İnceleme Tarihi: 05.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,6 cm X 12,7 cm lik çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Kırmızı, Sarı, Gri, Yeşil, Eflatun ve Beyaz renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer Kılıç ve Kama

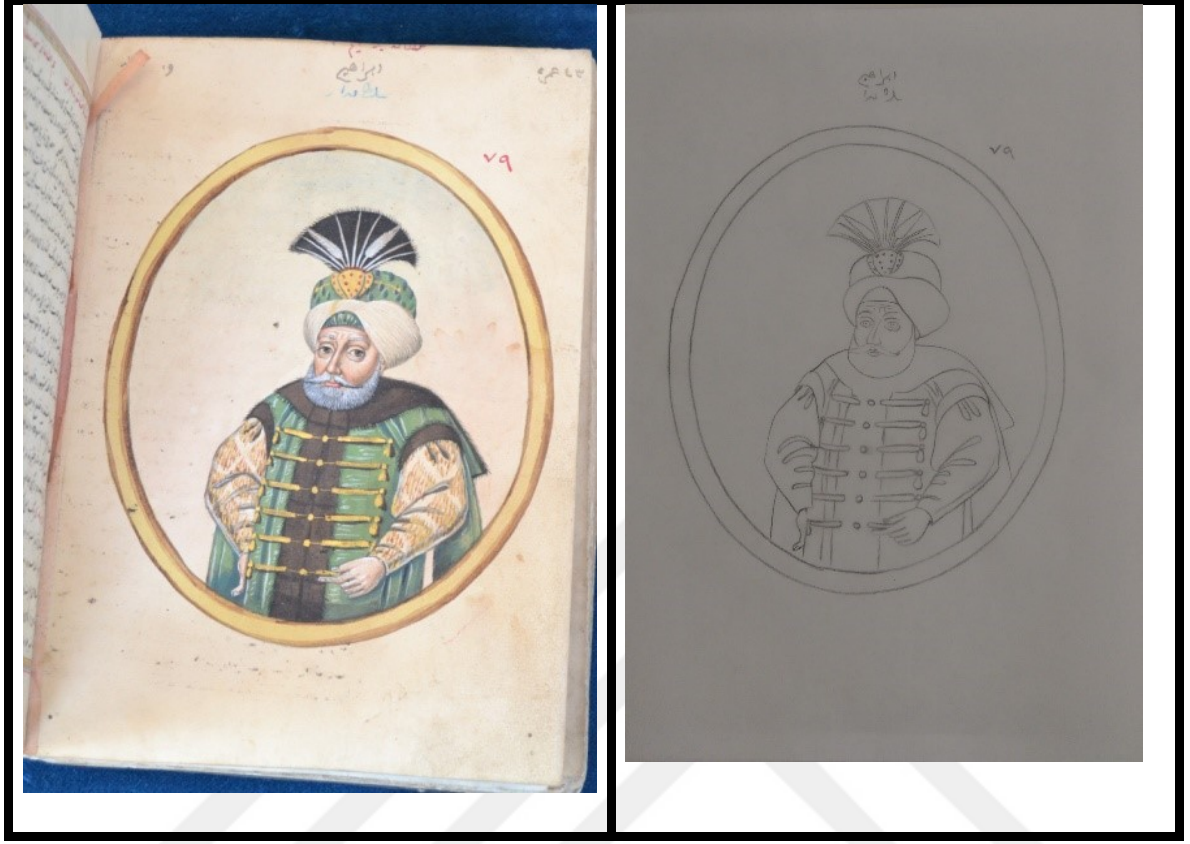
Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sağ kısmında Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 75 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kılıcın kabzasını tutarken sağ elde kılıcın kınını tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde yeşil renkli pelerin görünümünde kaftan şekilde tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar bulunmaktadır. İçte ise siyah entari görünümlü iç kaftan yapılmıştır. Siyah elbise omuz kısmında sarı bir şerit ve bu şerit üzerindeki üç adet üzerinde kırmızı nokta bulunan sarı detaylar bulunmaktadır. Buradan dirseklere kadar uzanan kısımda kırmızı sade bir iç kıyafet görülmektedir. Dirseklerden bileklere kadar uzanan kolluklarda siyah kısım sarı şeritlerle sınırlandırılmıştır. Kollukların bilek kısmındaki sarı üçgen şerit ve kolluğun siyah zemininin üzerinde yer alan sarı kısım şeklinde tasvir edilmiştir. Belde sarı renkte kuşak yer almaktadır. Kuşakta ayrıca sarı renkli kama ve kamanın kabza kısmında kırmızı üç adet kırmızı nokta şeklinde tasvir edilmiştir. Başta kavuk yerine siyah düz bir takke bulunmaktadır. Takke üzerine kırmızı ve kenarları sarı olan kuşak yapılmıştır. Kuşağın altından alnın hemen üstünde ince sarı bir şeritle yukarıya doğru genişleyerek uzanan ve kuşağın üst kısmında üç ayrı parça halini alan alınlık ve bu alınlığın üzerinde yer alan kırmızı yatay bir şerit üzerindeki 5 adet kırmızı ok şeklinde parça ve kuş tüyü takılmış şekilde tasvir edilmiştir. Yüzün her iki yanında hilal biçiminde dışa doğru açılan yelpaze görüntüsü arz eden detaylar bulunmaktadır. Bu detay sarı renkli olup üzerinde kırmızı noktalar bulunmaktadır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve uzun pala bıyık yapılmış şekilde tasvir

edilmiştir. Ayrıca portrede padişahın sağ eli ile kılıcın kabzasını sol eli ile de kılıç kınını kavrayarak tuttuğu her an cenge hazır bir ifade ile tasvir edildiği görölmektedir.

Vezir İbrahim Paşa

Şekil 38. Vezir İbrahim Paşa portresi ve desen çizimi

Örnek No: 18

Resim N: 38

Çizim No: 18

Eser Adı: Portre Minyatür (Vezir İbrahim Paşa)

Sayfa no: 79

İnceleme Tarihi: 13.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,6 cm X 12,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Yeşil, Sarı, Gri, Kırmızı ve Kahverengi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı siyah ve mavi renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 79 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol elini aşağıya sarkmış şekilde sağ elini kaftanın arkasında tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprastlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise açık sarı renkte iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftan üzerinde silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte yapılmıştır. Hemen alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık bulunmaktadır. Sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru yelpaze şeklinde sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan IV. Mehmet Han

Şekil 39. Sultan IV. Mehmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 19

Resim N: 39

Çizim No: 19

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan IV. Mehmet Han)

Sayfa no: 83

İnceleme Tarihi: 13.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,6 cm X 12,8 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Kullanılan Renkler:

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Yeşil, Sarı, Gri, Kırmızı ve Kahverengi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Bu söz konusu oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı ve siyah renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 83 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sağ elini aşağıya sarkmış şekilde, sol elini kaftanın arkasında tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprastlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise kırmızı renkli iç kaftan bulunmaktadır. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri renkli ve koyu gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından aşağıya doğru sarkık sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguç kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Süleyman Han

Şekil 40. Sultan II. Süleyman Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 20

Resim N: 40

Çizim No: 20

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Süleyman Han)

Sayfa no: 89

İnceleme Tarihi: 25.06.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,5 cm X 12,2 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir. **Boyama Tekniği :**

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Yeşil, Gri, Sarı ve Kırmızı renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 89 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sağ elini aşağıya sarkmış şekilde, sol elini kaftanın arkasında tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftan yeşil renkli olarak tasvir edilmiştir. Kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı açık yeşil renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise yeşil renkli iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftan üzerinde silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte yapılmıştır. Hemen alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık bulunmaktadır. Sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru yelpaze şeklinde sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Ahmet Han

Şekil 41. Sultan II. Ahmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 21

Resim N: 41

Çizim No: 21

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Ahmet Han)

Sayfa no: 91

İnceleme Tarihi: 05.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,2 cm X 13,1 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Yeşil, Sarı, Kırmızı, Gri, Kahverengi ve Pembe renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 91 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sağ elini yukarıya kaldırmış, sol elini aşağı sarkmış şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı pembe renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise yeşil renkli iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftanın üzerinde silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte yapılmıştır. Hemen alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık bulunmaktadır. Sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru yelpaze şeklinde sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Mustafa Han

Şekil 42. Sultan II. Mustafa Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 22

Resim N: 42

Çizim No: 22

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Mustafa Han)

Sayfa no: 93

İnceleme Tarihi: 05.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,2 cm X 12,9 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Yeşil, Sarı, Gri, Kırmızı, Kahverengi ve Eflatun renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 93 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sağ eliyle kaftanını tutar şekilde, sol elini aşağı sarkmış işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı mor renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprastlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise yeşil renkli iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftanın üzerinde silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte yapılmıştır. Hemen alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık bulunmaktadır. Sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru yelpaze şeklinde sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli ve çok kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Ahmet Han

Şekil 43. Sultan III. Ahmet Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 23

Resim N: 43

Çizim No: 23

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Ahmet Han)

Sayfa no: 97

İnceleme Tarihi: 13.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,4 cm X 12,1 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Sarı, Kırmızı, Gri, Kahverengi ve Haki renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfalarda yer alan figürler sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval form sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle olarak kırmızı renkle el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 93 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 93 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol eliyle kaftanını tutar şekilde, sağ elini aşağı sarkmış işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı gri renkli olup kartal kanadını andıran camadan kol detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprazlar ve uçlarında püsküller bulunmaktadır. İçte ise sarı renkli iç kaftan bulunmaktadır. İç kaftanın ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Belde sarı renkte kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru 3 adet sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguçlar kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz

yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Mahmut Han

Şekil 44. Sultan I. Mahmut Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 24

Resim N: 44

Çizim No: 24

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. Mahmut Han)

Sayfa no: 101

İnceleme Tarihi: 17.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,5 cm X 12,3 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Sarı, Kırmızı, Kahverengi, Gri ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 101 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Sayfanın alt kısmında oval çerçeve ile belirlenen alanın hemen orta alt kısmında yer alan Sultan I. Mahmut Han İfadesi ise Osmanlı Türkçesi olarak kaleme alınmış bir diğer bilgidir. Eser sola dönük ayakta duruyor şekilde sol eli işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde, sağ elini aşağı sarkmış işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde uygun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı gri renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise gri renkli iç kaftan bulunmaktadır. Belde mavi renkte mücevherli işlemeli yuvarlak şekilli kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru 3 adet sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguçlar kavuk üst kısmından sarı ipliklerle bağlantılı olarak yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Osman Han

Şekil 45. Sultan III. Osman Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 25

Resim N: 45

Çizim No: 25

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Osman Han)

Sayfa no: 105

İnceleme Tarihi: 17.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 15,1 cm X 13 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Siyah, Beyaz, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Gri, Kahverengi ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

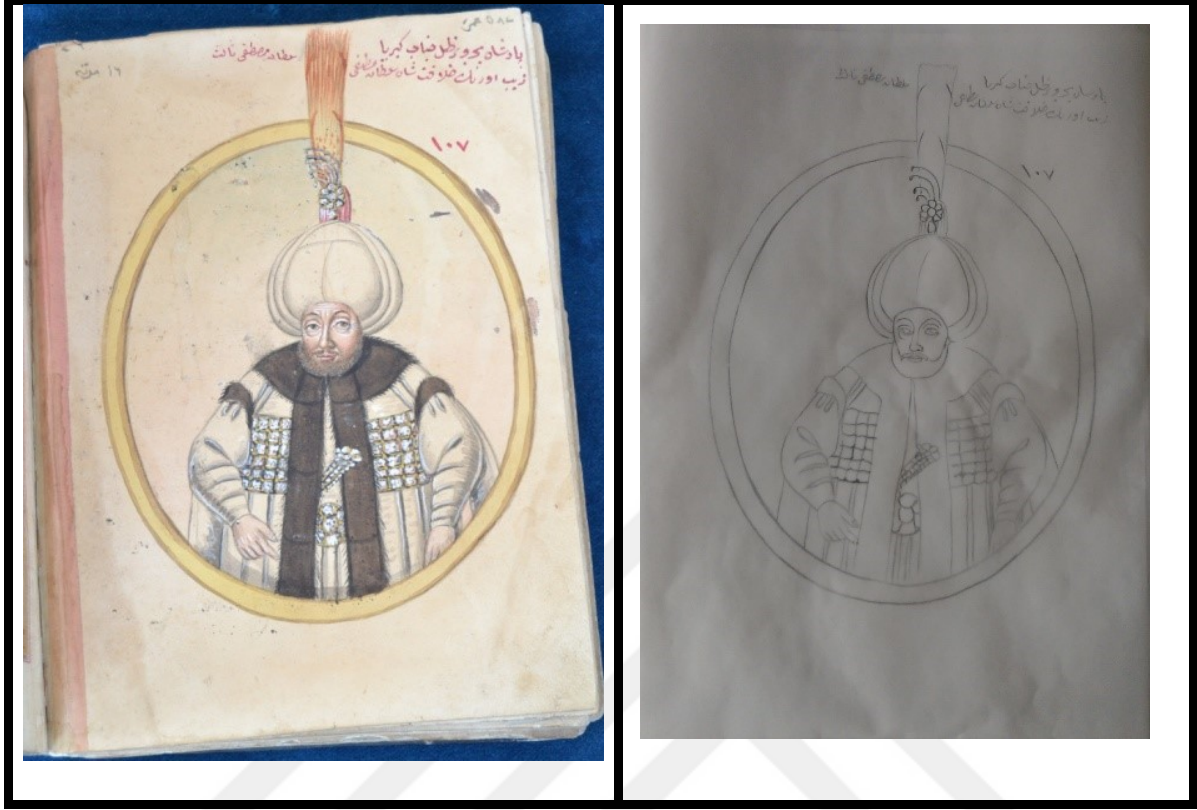
Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle siyah ve kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 105 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol eli işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde, sağ eli kaftanın arka kısmında duruyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise sarı renkli iç kaftan yapılmıştır. İç kaftanın ön kısmı sık düğmeli olduğu görülmektedir Belde mavi renkte mücevherli işlemeli yuvarlak şekilli kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte yapılmıştır. Hemen alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık bulunmaktadır. Sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukta alın kısmından yukarıya doğru yelpaze şeklinde sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Yelpaze mavi mücevherlerle işlemeli madalyona tutturulmuş şekilde tasvir edilmiştir. Sarık ön kısmında iki adet sarı renkli bez sarkıtları bulunmaktadır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli ve kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Mustafa Han

Şekil 46. Sultan III. Mustafa Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 26

Resim N: 46

Çizim No: 26

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Mustafa Han)

Sayfa no: 107

İnceleme Tarihi: 19.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,7 cm X 12,4 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Kırmızı, Gri, Kahverengi ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 107 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser tam karşıya bakıyor ve ayakta duruyor şekilde sağ eli işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde, sol eli yan tarafında aşağı doğru duruyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı sarı renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise beyaza yakın açık gri renkli iç kaftan yapılmıştır. Belde mavi renkte mücevherli işlemeli yuvarlak şekilli kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru ve yana doğru uzanan kavuğun sargısı gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın ön patında yukarıya doğru uzun sarı ve açık kahverengi, üzerinde mavi mücevherlerle işlemeli madalyon bulunduğu sorguç detayı yer almaktadır. Kavuğun tepesinde bordo renkli takke görülmektedir. Kavuktaki sorguç bu takke ye tutturulmuş şekilde tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, yüzünde yaşlılığın oluşturduğu çizgilerin olduğu, sakal çember biçimli kısa boylu ve kısa bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Abdülhamit Han

Şekil 47. Sultan I. Abdülhamit Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 27

Resim No: 47

Çizim No: 27

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan I. Abdülhamit Han)

Sayfa no: 109

İnceleme Tarihi: 20.07.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,7 cm X 12,4 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir. **Boyama Tekniği :**

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Gri, Kahverengi ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı ve siyah renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 109 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser tam karşıya bakıyor ve ayakta duruyor, sağ eli işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde, sol eli yan tarafında aşağı doğru duruyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı kirli beyaz renkli olup yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise beyaza yakın açık gri renkli iç kaftan giymiştir. Belde mavi renkte mücevher işlemeli yuvarlak şekilli kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru ve yana doğru uzanan kavuğun sargısı gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Sarığın ön patında yukarıya doğru uzun sarı ve açık kahverengi, üzerinde mavi mücevherlerle işlemeli madalyon bulunduğu sorguç detayı yer almaktadır. Kavuğun tepesinde yeşil renkli takke görülmektedir. Kavuktaki sorguç bu takke ye tutturulmuş şekilde tasvir edilmiştir. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal uzun ve uzadıkça sivrileşen keçi sakal tabir edilen uzun boylu ve kısa, Moğol bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Selim Han

Şekil 48. Sultan III. Selim Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 28

Resim N: 48

Çizim No: 28

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan III. Selim Han)

Sayfa no: 111

İnceleme Tarihi: 10.08.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa oval 14,8 cm X 12,2 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Kahverengi, Gri, Bordo, Siyah ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama.

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 111 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise yeşil renkli iç kaftan giyimlidir. Belde mavi renkte mücevherli işlemeli yuvarlak şekilli kuşak yer almaktadır. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli bordo renkte yapılmıştır. Sarık alnın üst kısmında ince bir biçimde başlamış ve devamında genişleyerek kavuğun etrafını dolaşmıştır. Beyaz sarığın üst sağ tarafında sarı renkli çiçek deseni bulunmaktadır. Kavuğun ön üst kısmında üç ayrı parça bulunmaktadır. Sarığın üzerinde alnın orta sol kısmında bulunan kısa püskül yapılmıştır. Diğeri hemen alnın ortasında madalyon bulunmaktadır. Üst kısmında ise cetvelin dışına taşırılmış püskül şeklinde sorguç yer almaktadır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan IV. Mustafa Han

Şekil 49. Sultan IV. Mustafa Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 29

Resim N: 49

Çizim No: 29

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan IV. Mustafa Han)

Sayfa no: 115

İnceleme Tarihi: 10.08.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, 15,2 cm X 12,8 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Kahverengi, Gri, Siyah ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kama

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı ve siyah renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 115 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol eli işaret parmağı ile aşağıyı gösterir şekilde, sağ eli kaftanın arkasında duruyor şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır. İçte ise yeşil renkli iç kaftan giyimlidir. Kuşağa takılı mavi elmaslarla işlemeli kamanın baş kısmı görülmektedir. Baş kısmında kavuk oval biçimli yeşil renkte üzerinde elmaslarla süslemeli yapılmıştır. Sarık alnın üst kısmında ince bir biçimde başlamış ve devamında genişleyerek kavuğun etrafını dolaşmıştır. Beyaz sarığın üst sağ tarafında sarı renkli çiçek figürü bulunmaktadır. Sarığın üzerinde alnın orta sol kısmında kısa püskül şeklinde yapılmıştır. Hemen alnın ortasında elmaslarla süslemeli madalyon bulunmaktadır. Madalyona tutturulmuş şekilde cetvelin dışına taşırılmış sarı ve açık kahverengi püskül şeklinde sorguç yer almaktadır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Mahmut Han

Şekil 50. Sultan II. Mahmut Han portresi ve desen çizimi

Örnek No: 30

Resim N: 50

Çizim No: 30

Eser Adı: Portre Minyatür (Sultan II. Mahmut Han)

Sayfa no: 117

İnceleme Tarihi: 18.08.2014 tarihinde incelenmiştir.

Bugünkü Durumu: Eserin renkleri canlılığını korumakta

Eser Boyutları: Tam sayfa, oval 14,8 cm X 12,5 cm lik bir çerçeve içinde tasvir edilmiştir.

Boyama Tekniği :

Tasvir: İncelenen eserde Beyaz, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Gri, Siyah ve Mavi renklerin farklı tonları kullanılarak eser boyaması yapılmıştır.

Bordür: Açık Sarı renk kullanılmıştır. Etrafı siyah renkle tahrir çekilmiştir.

Boyama tekniği: Akıtma, tarama, düz boyama, noktalama ve tahrir boyama teknikleri uygulanmıştır. (Figür ve zemin boyamaları normal boyama tekniğine, insan figürlerinin saç, sakal ve bıyık boyamaları yapılırken tarama tekniğine yer verilmiştir).

Eserde kullanılan aksesuarlar: Kemer ve Kılıç

Tasvir Özellikleri

Eser bir portredir. 15,21 cm x 21cm ölçülerine sahip sayfada yer alan figür sayfanın orta kısmında oval bir form içerisinde resmedilmiştir. Oval formlar sarı bir çerçeve ile sayfanın diğer bölümlerinden ayrılmıştır. Sayfanın üst orta kısmında figürün kime ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu ifadeler Osmanlı Türkçesiyle kırmızı renkli el yazısı ile kaleme alınmıştır. Sayfanın üst sağ kısmında Sayfanın üst sağ ve sol kısmında kurşun kalemle ve el yazısı ile silik olarak numero (numara) yazmaktadır. Sayfanın ortasında yer alan oval formun sağ üst köşesinde Arap harfleri ile kırmızı renkle 117 Numarası sayfa numarası olarak not edilmiştir. Eser sağa dönük ayakta duruyor şekilde sol elini kılıcın kabzasını yanında tutarken sağ elde yukarıya doğru işaret parmağı ve baş parmağı açık diğer parmakları kapalı bir konu anlatıyormuş şekilde tasvir edilmiştir. Eserde kompozisyon dikey olarak uygulanmış olup minyatür sayfa ortasında bulunan oval çerçeve içerisinde yapılmıştır. Eserde olgun renkler kullanılmıştır. Kompozisyonda boşluk doluluk, figür ve renk dağılımı dengelidir. Eserin zemini bitkisel boya kullanılarak renklendirilmiştir. Portrede bel üstü beden, yüz ve baş yer almaktadır. Beden giyiminde pelerin şeklinde kaftan yeşil renk tonuna sahiptir. Kaftan boğaz kısmından bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. İçte ise yeşil renkli entari şeklinde iç kaftan giyimlidir. İç kaftanın ön açıklığı birleştirilmiş ve kolda mavi renkli taşlarla bileklik takılı olduğu görülmektedir. Ayrıca iç kaftan sol üst kısmında göğüs üzerinde madalyon şeklinde işleme ve etrafında yaprak tarzı bitkisel motiflerle işlenmiş şekilde tasvir edilmiştir. Belde açık mavi ve beyaz değerli taşlarla işlemeli kuşak yer almaktadır. Baş kısmında fes oval biçimli kırmızı renkte yapılmış olup alın kısmında madalyon görüntüsünde işlemler tasvir edilmiştir. Fesin ön kısmından başlayıp arkaya boyun başlangıcına kadar uzanan siyah renkte püsküller yapılmıştır. Fesin üzerinde kahverengi ve sarı uzun sorguç yapılmıştır. Portrede yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember biçimli kısa boylu ve burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

5.3. Değerlendirme ve Karşılaştırma

Bu başlık altında İncelenen el yazması eserdeki portre minyatürlerin boyutları, bulunduğu sayfa numaraları ve boyama teknikleri ele alınmıştır.

5.3.1. Eser Boyutları ve Bulunduğu Sayfalar

Tablo 1.

Eser Boyutları ve Sayfa Numaraları Dağılımı

Sayfa No:	Padişah İsimleri	En	Boy	Sayfa No:
Örnek No:1	Sultan Osman Han	16,4 cm	13,8 cm	5
Örnek No: 2	Sultan Orhan Han	14,6 cm	12,7 cm	9
Örnek No: 3	Sultan I. Murat Han	14,6 cm	12,4 cm	13
Örnek No: 4	Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han	16,0 cm	13,9 cm	17
Örnek No: 5	Sultan I. Mehmet Han	14,6 cm	12,5 cm	21
Örnek No: 6	Sultan II. Murat Han	14,9 cm	12,7 cm	25
Örnek No: 7	Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han	15,5 cm	13,4 cm	29
Örnek No: 8	Sultan Beyazıt Han	15,3 cm	12,9 cm	35
Örnek No: 9	Yavuz Sultan Selim Han	15,5 cm	13,3 cm	39
Örnek No: 10	Kanuni Sultan Süleyman Han	15,3 cm	13,1 cm	45
Örnek No: 11	Sultan II. Selim Han	14,7 cm	12,2 cm	53
Örnek No: 12	Sultan III. Murat Han	15,1 cm	12,7 cm	57
Örnek No: 13	Sultan III. Murat Han	14,7 cm	12,3 cm	57
Örnek No: 14	Sultan I. Ahmet Han	15,1 cm	13,3 cm	65
Örnek No: 15	Derviş I. Mustafa Han	14,9 cm	13,3 cm	69
Örnek No: 16	Sultan Genç Osman Han	15,1 cm	13,3 cm	71
Örnek No: 17	Sultan IV. Murat Han	14,6 cm	12,7 cm	75
Örnek No: 18	Vezir İbrahim Paşa	14,6 cm	12,3 cm	79
Örnek No: 19	Sultan IV. Mehmet Han	14,6 cm	12,8 cm	83
Örnek No: 20	Sultan II. Süleyman Han	14,5 cm	12,2 cm	89
Örnek No: 21	Sultan II. Ahmet Han	15,2 cm	13,1 cm	91
Örnek No: 22	Sultan II. Mustafa Han	15,2 cm	12,9 cm	93
Örnek No: 23	Sultan III. Ahmet	14,4 cm	12,1 cm	97
Örnek No: 24	Sultan I. Mahmut Han	14,5 cm	12,3 cm	101
Örnek No: 25	Sultan III. Osman Han	15,1 cm	13,0 cm	105
Örnek No: 26	Sultan III. Mustafa Han	14,7 cm	12,4 cm	107
Örnek No: 27	Sultan I. Abdülhamit Han	14,7 cm	12,4 cm	109
Örnek No: 28	Sultan III. Selim Han	14,8 cm	12,2 cm	111
Örnek No: 29	Sultan IV. Mustafa Han	15,2 cm	12,8 cm	115
Örnek No: 30	Sultan II. Mahmut Han	14,8 cm	12,5 cm	117

Tablo 1 incelendiğinde eserlerin boyutlarıyla ilgili olarak farklı ebatlarda oval çerçeveler kullanıldığı görülmektedir.

Eserlerde boy olarak bakıldığında: **14,4 cm**, ile **16,4 cm** lik ölçü arasında toplamda 12 farklı boyutta ölçü şekli kullanılmıştır. Bu değerlere göre boyda: 14 adet 14 cm, 11 adet 15 cm, 2 adet 16 cm aralığında oval çerçeve formu içerisinde portre minyatür yapılmıştır.

Eserlere en olarak bakıldığında: **12,1 cm**, ile **13,9 cm** lik ölçü arasında toplamda 14 farklı boyutta oval form kullanılmıştır.

Bu değerlere göre ende: 21 adet 12 cm, 9 adet 13 cm aralığında oval çerçeve formu içerisinde portre minyatür yapılmıştır.

Bu değerlere göre el yazması eserdeki portrelerin tamamı beyzi formda olup en çok 14-15 cm boyunda, 12 cm eninde oval cetveli çerçeve içinde yapılmıştır.

El yazması eserde tasvirlerin yapıldı sayfala bakıldığında 30 eserin tamamı oval bir form içerisinde bel üstü portre yapıldığı görülmektedir. Portre minyatürlerle ilgili çalışma yapan musavvirlerin eserlerine bakıldığında genellikle sayfanın tamamı kullanılarak veya eserde göğüsten yukarısı görünecek şekilde tasvirler yapıldığı görülmektedir. Genellikle Nakkaş Nigari, Nakkaş Sinan Bey, Nakkaş Osman, Nakkaş Nakşi, Levni, Nakkaş Hasan, Musavvir Hüseyin ve Refail, gibi musavvirlerin yapmış oldukları portre minyatürlerde tasvirler sayfanın orta kısmında oturuyor veya ayakta tasvir edilerek yapılmıştır. Kapıdağlı Konstantin'in III. Selim için yapmış olduğu gravür minyatürlerin şekillerinde değişiklik yapıldığı ve batı tarzı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca Kapıdağlı Konstantin'in yapmış olduğu gravürlerin üst kısmında Osmanlı Türkçesiyle tasviri yapılan sultanın bilgileri verilmiş, alt kısımda ise sultanın yapmış olduğu eserler veya İstanbul manzaralarına yer verilmiştir. İncelediğimiz tasvirli el yazması eserdeki portrelerin Kapıdağlı Konstantin in yapmış olduğu eserlerden kopya edilip birebir benzetilmeye çalışılmıştır. Farklılık olarak Kapıdağlı'nın eserinde bulunan İstanbul manzarası yanında kenar kısımlara yapılan değerli kumaşlardan yapılmış perde görüntülerinin olmaması diğer bir özellik olarak verilmektedir. 19. yy. dönemi özellikleri yansırı 16. yy., 17. yy ve 18. yy dönemsel özelliklerinin varlığı görülmektedir.

5.3.2. Portre Minyatürlerde Uygulanan Boyama Teknikleri

Tablo 2.

Portre Minyatürlerde Uygulanan Boyama Teknikleri

Sayfa No:	Padişah İsimleri	Akıtma Boyama Tekniği	Yüz Boyama Tekniği	Tarama Boyama Tekniği	Sakal (Bıyık) Tarama Tekniği
Örnek No:1	Sultan Osman Han	X	X		X
Örnek No: 2	Sultan Orhan Han	X	X		X
Örnek No: 3	Sultan I. Murat Han	X	X		X
Örnek No: 4	Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han	X	X		X
Örnek No: 5	Sultan I. Mehmet Han	X	X		X
Örnek No: 6	Sultan II. Murat Han	X	X		X
Örnek No: 7	Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han	X	X	X	X
Örnek No: 8	Sultan Beyazıt Han	X	X	X	X
Örnek No: 9	Yavuz Sultan Selim Han	X	X	X	X
Örnek No: 10	Kanuni Sultan Süleyman Han	X	X	X	X
Örnek No: 11	Sultan II. Selim Han	X	X	X	X
Örnek No: 12	Sultan III. Murat Han	X	X	X	X
Örnek No: 13	Sultan III. Mehmet Han	X	X	X	X
Örnek No: 14	Sultan I. Ahmet Han	X	X	X	X
Örnek No: 15	Derviş I. Mustafa Han	X	X	X	X
Örnek No: 16	Sultan Genç Osman Han	X	X	X	X
Örnek No: 17	Sultan IV. Murat Han	X	X	X	X
Örnek No: 18	Vezir İbrahim Paşa	X	X	X	X
Örnek No: 19	Sultan IV. Mehmet Han	X	X	X	X
Örnek No: 20	Sultan II. Süleyman Han	X	X	X	X
Örnek No: 21	Sultan II. Ahmet Han	X	X	X	X
Örnek No: 22	Sultan II. Mustafa Han	X	X	X	X
Örnek No: 23	Sultan III. Ahmet	X	X	X	X
Örnek No: 24	Sultan I. Mahmut Han	X	X	X	X
Örnek No: 25	Sultan III. Osman Han	X	X	X	X
Örnek No: 26	Sultan III. Mustafa Han	X	X	X	X
Örnek No: 27	Sultan I. Abdülhamit Han	X	X	X	X
Örnek No: 28	Sultan III. Selim Han	X	X	X	X
Örnek No: 29	Sultan IV. Mustafa Han	X	X	X	X
Örnek No: 30	Sultan II. Mahmut Han	X	X	X	X
N / %		30 / 100	30 / 100	30 / 80	30 / 100

Tablo 2 incelendiğinde eserlerde Uygulanan Boyama Teknikleriyle ilgili olarak farklı teknikler kullanıldığı görülmektedir.

Eserlere bakıldığında: Akıtma Boyama Tekniği, Yüz Boyama Tekniği, Tarama Boyama Tekniği, Sakal (Bıyık) Tarama Tekniklerinin kullanıldığını görmekteyiz.

El yazması eserde tasviri yapılan bütün portrelerde Akıtma boya tekniği, yüz boyama tekniği kullanılmıştır. Sultan Genç Osman Han haricinde bıyık boyama tekniği kullanılmıştır. Yavuz Sultan Selim Han ve Genç Osman Han haricindeki 28 padişah

portresinde sakal ve bıyık tarama tekniği kullanılmıştır. Tarama tekniği Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan Beyazıt Han, Yavuz Sultan Selim Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, Sultan III. Murat Han, Sultan III. Mehmet Han, Sultan I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, Vezir İbrahim Paşa, Sultan IV. Mehmet Han, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han, Sultan III. Ahmet, Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han, Sultan II. Mahmut Han'ın tasvirlerinde kavukların üzerinde bulunan serpuşlarında Tarama Boyama Tekniği kullanılmıştır.

Bu değerlere göre el yazması eserlerdeki portrelerde genel olarak 4 boyama tekniği; Akıtma Boyama Tekniği, Yüz Boyama Tekniği, Tarama Boyama Tekniği, Sakal (Bıyık) Tarama Teknikleri kullanılarak yapılmıştır. El yazması eserlerdeki portrelerde en çok kullanılan teknikler Akıtma Boyama Tekniği, Yüz Boyama Tekniği ve Sakal (Bıyık) Tarama Tekniği kullanılmış, eserlerin 24 adedinde Tarama Boyama Tekniği kullanılarak tasviri yapılmıştır.

Tasvirli el yazması eserde kullanılan boyama teknikleri genel olarak minyatür sanatının başlangıcından bu güne kadar kullanılan genel özellikler minyatürlü eserlerin tamamında görülmektedir. En çok kullanılan boyama tekniği olarak akıtma boya tekniği zemin boyamalarında ve figürlerin zemin boyamalarında kullanılmıştır. Diğer ayrıntıların yapıldığı baş ve yüz (saç, sakal, bıyık, göz, kaş vb.) kısmında özellikle tarama şeklinde ince ayrıntıların renklerin (açıktan koyuya, koyudan açığa) tonlarıyla verilerek yapılmaktadır. Figürlü yapılan minyatürlerde, özellikle portrelerde daha çok ön plana çıkmaktadır. Figür boyamalarında ve manzara boyamalarında kullanılan teknikler eserlerdeki renk geçişleri ve kullanılan boyaların hem kalitesini hem de çeşitliliği hakkında genel bilgi sunmaktadır. İncelenen tasvirli el yazmasında yapılan boyama teknikleri diğer Musavvirlerin yapmış oldukları eserlere benzememektedir. İncelenen eserlerdeki boyama tekniklerine de boyama şekilleri atölye çalışması olduğundan bir eser üzerinde farklı kişilerin çalışma yaptığı görülmektedir. Genellikle Nakkaş Nigari, Nakkaş Sinan Bey, Nakkaş Osman, Nakkaş Nakşi, Levni, Nakkaş Hasan, Musavvir Hüseyin ve Refail, gibi musavvirlerin yapmış oldukları portre minyatürlerde tasvirlerdeki bezemeler daha net ve ayrıntılı olarak yapılmış, incelemesini yapmış olduğumuz eserde genellikle leke şeklinde bitkisel form olarak verilmeyle çalışılmıştır.

5.4. Minyatürlerin Özellikleri

Minyatürlerin Üslup olarak Renk, Kılık-Kıyafet, özellikleri ele alınmıştır.

5.4.1. Renk Özellikleri

Tablo 3.

Renklerin Dağılımı

		TASVİR															
Sayfa No:	Padişah İsimleri	BEYAZ	SİYAH	SARI	YEŞİL	KIRMIZI	MAVİ	GRİ	KAHVERENGİ	PEMBE	EFLATUN	MOR	TURUNCU	KREM	HAKİ	BORDO	AÇIK SARI
Örnek No:1	Sultan Osman Han	X	X	X	X			X		X							X
Örnek No: 2	Sultan Orhan Han	X	X		X	X	X	X			X						X
Örnek No: 3	Sultan I. Murat Han	X	X	X	X	X	X	X		X							X
Örnek No: 4	Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han	X	X	X		X	X	X			X	X					X
Örnek No: 5	Sultan I. Mehmet Han	X	X	X	X			X		X	X						X
Örnek No: 6	Sultan II. Murat Han	X	X	X	X	X	X	X		X							X
Örnek No: 7	Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han	X	X	X	X		X	X									X

Örnek No: 8	Sultan Beyazıt Han	X	X	X	X	X	X	X		X							X
Örnek No: 9	Yavuz Sultan Selim Han	X	X	X	X	X		X	X	X							X
Örnek No: 10	Kanuni Sultan Süleyman Han	X	X	X	X		X	X									X
Örnek No: 11	Sultan II. Selim Han	X	X	X	X			X	X				X				X
Örnek No: 12	Sultan III. Murat Han	X	X	X	X	X		X			X						X
Örnek No: 13	Sultan III. Mehmet Han	X	X	X	X	X	X	X									X
Örnek No: 14	Sultan I. Ahmet Han	X	X	X	X	X		X	X			X					X
Örnek No: 15	Derviş I. Mustafa Han	X	X	X	X	X		X									X
Örnek No: 16	Sultan Genç Osman Han	X	X	X		X	X	X		X	X			X			X
Örnek No: 17	Sultan IV. Murat Han	X	X	X	X	X		X			X						X
Örnek No: 18	Vezir İbrahim Paşa	X	X	X	X	X		X	X								X
Örnek No: 19	Sultan IV. Mehmet Han	X	X	X	X	X		X	X								X
Örnek No: 20	Sultan II. Süleyman Han	X	X	X	X	X		X									X
Örnek No: 21	Sultan II. Ahmet Han	X	X	X	X	X		X	X	X							X
Örnek No: 22	Sultan II. Mustafa Han	X	X	X	X	X		X	X		X						X
Örnek No: 23	Sultan III. Ahmet	X	X	X		X		X	X					X			X
Örnek No: 24	Sultan I. Mahmut Han	X	X	X		X	X	X	X								X
Örnek No: 25	Sultan III. Osman Han	X	X	X	X	X	X	X	X								X
Örnek No: 26	Sultan III. Mustafa Han	X	X	X		X	X	X	X								X
Örnek No: 27	Sultan I. Abdülhamit Han	X	X	X	X	X	X	X	X								X
Örnek No: 28	Sultan III. Selim Han	X	X	X	X	X	X	X	X							X	X
Örnek No: 29	Sultan IV. Mustafa Han	X	X	X	X	X	X	X	X								X
Örnek No: 30	Sultan II. Mahmut Han	X	X		X	X		X									X
N / %		30 / 100	30 / 100	30 / 96,7	30 / 83,3	30 / 83,3	30 / 53,3	30 / 46,7	30 / 46,7	30 / 26,7	30 / 23,3	30 / 6,7	30 / 3,3	30 / 3,3	30 / 3,3	30 / 3,3	30 / 100

Eserlerin % 100 de Beyaz rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk bütün eserlerde kavukta, padişahların sakal ve bıyık taramalarında, kaftan yaka kısımlarının ön patında, serpuşlarda kullanılmıştır.

Eserlerin % 100 de Siyah rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk bütün eserlerde minyatürlerde kenar tahrirlerinde, sakal ve bıyık taramalarında iç kaftan ve gömlek düğmelerinde, serpuşlarda portre eserlerin giyimlerindeki gölgelendirmelerde kullanılmıştır.

Eserlerin % 100 de Açık Sarı rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk bütün eserlerde cetvellerde ve tasvir edilen eserlerin iç kaftanlarda ve gömleklerde kullanılmıştır.

Eserlerin % 100 ünde Gri rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk bütün eserlerde özellikle kavukların gölgelendirilmesinde, kaftan yaka kısımlarının ön patında, iç kaftan ve gömlek kısımlarında, kaftan ve iç kaftan süslemelerinde kullanılmıştır.

Eserlerin % 96,7 sinde Sarı rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde takke lere, iç kaftanlarda, kaftan yaka kısımlarının ön patında ve kaftanlarda, iç kaftan ve dış kaftanların üzerinde kullanılan bitkisel bezemelerde, kuşaklarda, kaftan ön patında bulunan çaprastlarda ve çaprastların uç kısımlarındaki püsküllerde kama ve kılıç kınlarında, serpuşların uc kısımlarındaki tutturgaçlarda kullanılmıştır.

Eserlerin % 83,3 ünde Yeşil rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kavuklarda, kaftanlarda, iç kaftan ve iç gömlek kısımlarında kemerlerdeki motiflerde kullanılmıştır.

Eserlerin % 83,3 ünde Kırmızı rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kavuklarda, kaftanlarda, iç kaftan ve iç gömlek kısımlarında kemerlerde, iç kaftan ve kaftan üzerindeki motiflerde ve aksesuarların süslemelerinde kullanılmıştır.

Eserlerin % 53,3 ünde Mavi rengin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanlarda, iç kaftan ve gömlek kısımlarında kemerlerde, kaftan ve iç kaftan üzerindeki motiflerde ve aksesuarların süslemelerinde, kaftanların yaka kısımlarında bulunan işlemelerde ve ayrıca son dönem kavukların üzerinde bulunan madalyon tasvirlerinde kullanılmıştır.

Eserlerin % 46,7 sinde Kahverengi renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanların yaka kısımlarının ön patında kullanılmıştır.

Eserlerin % 26,7 sinde Pembe renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde padişahlarının kaftanlarında kullanılmıştır.

Eserlerin % 23,3 ünde Eflatun renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanlarda kullanılmıştır.

Eserlerin % 6,7 ünde Mor renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanlarda ve kaftanların yaka patında kullanılmıştır.

Eserlerin % 3,3 ünde Turuncu renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanlarda ve kaftanların yaka patında kullanılmıştır.

Eserlerin % 3,3 ünde Krem renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu rengin eserlerde kaftanlarda kullanılmıştır.

Eserlerin % 3,3 ünde Haki renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu rengin eserlerde kaftanlarda kullanılmıştır.

Eserlerin % 3,3 ünde Bordo renginin kullanıldığı görülmektedir. Bu renk eserlerde kaftanlarda kullanılmıştır.

Genel olarak kavuk tasvirlerinde renk, beyaz, gri, sarı, yeşil, kırmızı, bordo, siyah renkleri ve ara renkleri kullanılmıştır.

Genel olarak sorguçlarda renk, siyah, kahverengi, sarı, mavi, kırmızı, beyaz renkleri kullanılmıştır.

Genel olarak yüz ifadelerinde renk, pembe, kırmızı, beyaz, siyah renkleri ve ara renkleri kullanılmıştır.

Genel olarak kaftanlarda renk, Beyaz, Pembe, Kırmızı, Bordo, Yeşil, Mavi, Sarı, Gri Krem, kahverengi, siyah, renkleri kullanılmıştır.

Genel olarak iç kaftanlarda renk, Pembe, Kırmızı, Bordo, Yeşil, Mavi, Sarı, Gri Krem, Beyaz, Kahverengi, Siyah ve bu renklerin ara renkleri kullanılmıştır. İncelenen eserlerde renk uyumuna dikkat edildiği görülmektedir.

5.5. Portre Minyatürlerin Kıyafet ve Aksesuar Özellikleri

Minyatürlerde kullanılan tamamlayıcı öğeler ve saltanat imgeleri ele alınmıştır.

Tablo 4.

Kıyafet ve Aksesuar Dağılımı

Sayfa No:	PADİŞAH İSİMLERİ	TAMALAYICI ÖGELER						SALTANAT İMGELERİ		
		KAMA	KILIÇ	TOPUZ	KİTAP	OK	YAY	KAFTAN	PELERİN	KEMER
Örnek No: 1	Sultan Osman Han		X					X		X
Örnek No: 2	Sultan Orhan Han							X		X
Örnek No: 3	Sultan I. Murat Han							X		X
Örnek No: 4	Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han							X		X
Örnek No: 5	Sultan I. Mehmet Han							X		X
Örnek No: 6	Sultan II. Murat Han							X		X
Örnek No: 7	Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han		X					X		X
Örnek No: 8	Sultan II. Beyazıt Han							X		X
Örnek No: 9	Yavuz Sultan Selim Han	X		X				X		X
Örnek No: 10	Kanuni Sultan Süleyman Han	X						X		X
Örnek No: 11	Sultan II. Selim Han							X		X
Örnek No: 12	Sultan III. Murat Han							X		
Örnek No: 13	Sultan III. Mehmet Han							X		X
Örnek No: 14	Sultan I. Ahmet Han							X		
Örnek No: 15	Derviş I. Mustafa Han				X			X		
Örnek No: 16	Sultan Genç Osman Han	X				X	X	X		X
Örnek No: 17	Sultan IV. Murat Han	X	X						X	X
Örnek No: 18	Vezir İbrahim Paşa							X		
Örnek No: 19	Sultan IV. Mehmet Han							X		
Örnek No: 20	Sultan II. Süleyman Han							X		
Örnek No: 21	Sultan II. Ahmet Han							X		
Örnek No: 22	Sultan II. Mustafa Han							X		
Örnek No: 23	Sultan III. Ahmet Han	X						X		X
Örnek No: 24	Sultan I. Mahmut Han	X						X		X
Örnek No: 25	Sultan III. Osman Han	X						X		X

Örnek No: 26	Sultan III. Mustafa Han	X					X		X
Örnek No: 27	Sultan I. Abdülhamit Han	X					X		X
Örnek No: 28	Sultan III. Selim Han	X					X		X
Örnek No: 29	Sultan IV. Mustafa Han	X					X		X
Örnek No: 30	Sultan II. Mahmut Han		X					X	X
		30 /	30 /	30 /	30 /	30 /	30 /	30 /	30 /
		36,70	13,30	3,30	3,30	3,30	3,30	93,33	6,67 73,30

Eserlerde Kaftan 28, Pelerin 2 ve Aksesuar olarak; 22 Adet Kemer, 4 Adet Kılıç, 11 Adet Kama, 1 Adet Topuz, 1 Adet Kitap, 1 Adet Ok, 1 Adet Yay, kullanıldığı görülmektedir.

Eserlerde 22 adet kemer kullanılmıştır. Kemerlerde Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan I. Murat Han, Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han, Sultan II. Murat Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan Beyazıt Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, Sultan III. Mehmet Han tasvirlerinde bez şeklinde kemer modeli kullanılarak tasvir edilmiştir. Yavuz Sultan Selim Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han Sultan III. Ahmet Han tasvirlerinde altın kemer yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, tasvirlerinde madalyon görünümünde yuvarlak ve elmaslarla süslenmiş şekilde tasvir edilmiştir. Sultan II. Mahmut han tasvirinde Avrupa tarzı ince kemer görünümlü ve üzeri değerli taşlarla süslenmiş kemer modeli kullanılmıştır.

Sultan III. Murat Han, Sultan I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, Vezir İbrahim Paşa, Sultan IV. Mehmet Han, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han kaftan on kısımları kapalı olarak tasvir edildiğinden kemerleri görünmemektedir.

Eserlerde 4 Adet Kılıç kullanılmıştır. Tasvirlerde Sultan Osman Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan IV. Murat Han, Sultan II. Mahmut Han tasvirlerinde kullanılan kılıç tasvirleri Sultan Osman Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan IV. Murat Han tasvirlerinde savaşa gidecek halde yapılmış, Sultan II. Mahmut Han tasvirinde kılıç beline takılmış şekilde yapılmıştır.

Eserlerde 11 Adet Kama kullanılmıştır. Yavuz Sultan Selim Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, Sultan III. Ahmet, Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han tasvirlerinde kamalar kemere takılmış şekilde yapılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, Sultan III. Ahmet tasvirlerinde kamalar sarı renkte yapılmış uçlarında kırmızı noktalar konulmuş şekilde yapılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han, Sultan IV. Murat Han portrelerinde kamaların tamamı gözüküyor, diğer eserlerde sadece kama baş kısımları gözükmetedir.

Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han tasvirlerinde kamalar değerli taşlarla süslenmiş şekilde yapılmıştır.

Sadece Yavuz Sultan Selim Han tasvirinde iki eliyle tutar bir şekilde topuz kullanılmıştır.

Sultan Derviş I. Mustafa Han elinde kitap tutuyor şekilde tasvir edilmiştir.

Ok ve yay tasvirleri Sultan Genç Osman Han tasvirinde kullanılmıştır. Tasvirde sağ elinde yay sol elinde ok her an oku atacakmış şekilde tasvir edilmiştir.

Tasvir edilen portrelerde yüz ifadesi olarak Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan I. Murat Han, Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han tasvirlerinde yüz ifadesi olarak sakin ve mülayim görünümlü olarak tasvir edilmiştir. Yapılan tasvirlerde sakal ve bıyıkları siyah renkle taranmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Murat Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han tasvirlerinde yüz ifadesi olarak kaşalar çatık ve sert bakışlı ve kararlı olarak ifade edilmiştir. Yapılan tasvirlerde sakal ve bıyıkları siyah renkle taranmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Beyazıt Han tasvirinde yüz ifadesinde Padişahın gür kırılmış sakalları onun yaşıyla beraber deneyimli hayatını yüz ifadesiyle padişahın yüzüne anlam yüklemiştir. Kırıksıklıklardan dolayı daha yaşlı, daha olgun ve bilgili olarak tasvir edilmiştir.

Yavuz Sultan Selim Han tasvirinde yüz ifadesinde genç bir yüz ifadesi ile minyatürleşmiştir. Portrede yapılan tasvirde genç ama savaşçı görünümde tasvir edilen Yavuz Sultan Selim Han cenge çıkacakmış gibi duruyor şekilde tasvir edilmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, Sultan III. Murat Han, Sultan III. Mehmet Han, Sultan I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han tasvirlerinde yüz ifadesi olarak yüz hatları ince ve kibar şekilde tasvir edilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman Han kaşları, bıyıkları ve sakalları beyaz taranmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan Genç Osman Han'ın tasvirinde sultan çok genç olduğu için çocuksu bir şekilde daha sakalları çıkmamış, bıyıkları yeni terlemiş biraz utangaç yüz ifadeli güler yüzlü genç bir padişah olarak yapılmıştır.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde sultan sert yüz ifadesi ve keskin bakışlı bir yüz ifadesiyle yapılmıştır. Tasvirde padişahın bıyık ve sakalını gür taraması padişahın yüz ifadesindeki keskinliği ortaya çıkarmak istemesinden kaynaklanmaktadır.

Vezir İbrahim Paşa, Sultan II. Süleyman Han tasvirlerinde yüz ifadesi olarak bilgili ve yılların vermiş olduğu bir bilgi birikimini yansıtır bir şekilde yüzde kırışıklıkların olduğu yaşlı bir yüz aksakallı ve bıyıklı şekilde tasvir yapılmıştır.

Sultan IV. Mehmet Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan III. Ahmet, Sultan I. Mahmut Han Sultan III. Osman Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han tasvirlerinde yüz ifadesi olarak yüz hatları ince ve kibar şekilde tasvir edilmiştir. Yüz hatları genç şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan II. Mustafa Han tasvirinde gözler şaşkınlıkla bakıyor şekilde yapılmış, sakal ve bıyıkları çok seyrek ve kısa yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Tasvirde padişah genç ama düşünceli duruyor bir şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan III. Mustafa Han tasvirinde yüz ifadesi olarak yüz hatları orta yaşlarda olduğunu gösterir şekilde tasvir edilmiştir. Tasvirde yüz hatlarında hafif kırışıklıklar olduğu ve kaşlar çatık şekilde yorgun ve düşünceli bakıyor şekilde yapılmıştır. Eserde sakal ve bıyığı kısa ve kahverengi olarak yapılmıştır.

Sultan I. Abdülhamit Han tasvirinde yüz ifadesi olarak yüz hatları uzun ve zayıf bir yüz yapısı kullanılmıştır. Sakal ve bıyık taraması siyah renkli ve uzun bir sakal taraması yapılmıştır. Yüz şekli olarak düşünceli ve sert bakışlı olarak tasvir edilmiştir.

Sultan II. Mahmut Han tasvirinde yüz ifadesi olarak yüz hatları yuvarlak bir yüz yapısı kullanılmıştır. Sakal ve bıyık taraması siyah renkli ve kısa bir sakal taraması yapılmıştır. Yüz şekli olarak düşünceli ve sert bakışlı olarak tasvir edilmiştir.

Genel olarak tasvirlerde yüz özelliklerine bakıldığında sultan Osman Han'dan fatih devrine kadar yapılan padişahların yüz tasvirlerinde daha sakin, daha genç ve mülayim görünümlü olarak tasvir edilmiştir. Fatih döneminden sonraki dönemlerde padişahlar devrin özelliklerini yansıtır bir şekilde biraz daha orta yaşlı yapılmıştır. Sultan II. Beyazıt han, kanuni sultan Süleyman han, vezir İbrahim paşa sultan II. Süleyman han, sultan III. Selim han, tasvirlerinde sakal ve bıyıkları beyaz taranarak yaşları ve deneyimleri ortay konulmuştur. Yavuz sultan selim ve IV. Murat Han tasvirleri benzer şekilde sert mizaçlı ve her an savaşa hazır bir şekilde tasvir edilmiştir. Diğer eserlerde yapılan tasvir özelliği olarak daha sakin ve devrin özelliklerini barındırıyor şekilde düşünceli ve sakin tavırlı bir yüz ifadesi kullanılarak yapılmıştır.

El Yazması Eser Portre Minyatürlerin Kıyafet Özelliklerine Bakıldığında:

5.5.1. Kavuk Özellikleri

El yazması eserde bulunan tasvir edilen kavuklarda Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan I. Murat Han. Sultan I. Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han ve Sultan II. Murat Han tasvirlerinde Baş kısmında kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan kavuğun sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Kavuğun tepesinde açık kahverengi takke görülmektedir.

Fatih sultan Mehmet Han'ın kavuk modeli oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup yukarıdan aşağıya doğru uzanan kavuğun sargısı dikey yönde gri çizgilerle gölgelendirilmiştir. Ayrıca kavuk gövdesinde sarı altın kuşak ve siyah kuş tüyü bulduğu sorguç ve sorguç 'un takılı olduğu kırmızı işlemeli üçgen detay ve kenarlara uzayan sarı renkte ince detaylar görülmektedir. Kavuğun tepesinde bordo renkli takke görülmektedir.

II. Beyazıt Han tasvirinde kavuk modeli Fatih Sultan Mehmet Han ile Yavuz Sultan Selim Han arasında bir model olarak göze çarpmaktadır. Oval bir şekil kullanılarak yapılan kavuk modelinde ilk dönemlerdeki yapılan kavuk modellerinde olduğu gibi baş kısmında takke takıldığı ve serpuşun bu takke ye sarı ipliklerle tutturulmuştur.

Yavuz sultan selim han tasvirinde kavuk oval biçimli beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık gri renkle kalın dilimler şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, Sultan Genç Osman ve IV Mehmet Han, Sultan III. Ahmet Han, Sultan I. Mahmut Han'ın yapılan tasvirlerinde kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ ve sol taraflarından yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık gri renkle kalın dilimler şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde kavuk yerine siyah düz bir takke bulunmaktadır. Takke üzerine kırmızı ve kenarları sarı olan kuşak yapılmıştır. Sarık uzun bir şekilde sırtın ortasına kadar uzanmaktadır. Sarıkla kavuğa tutturulan Yüzün her iki yanında hilal biçiminde dışa doğru açılan yelpaze görüntüsü arz eden detaylar bulunmaktadır. Bu detay sarı renkli olup üzerinde kırmızı noktalar bulunmaktadır.

Vezir İbrahim Paşa, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han, Sultan III. Osman Han Sultan III. Selim Han ve Sultan IV. Mustafa Han'ın tasvirlerinde kavuk alnın üst kısmından başlayarak kavuğu 360 derece dönen beyaz bir sarık yapılmış, sarık yanlara açıldıkça en olarak genişlemektedir. Kavukların üzerlerinde su damlasını andıran motifler bulunmaktadır.

Sultan III. Ahmet Han ve Sultan I. Mahmut tasvirlerinde baş kısımlarında kavuk oval biçimli ve uzun beyaz renkte yapılmış olup kavuğun sağ ve sol kısımlarında yukarıdan aşağıya doğru uzanan dikey yönde gri çizgilerle ayrılmış bir kenarlık şeklinde bölünmüş olarak tasvir edilmiştir.

Son olarak Sultan II Mahmut Han tasviri yapılırken tamamen değişik bir model kullanıldığı görülmektedir. 19. yy başlarında yapıldığının etkileri Avrupa hayranlığının başladığını ve Avrupa tarzı giyim kuşam şekillerinin ön plana çıkarıldığı göze çarpmaktadır. Bu tasvirde Osmanlı kavuğu yerine kırmızı renkli ve arkaya doğru uzanan siyah renkte püsküllü Avrupai tarz fes kullanılmıştır. Fesin ön kısmında güneş kursu beyaz renkte süsleme bulunmaktadır.

Genel olarak kavuk tasvirlerinde renk olarak beyaz, gri, sarı, yeşil, kırmızı, bordo, siyah renkler ve ara renkleri kullanılmıştır.

Genel olarak kavuk özelliklerine bakıldığında sultan Osman han'dan sultan II. Murat han'a kadar kavuk yerine sarık yapıldığı görülmektedir. Nurhan Atasoy'un (1972, s 3-8) Topkapı sarayında sergilenmekte olan Levni'nin yaptığı padişah portreleri ile ilgili

çalışmasındaki belirttiği sarık özelliklerine benzetildiği gözlemlenmektedir. Kapıdağlı Kostantin'in yaptığı eserlerinde bundan etkilendiği görülmektedir. Kostantin'in yaptığı eserlerde çok daha Avrupai tarz yani üç boyut hakim olduğunu, incelemesini yaptığımız eserde ise Osmanlı minyatür tarzı hakim olduğu görülmektedir. Tasvirlerde sarıkların altında tepe kısmında takke yapıldığı görülmektedir. Tasvirlerde Musavvir Hüseyin, Levni gibi Musavvirlerin yapmış oldukları eserlerin renk ve şekil özelliklerini yansıtmaktadır. Bu nedenle tasvirler özellikleri bakımından 16. yy ve 17. yy özelliklerini yansıttığı, sahaflar ve ressamın çarşısında yapılan eser özelliklerindedir. Fatih Sultan Mehmet Han'dan başlayarak II. Mahmut Han'a kadarki padişahlarda sarık yerine kavuk yapıldığı görülmüştür. Kavuklar padişahların ihtişamlarını ve Osmanlı hâkimiyetini gösterir şekilde sorguçlar ve serpuşlar yapılarak Osmanlı hükümrânlığını yansıtmıştır. Yirmi üç padişahın yapılan tasvirinde yüksek kavuk modeli Musavvir Hüseyin İstanbullu imzalı Silsile-i name örneğindeki (Bağcı vd. 2006, s. 239) gibi kopya edilmiş, biçim bakımından Musavvir Hüseyin'in eserlerinde göstermiş olduğu özenin gösterilmediği görülmektedir. Yapılan tasvirlerde en son çalışma olan Sultan II. Mahmut Han'ın tasvirinde kavuk yerine Avrupa tarzı fes taktığı görülmektedir. Osmanlı giyiminde Avrupa tarzı giyim tarzının hakim olmaya başladığı görülmektedir. Bunun en bariz örneği Sultan II. Mahmut Han'ın tasvirinde padişah, yeni üniforması ve püsküllü kırmızı fesiyle betimlenmiştir.

5.5.2. Sorguç Özellikleri

İncelemesini yaptığımız el yazması eserde yapılan tasvirlerde Osmanlı padişahların ilk dönemlerde kavuklar sade ve gösterişsiz yapılmıştır. Fatih dönemiyle birlikte kavuklarda da değişiklikler görülmektedir. İlk yapılan sorguç Fatih Sultan Mehmet Han'ın kavuğundaki sorguçtur. Sorguç kavuk üzerine üçgen forma tutturulmuş ve yukarıya doğru uzanan kuş tüyünü andıran şekilde yapılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han'ın başındaki Kavukta 3 adet sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Sorguçların birisi alın kısmından aşağı doğru sarkık, biri sağda biri solda olmak üzere yukarıya doğru tasvir edilmiştir. Kavuk üst kısmında sarı ipliklerle sorguçlar birbirlerine bağlantılı olarak yapılmıştır.

Sultan II. Beyazıt Han Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, Sultan Genç Osman Han, IV Mehmet Han'ın kavuklarında kavukların ön kısımlarında yapılan serpuşlar kavuk üst

kısından alına doğru yapılan sorguçlar yapılmıştır. Padişahın başındaki büyük serpuş aşağıya doğru sarkan murassa sorguludur. Sorguçlar gen forma bağlanmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde sarığın altından alnın hemen üstünde ince sarı bir şeritle yukarıya doğru genişleyerek uzanan ve sarığın st kısmında üç ayrı parça halini alan alınlık yapılmıştır. Bu alınlığın üzerinde yer alan kırmızı yatay bir şerit üzerindeki 5 adet kırmızı ok şeklinde parça ve kuş tüyü takılmış şeklilde tasvir edilmiştir.

Vezir İbrahim Paşa, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han ve Sultan III. Osman Han'ın tasvirlerinde kavukta alın kısından yukarıya doğru uzanan kuş tüyünü andıran yelpaze şeklinde açılmış geniş tepeli serpuşun önüne şık bir sorgula dikkat çekmektedir. Vezir İbrahim Paşa, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han Sorguçların bağlandığı üçgen şekilde madalyonlara tutturulmuş şekilde tasvir edilmiştir. Sultan III. Osman Han'ın sorgucunun bağlandığı madalyon değerli taşlarla süslenmiştir.

Sultan III. Ahmet Han Sultan I. Mahmut Han'ın kavuklarında 3 tane sorguç bulunmaktadır. Bu sorguların birisi ortada, diğer ikisi kavuğun iki yanında yukarı doğrudur. Sorguçlar gen şeklinde madalyonlara tutturulmuştur.

Sultan III. Mustafa Han ve Sultan I. Abdülhamit Han'ın tasvirlerinde Sarığın n patında yukarıya doğru uzun sarı ve açık kahverengi, sorguç yapılmıştır. Sorguçlar üzerinde mavi mücevherlerle işlemeli madalyon sorgulara tutturulmuştur. Sorguçlar çok uzun yapılarak oval form dışına taşırılmıştır. Sorguçlar takke üzerinde duruyormuş gibi durmaktadır. Sultan III. Mustafa Han takke sinin üzerinde madalyon şekli püskül şeklinde detayı yer almaktadır.

Sultan III. Selim Han ve Sultan IV. Mustafa Han tasvirlerinde kavuğun n kısmında üç ayrı parça bulunmaktadır. Sarığın üzerlerinde alnın orta sol kısmında bulunan kısa püsküller yapılmıştır. Hemen alnın ortasında değerli taşlarla süslenmiş madalyon tasvirleri bulunmaktadır. Madalyonun hemen arkasında cetvelin dışına taşırılmış açık kahverengi püsküller yer almaktadır.

Son olarak Sultan II Mahmut Han tasvirinde yapılan sorguç fesin n kısından başlayıp cetvele kadar uzayan püsküller yapılmıştır.

Genel olarak sorguçlarda renk olarak siyah, kahverengi, sarı, mavi, kırmızı, beyaz renkler kullanılmıştır.

5.5.3. Yüz Formu Özellikleri

Eserlerde genel itibariyle bakıldığında Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan 1. Murat Han, Sultan I. Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han, Sultan II. Murat Han, Fatih Sultan Mehmet Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, Vezir İbrahim Paşa, IV Mehmet Han, Sultan II. Süleyman Han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan III. Ahmet Han, Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han ve Sultan II. Mahmut Han tasvirlerinde ki yüz formlarında çember sakal, burma bıyık yapılmış şekilde tasvir edildiği görülmektedir. Yapılan tasvirlerde yüz ifadesi olarak genç olarak tasvir edilmeleri padişahların yaşlarıyla birlikte deneyimleri hayatlarını yüz ifadelerinde işleyen Musavvir padişahların yüzlerinde ayrıca anlam yüklemiştir.

Sultan II. Beyazıt Han ve Sultan I. Abdülhamit Han tasvirindeki yüz uzun bir yüz yapısı kullanmıştır. Tasvir formlarında sakal keçi sakal tabir edilen uzun sakal formunda yapılmış, Sultan II. Beyazıt Han bıyıklar burma bıyık yapılmış, Sultan I. Abdülhamit Han tasvirinde ise Moğol bıyık denilen uçları aşağı sarkık ve uzun bıyık şeklinde tasvir edilmiştir. Sultan II. Beyazıt Han'ın gür kırışmış sakallı olarak tasvir etmiş, Sultan I. Abdülhamit Han tasvirinde ise sakalını siyah ve gür olarak tasvir etmiştir. Tasvirlerde yapılan yüz ifadelerinde yaşıyla beraber deneyimli hayatlarını yüz ifadelerinde işleyen Musavvir padişahın yüzüne anlam yüklemiştir. Tasvirlerde ayrıca yüzlerde yaşlılık ibaresi olarak karışıklıklar yapılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han Portresindeki yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakalsız ve uzun pala bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Yavuz Sultan Selim Han'ın kaş, bıyık taraması, gözaltı, çene ve boyundaki gölgelemeler padişahın yüzündeki ifadeyi güçlendirirken, bıyıkları gür ve uzun olarak yapılmıştır.

Sultan Genç Osman han tasvirinde yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince, genç yaşını vurgulayan sakalsız ve bıyıksız yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Padişahın açık

renk gözleri, yanağındaki pembe tonlama, burnunun keskin ve büyük yapısı ile yüzüne verdiği ifade ustaca işlenmiştir.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar çatık ve ince, sakal çember sakal biçimli kısa boylu yapılmış ve uzun pala bıyık şekilde tasvir edilmiştir. Eserdeki bıyık formu yavuz sultan selim han tasvirinde kullanılan bıyık formuyla aynı özelliklerde yapıldığı görülmektedir. Eseri yapan Musavvir IV. Murat Han'ın portresinde padişah giydiği kıyafetin hakkını vermişçesine sert ve keskin bir yüz ifadesiyle betimlemiştir.

Sultan II. Mustafa Han'ın tasvirinde yüz şekline bakıldığında padişahın ten rengi açık şekilde yapılmış, uzun bir yüz yapısı kullanılmıştır. Kaşlar hilal şeklinde ve ince yapılmıştır. Tasvirde sakal çember biçimli, çok kısa boylu ve seyrek bir şekilde yapılmış, bıyıklar sakal formunda olduğu gibi ince ve kısa bıyık yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Tasvirde padişahın yüz ifadesinde genç olduğu ve gözler şaşkınlıkla bakıyor şekilde tasvir edilmiştir.

Genel olarak yüz ifadelerinde renk olarak pembe, kırmızı, beyaz, siyah renkler ve ara renkleri kullanılmıştır.

Tasvirli el yazmasındaki figürleri tek bir kişi tarafından yapılmış ve aynı kalıptan çıkmış gibi tasvir edilmiştir. Yüzdeki anatomik yapıda tasvirleri yapan kişi veya kişiler gözleri, kaşları, bıyık ve sakal formlarını birbirlerine çok yakın kalıplar kullanarak yaptıkları anlaşılmaktadır. Figürlerde sultanlar karşıya bakar şekilde hafif yan dönmüş sanki karşıdaki kişiye poz veriyormuş şekilde tasvir edilmiştir. Yüz formlarında özellikle Musavvir Hüseyin İstanbuli'nin (İrepoğlu, 1999) silsilenamesindeki portreleri, Nakkaş Osman'ın padişah portreleri albümündeki yüz formları ve Levni'nin yapmış silsilenamedeki yüz formlarına benzer şekilde ifade edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra Kapıdağlı Kostantin'in eserinin kopyası olarak yapıldığı için aynı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

5.5.4. Dış Kaftan ve İç Kaftan (Entari) Formu Özellikleri

Eserlerde genel itibariyle kaftan ve iç kaftan formu özelliklerine bakıldığında Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan I. Murat Han. Sultan I. Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han, Sultan II. Murat Han tasvirlerinde beden kısmında kaftan giyimleri aynı tar

yapılmıştır. Kaftanlar sade ve gösterişsiz uzun boylu ve düz renkler kullanılarak yapılmıştır. Kaftan tasvirlerinde pembe kırmızı, mor, yeşil, renkler kullanılmış yaka kısımlarına beyaz renkle parlaklık verilmiştir. Tasvirlerde kaftanın yaka kısımları sarı, mavi, bordo ve beyaz gibi parlak renkler kullanılmıştır. Kaftanların ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanlarda yalancı (sahte kol) yeni detay olarak kullanılmıştır. Sultan Osman Han ve Sultan II. Murat Han tasvirlerinde kaftanlarının ön patının kenarlarında çaprastlar bulunmaktadır. Kaftanların yaka kısımlarında silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İç kaftan tasvirlerinde yeşil, sarı, pembe ve kırmızı renkler kullanılmıştır. Sultan Osman Han, Sultan Orhan Han, Sultan I. Beyazıt Han, Sultan II. Murat Han iç kaftanın ön açıklığı ve kol yeni sık düğmeli, Sultan I. Murat Han ve Sultan I. Mehmet Han tasvirlerinde gömlekler düğmesiz entari şeklinde tasvir edilmiştir.

Eserlerdeki Tasvirlerde kollardan görünen iç kaftanın altında giyilen gömlek (içlik) giyimleri hakkında azda olsa bilgi sahibi olunmaktadır. Gömlek manşet kısımları sık düğmeli olduğu görülmektedir.

Fatih sultan Mehmet han tasvirinde ise kaftan daha çok pelerini andırır şekilde yapılmıştır. Açık mavi kaftanının sol kolunu giymiş sağ kolunu giymemiştir. Kaftanının iç kısmı, omuz kısmı, sol kol şeridi ve omuz kısmının devamı olarak aşağıya kadar inen şerit kürklü olarak tasvir edilmiştir. Kürkünde iplikler ve uçlarında püsküller vardır. Padişahın yeşil gömleği de siyah düğmelidir.

Sultan II. Beyazıt Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, II Süleyman Han, IV Mehmet Han'ın yapılan tasvirlerinde kaftan formları, uzun ve düz renkler kullanılmıştır. Kaftanlarda yeşil, sarı, bordo pembe renkler kullanılmıştır. Kaftanların yaka ön patı kürklü olarak yapılmıştır. Yaka ön patı üzerindeki motifler belirsiz olarak tasvir edilmiştir. Kaftanların üzerinde şeritler ve uçlarında püsküller yapılmış şekilde yapılmıştır. Tasvirlerde Sultan II. Beyazıt Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, Derviş I. Mustafa Han, IV Mehmet Han'ın ön yaka patında renk özelliği olarak beyaz renk kullanılmıştır. Kaftanların yaka kısımlarında belirsiz leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. I. Ahmet Han ve IV Mehmet Han'ın ön yaka patında renk özelliği olarak kahverengi renk kullanılmıştır. Kaftanların ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanlarda salma kartal kanadını andıran camadan kol detayı kullanılmıştır. Eserlerde gömlek olarak entari şeklinde gömlek tarzı kullanılmıştır. Gömlek

tasvirlerinde yeşil, sarı, mavi, bordo ve siyah renkler kullanılmıştır. Gömleklerin kol kısımları gözükmekte üzerlerinde belirsiz motifler bulunmaktadır. Ayrıca Sultan II. Beyazıt Han, III. Murat Han, III Mehmet Han, tasvirlerinde kollarda kırmızı, mavi ve yeşil renklerde yapılmış belirsiz desenlerin kullanıldığı ayrı bir iç gömlek daha görülmektedir. Tasvirlerde kaftanlarının ön patının kenarlarında çaprast bulunmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman Han'ın gömleğin ön açıklığı ve kol yeni sık düğmeli, III. Murat Han, III Mehmet Han, I. Ahmet Han, Derviş I. Mustafa Han, II Süleyman Han, IV Mehmet Han, I. Ahmet Han ve IV Mehmet Han tasvirlerinde kaftan ön kısımları kapalı şekilde tasvir edilmiştir.

Yavuz Sultan Selim Han tasvirinde kaftanın yaka kısmı ve ön patı beyaz renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzda boyun etrafında örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı kırmızı renkli olup pelerin şeklinde tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patından başlayan sarı sarı renkli çaprast ve uçlarında da püsküller bulunmaktadır. Beyaz renkli yaka kısmı siyah belirgin olmayan leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise yeşil gömlek bulunmaktadır. Gömlek üzerinde siyah ve gri renklerle yapılmış belirsiz motiflerle süslemeli yapılmıştır. Gömleğin ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir.

Sultan II. Selim Han tasvirinde kaftanın yaka kısmı ve ön patı siyah renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısmı yeşil renkli olup kartal kanadını andıran camadan kol detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast bulunmaktadır. Siyah renkli yaka kısmı geometrik baklava dilimli sarı iplikli motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. İçte ise kırmızı gömlek bulunmaktadır. Gömleğin ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Kollarda ise yeşil renkte üzerinde sarı renkle belirsiz motiflerle bezemeli iç gömlek görülmektedir.

Sultan Genç Osman Han tasvirinde kırmızı renk kullanılmıştır. Tasvirde kaftan ön yaka kısımları kürklü olarak tasvir edilmiştir. Kaftan yaka kısmında belirsiz leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Kaftan ön kısımlarında şeritler yapılmış ve uçlarında püsküller yapılmış şekilde tasvir edilmiştir. Kaftanın diğer kaftanlardan farkı ise kısa boylu olarak yapılmıştır. Gömlek mavi renkli ve üzerlerinde siyah renklerle yapılmış belirsiz motifler şeklinde tasvir edilmiştir. Gömlek alt kısmı pembe renkli olarak yapılmıştır.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde yeşil renkli pelerin şekilde tasvir edilmiştir. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast bulunmaktadır. İçte ise siyah gömlek bulunmaktadır. Siyah elbise omuz kısmında sarı bir şerit ve bu şerit üzerindeki üç adet üzerinde kırmızı nokta bulunan sarı detaylar bulunmaktadır. Gömleğin kol bitiminden dirseklere kadar uzanan kısımda kırmızı sade bir iç kıyafet görülmektedir. Dirseklerden bileklere kadar uzanan kolluklarda siyah kısım sarı şeritlerle sınırlandırılmıştır. Kollukların bilek kısmındaki sarı üçgen şerit ve kolluğun siyah zemininin üzerinde yer alan sarı kısım şeklinde tasvir edilmiştir.

Vezir İbrahim paşa, VI. Mehmet han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han ve Sultan III. Ahmet Han tasvirlerinde kaftanın yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanın ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısımlarında yeşil, pembe, bordo ve gri renkler kullanılmıştır. Kaftanlarda kartal kanadını andıran camadan kol detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patının kenarlarında sarı renkli çaprast ve bu sarkıntılarının uçlarında püsküller bulunmaktadır. Vezir İbrahim paşa, VI. Mehmet han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han tasvirlerinde açık sarı, kırmızı, yeşil, renkte gömlek bulunmaktadır. Gömlekler üzerinde silik leke şeklinde motiflerle işlemeli şekilde tasvir edilmiştir. Sultan III. Ahmet Han tasvirinde kaftan ön yaka kısmı açık, gömleğin ön açıklığı sık düğmeli olduğu görülmektedir. Vezir İbrahim paşa, VI. Mehmet han, Sultan II. Ahmet Han, Sultan II. Mustafa Han tasvirlerinde kaftan ön kısımları kapalı olarak yapılmıştır.

Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, Sultan IV. Mustafa Han, tasvirlerinde kaftanlar on kısımlar açık, kaftanların yaka kısmı ve ön patı koyu kahverengi renk tonuna sahiptir. Kaftanların ön patı yaka bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. Kaftanın beden kısımlarında gri, sarı, krem rengi açık ve koyu yeşil, renkleri kullanılmıştır. Kaftanlarda kartal kanadını andıran camadan kol detayı kullanılmıştır. Kaftanın ön patı iki yaka kısmında mavi mücevher görünümünde işlemler bulunmaktadır.

Sultan II. Mahmut Han tasvirinde ıslahatların yapıldığı ve kıyafette de bunun örneğini görmekteyiz. Giyim de kaftan yerine pelerin görmekteyiz. Pelerin kaftan şekillerine göre daha sade ve tek renk yapılmıştır. Pelerin yeşil renk tonuna sahiptir. Pelerin boğaz kısmından bağlantılı olup omuzu ve arka sırtı örter şekildedir. İçte ise yeşil renkli entari şeklinde gömlek bulunmaktadır. Gömleğin ön açıklığı birleştirilmiş ve kolda mavi renkli

taşlarla bileklik takılı olduğu görülmektedir Ayrıca gömlek sol üst kısmında göğüs üzerinde madalyon şeklinde işleme ve etrafında yaprak tarzı bitkisel motiflerle işlenmiş şekilde tasvir edilmiştir.

5.5.5. Aksesuar Özellikleri

Eserlerde genel itibariyle Aksesuar Özellikleri bakıldığında; Sultan Osman Han, Sultan Orhan, Han, Sultan I. Murat Han, Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han, Sultan II. Murat Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan II. Beyazıt Han, Yavuz Sultan Selim Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, Sultan III. Mehmet Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, Sultan III. Ahmet Han, Sultan I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan II. Mahmut Han, tasvirlerinde belde kuşaklı olarak yapılmıştır.

Sultan Osman Han, Sultan Orhan, Han, Sultan I. Murat Han, Sultan I. Yıldırım Beyazıt Han, Sultan I. Mehmet Han, Sultan II. Murat Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Sultan II. Beyazıt Han, Kanuni Sultan Süleyman Han, Sultan II. Selim Han, Sultan III. Mehmet Han'ın kuşakları kırmızı, yeşil, mavi, sarı, siyah renkli ve bez kuşak bağlanmış şekilde tasvir edilmiştir. Yavuz Sultan Selim Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, tasvirlerindeki kemer toka ve kemer şekilleri ortası kare diğer kısımları düz altından ve motifsiz şekilde tasvir edilmiştir. Sultan III. Ahmet Han tasvirinde kemer tokası yuvarlak diğer kısımları düz altından ve üzeri motifsiz şekilde tasvir edilmiştir.

I. Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan II. Mahmut Han, tasvirlerinde belde kemer tokaları yuvarlak ve büyük madalyon görünümlü üzerlerinde değerli taşlarla süslenmiş şekilde yapılmıştır. Kemer tokaları orta kısımda büyük merkezi bir yuvarlak içerisinde, diğer kısımlarında ise biraz daha küçük altı ve yedi bölmeli olarak tasvir edilmiştir. Sultan II. Mahmut Han, tasvirinde ise kemer tamamen değerli taşlarla süslenmiş ince kemer modeli kullanılmıştır. Kemerden asılı duran iki adet kılıç koymak için askılık şeklinde yapılmıştır.

Sultan Osman Han, Sultan II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) Han, Yavuz Sultan Selim Han tasvirlerinde padişahların ellerinde kılıç tasviri ile resmedilmiştir. Tasvirlerin hepsi sağ elde kılıç tutarken sol elde kılıç kınını tutuyor şekilde tasvir edilmiştir. Padişahların sol

elle tuttuğu yerleri altın işlemeli olarak yapılmış olup, II. Mahmut Han'ın kılıç belinde aşağıya doğru duruyor şekilde yapılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han, Sultan Genç Osman Han, Sultan IV. Murat Han, Sultan III. Ahmet Han tasvirlerinde belde kama yapılmıştır. Kemerlere takılan kamalar murassa altın şeklinde yapılmıştır.

Sultan I. Mustafa han tasvirinde elinde kırmızı ve kapak sayfasında şemseli bir tezyinat yapıldığı görölmektedir.

Sultan Genç Osman Han tasvirinde aksesuar olarak bir yay ve elinde ok tutuyor şekilde her an ok atacakmış gibi durmaktadır.

Mahmut Han, Sultan III. Osman Han, Sultan III. Mustafa Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, tasvirlerinde belde kemere takılı gibi duran ve sadece baş kısmının görüldüğü mavi renkte değerli taşlarla süsölenmiş kamalar bulunmaktadır.

Ayrıca II. Mahmut han tasvirinde belde kılıcın kabzası yılan şeklinde, ağzında bitkisel motif çıkış ve tekrar kılıcın kabzasına tutturulmuş şekilde yapılmıştır.

Tablo 4 genel olarak incelendiğinde eserlerde; 6 padişah tasvirinde sarık 22 padişah tasvirinde kavuk kullanılarak yapılmıştır. Sultan IV. Murat han tasvirinde kavuk yerine sarıklı takke kullanılmış, Sultan II. Mahmut Han tasvirinde fes kullanılarak yapılmıştır. Tasvirlerde Sultan Osman handan başlayarak Fatih Sultan Mehmet Han dönemine kadar sade sorguçsuz kavuk yapılmış, Fatih Sultan Mehmet Han tasviriyle birlikte sorguçlar kullanılarak yapılmaya başlamıştır. Fatih Sultan Mehmet Han tasvirinde sorguç yukarıya taranmış şekilde yapılmıştır. Sultan II. Beyazıt Han, Kanuni Sultan Han, II. Selim Han, III. Murat Han, Sultan III. Mehmet Han, Sultan I. Ahmet Han, I. Mustafa Han, Sultan Genç Osman, Sultan IV. Mehmet Han, kavuklarında serpuşlar aşağıya sarkıyor şekilde tasvir edilmiştir.

Yavuz Sultan Selim Han tasvirinde 3 sorguçlu, ikisi yukarı doğru ortadaki sorguç aşağı doğru yapılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Sultan IV. Murat Han tasvirinde geniş ve uzun sorguçlu olarak tasvir edilmiştir. Vezir İbrahim Paşa, II. Süleyman Han, II. Ahmet Han, II. Mustafa Han, III. Osman Han tasvirlerinde siyah ve geniş serpuşlar üzerine beyaz kanat tüyü varmış şekilde tasvir edilmiştir. Sultan III. Osman Han, Sultan I. Abdülhamit Han, Sultan III. Selim Han, Sultan

IV. Mustafa Han ve Sultan II. Mahmut Han tasvirlerinde süpürge sorguç kullanılmış şekilde tasvir edilmiştir.

Kıyafetlerde 27 padişah ve 1 vezirde kaftan kullanmışlardır. Kalan 2 padişahta ise Sultan IV. Murat Han ve II. Mahmut Han tasvirlerinde kaftan yerine pelerin kullanmışlardır. Eserlerdeki kıyafet ve aksesuar özelliklerine bakıldığında Nurhan Atasoy'un (1972, s 3-8) incelediği nakkaş Osman'ın padişah portrelerindeki gibi dış kaftan ev iç kaftan şekillerine bakılarak yapıldığı görülmektedir. Musavvir Hüseyin ve Levni'nin çalışmalarındaki kıyafet detaylarına uyulmaya çalışılmış fakat diğer çalışmalardaki gibi figüratif özellikleri belirgin yapılmamıştır. Yapılan çalışmalarda bitkisel bezemelere benzer leke formları kullanılmış ayrıntılar gölge olarak verilmeye çalışılmıştır. Giyim kuşamda kullanılan renkler Kapıdağlı Kostantin, Musavvir Hüseyin, Levni gibi minyatür ustalarının kullandıkları gibi parlak olmadığı görülmektedir. Tasvirli el yazması eserde dış kaftan renkleri ve iç kaftan renkleri özellikle Levni'nin eserlerinde kullandığı renkler veya yakın renkler kullanıldığı görülmektedir. Tasvirli el yazması eser her ne kadar 19. yy'da yapılan eser olsa da 17. Ve 18. Yy yapılan minyatür özelliklerinde yapıldığı ve eserin bir kişinin isteği doğrultusunda sipariş usulü İstanbul'daki 19. Yy minyatür ve resim atölyelerinde yaptırıldığı görülmektedir. Bu nedenle eser orijinal eser niteliğinde kopya çalışması olarak yapılmış bir eserdir.

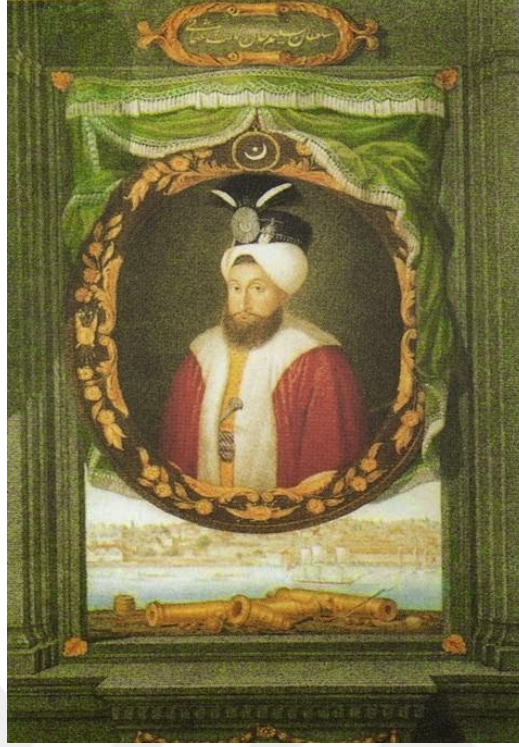
BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Lale devrinden sonra matbaanın yaygınlaşmasıyla minyatürlü el yazması yapımının giderek azıldığı görülmüştür. Geleneksel minyatür yerini duvar resmi ya da Albüm resimlerine bırakmıştır. Figürler genellikle bir manzara fonuna yerleştirilmiştir. Bu manzaralarda bilgiyle ve izlenim gücüyle uygulanmış bir perspektifin varlığından söz edilebilir. Artık iki boyutlu minyatür geleneğinden perspektif, renk değerleri, ılık- gölge gibi batılı öğelere sahip bir resim anlayışına varılmıştır. Aslında figürlerin ele alınış biçimi giderek yaygınlaşan kıyafet albümlerindeki gibidir. Giysi ayrıntılarına büyük önem gösterilmiştir. İstanbul'da Avrupa'dan gidip gelen gezginlerin ilgisini çeken bu tür kıyafet albümleri için bir piyasa oluştuğu ve bunları hazırlayan atölyeler bulunduğu muhtemeldir. Buralarda çalışan ustaların arasında gayrimüslimler de vardır. Nitekim saray koleksiyonlarındaki albümlerde Rafael, Konstantin, İstrati gibi imzaların bulunduğu tek figür çalışmalarına rastlanır. 18.yüzyılın ikinci yarısında yaygınlığını sürdüren bir başka resim türü de, padişah portreleridir.

Bu dönemde portreciliğe yeni teknikler ve kalıplar gelir. Örneğin, Levni'nin yaptığı portre albümüne, Levni'den sonra başka sanatçılar tarafından eklenmiş padişah portrelerinde padişahlar bir tahtta oturur ve tam karşıdan, cepheden gösterilmişlerdir. Portreciliğin en özgün örnekleri III. Selim döneminde oluşturulmuştur. III. Selim'in dönemin ünlü ustası Konstantin Kapıdağlı'ya yaptırdığı guvaj portresi yepyeni bir kalıptadır. Bu portre padişahı ayakta, yarım boy ve $\frac{3}{4}$ profilden gösterir.

Şekil 51. Sultan III. Selim portresi, Ressamı Konstantin Kapıdağlı, 1793 tarihli gravür, TSM, A 3989. Gül İREPOĞLU, Levni (Nakış- Şiir- Renk), İstanbul 1999.

Portre iki yana açılmış bir perdenin taçlandığı bir madalyonla çerçevelenmiştir. Madalyonun altına yerleştirilmiş Tophane Kışlası görüntüsü ise padişahın reformlarını simgeler. Padişahın yüz ifadesindeki doğallık, fırça tekniğindeki yumuşaklık, alttaki Boğaz görüntüsünde dikkat çeken mükemmel perspektif, artık Kapıdağlı'nın portrelerinin gerçek anlamıyla Avrupa kalıbına kavuştuğunu gösterir.

Konstantin Kapıdağlı bu portreyi yaptıktan sonra III. Selim kendisine tüm Osmanlı padişahlarının portrelerini sipariş etmiştir. Osman Gazi'den III. Selim'e kadar tüm Osmanlı sultanlarının aynı üslupta portresini yapan Konstantin, padişahları yarım boy ve dörtte üç profilden göstermiştir. Bu kez de portrelerin yer aldığı madalyonların altına padişahlarla ilgili bir sahne yerleştirilmiştir. Genellikle padişahların fethettikleri kent ve kaleler ya da yaptırdıkları önemli yapılar resimlenmiştir. Konstantin önceki padişahların fizyonomisi ve giysileri için Nakkaş Osman'ın ve Levni'nin portrelerine başvurmuştur.

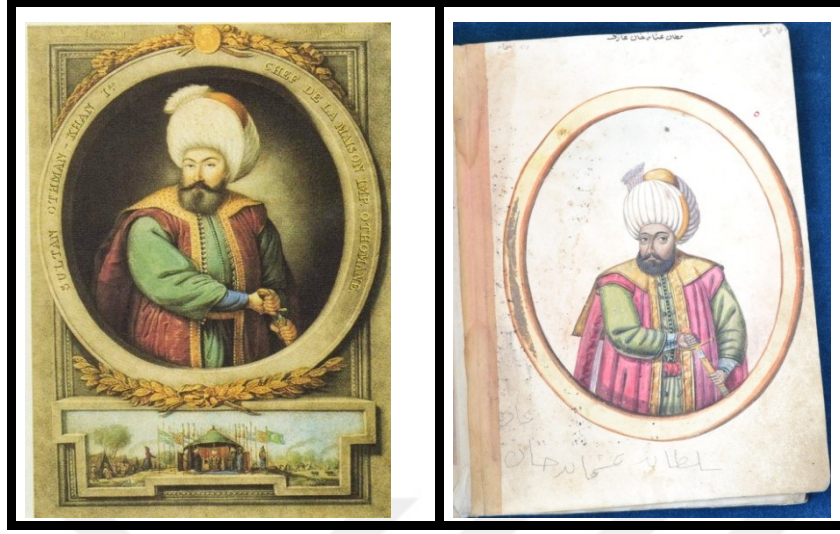
18. ve 19.yüzyıl minyatürleri ve albüm resimleri gerçekleri ortaya koyma açısından önemlidir. III. Ahmet döneminde matbaanın Osmanlı'ya gelişinden sonra minyatürlü el yazma yapımının azalması yeni bir estetiğe doğru gidişin habercisidir. Teknik ve içerik açısından yeni türler gelişmiş, tutkallı boyalarla yapılan geleneksel minyatürler suluboya ya da guvaj resimlere dönüşmüş, iki boyutlu resim sanatı olan minyatüre perspektif

girmiştir. Bu yeni değerler önce minyatürlere eklenen doğa kesitlerinde ve manzara kompozisyonlarında görülmüştür. Örneğin Konstantin Kapıdağlı sadece portrelerin altına eklediği doğa kesitlerinde değil, salt manzara kompozisyonlarında da batılı bir resim tekniği kullanmıştır.

İzmir Etnografya Müzesi teşhirinde bulunan ve 19.11.2014 tarih itibari ile Manisa’da açılan yazama eserler kütüphanesine devredilen el yazması eser hakkında genel bilgi portre kataloğu (30 adet eser bilgi formu), elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile oluşturulmuştur.

El yazması eser toplamda 130 sayfadan oluşmaktadır. Eserin ilk beş sayfasında Osmanlı Türkçesiyle Osmanlı tarihinin kurulmadan önce yapılan mücadeleler anlatılmış ve ilk olarak Sultan Osman Han’ın tasvirine beşinci sayfada yer verilmiştir. Eserin 100 sayfasında yapılan tasvirlerdeki padişahların yapmış oldukları olaylardan bahsetmektedir.

İncelediğimiz eserde yapılan tasvirler kopya çalışma olduğu ve eserlerin dönem özellikleri hakkında bilgiler sunmaktadır. İncelemesini yaptığımız tasvirli el yazması eserde Konstantin Kapıdağlı’nın eserinin kopyalandığı, aynı zamanda Nakkaş Osman’ın ve Levni’nin minyatür özelliklerinden yararlandığı, özellikle kıyafet ve duruş ve yüz ifadelerinde görülmektedir. Eserlerde yapılan tasvir özellikleri duruş özellikleri ve boya tonları çok yakın tasvir edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra eserlerde kullanılan figürlerdeki boyama ve tarama tekniklerine bakıldığında tasvirlerin bir atölye çalışması olduğu görülmektedir. Yapılan tasvirlerde yapan Musavvirin imzasının olmaması bu olasılığı güçlendirmektedir. Osmanlı hanedanlığının hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla bu tür eserlerin dönemin zengin şahsı tarafından sahaflar çarşısında çoğaltılıp ileri gelenlere hediye edildiği ve bunun yanı sıra önemli devlet adamlarına hediye olarak gönderildiği bilinmektedir. Bu nedenle yapılan tasvirler kopya niteliği olması nedeniyle orijinal eser değeri olmadiğı düşünölmektedir.

Osman Gazi Portresi, Ressamı Konstantin Kapıdağlı, 1804- 1806 tarihli, Gravür: Young Albümü TSM, 17/70. Gül İREPOĞLU, Levni (Nakış- Şiir- Renk), İstanbul 1999

El Yazması Eser Sayfa 5 Sultan Osman Han Portresi

Şekil 52. Karşılaştırma

6.2. Öneriler

Araştırma konusu olan El yazması eser Osmanlı tarihi hakkında önemli kaynaklardan birisinin kopyasıdır. Geçmişten günümüze Maddi manevi kültür değerlerinden bahsedip geçmişte olduğu gibi bu gün de toplumların kültür, tarihi açısından önemli belge niteliği taşıması nedeniyle, kültürümüzün tanıtılmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle, bu tür çalışmaların teşvik edilmesi gerekmektedir.

İncelmesini yapmış olduğumuz el yazması eser bize portre minyatürler hakkında ve Osmanlı padişahlarının yapmış olduklarını hakkında bilgiler vermektedir. El yazması eserle ilgili yapılan araştırmaların teşvik edilmesi için üniversitelerin ilgili bölümleri tarafında daha çok teşvik edilmesi gerekmektedir. Ayrıca eserlerin koruma ve korunma yöntemlerinin günümüz teknolojisi kullanılarak koruma altına alınması gerekmektedir. Eserin temin edilme koşullarına bakıldığında eserin tam anlamıyla bilinmediği ve bu temin edilen yöntemlerinin daha sağlıklı şekilde kayıtlar altına alınması gerekmektedir

Sonuç olarak görülüyor ki arşiv kaynaklarında yeni belge ve bilgilere ulaştıkça Osmanlı sanatı, tarihi zenginleşmekte yeni boyutlar kazanmaktadır. Bugün için belgelerde olan bilgilerle bu kadarı söylenebilmektedir. Ama yeni belgelerle bugünkü bilgilerin gelişeceği de muhakkaktır.

KAYNAKLAR

- And M. (2004). *Osmanlı tasvir sanatları:1*, İstanbul, İş Bankası Kültür.
- And, M. (2002). *Osmanlı tasvir sanatları:1, Minyatür*, İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- And, M. (2004). *Osmanlı tasvir sanatları minyatür*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- And, M. (2010). *Minyatürlerle Osmanlı İslam Mitologyası*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Aslanapa, O. (1984). *Türk sanatı I-II*, İstanbul: Kervan.
- Atasoy, N. (1972) *Nakkaş Osman'ın Padişah Portreleri Albümü*. Türkiyemiz, 6 (2-14).
- Bağcı, S. Çağman F. Renda, G. & Tanındı, Z. (2006). *Osmanlı Resim Sanatı*. İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Berk, S. (2013). *Devleti Aliyyeden Günümüze Hat Sanatı* İstanbul: İnkılab.
- Binark, İ. (1975). *Eski kitapçılık sanatlarımız*. Ankara: Kazan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği.
- Can Y. & Gün, R. (2006). *Ana hatlarıyla Türk İslam sanatları ve estetiği*. İstanbul: Kayıhan.
- Çağman, F. (1982). “*Anadolu Türk minyatürü*”, Anadolu uygarlıkları görsel Anadolu tarihi Ansiklopedisi, İstanbul: Görsel.
- Duran, T. (Ed.). (1999). *Minyatür ve Gravürlerle Osmanlı İmparatorluğu, The Ottoman Empire In Miniatures And Engravings*. İstanbul: Tarihi Araştırmalar Vakfı İstanbul Araştırma Merkezi.
- Elmas, H. (1994). *Nakkaş Osman ve Levni'ye Ait Surname minyatürlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ersoy, S. A. (2006). *Osmanlı Minyatür Tekniği*. Ankara: İnkansa.
- Güler, F. (2010). *İzmir Etnografya Müzesi 'nde ve Efes Müzesi Selçuk'ta Bulunan Hamam*

- Takımlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gülru, N. (2000). “Söz Ve İmge: Osmanlı Sultanlarının Portre Dizilerine Karşılaştırmalı Bir Bakış”, *Padişahın Portresi–Tevasis-İ Al-İ Osman*, İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Hat Dergisi, 29 Ekim 2013 tarihinde http://www.hatdergisi.com/HAT%20DERG%C4%B0S%C4%B0/minyatur_nasil_yapilir.htm erişim sağlanmıştır.
- İnal, G. (1995). *Türk minyatür sanatı (Başlangıcından Osmanlılara Kadar)*. Ankara, Atatürk Kültür Merkezi.
- İzmir Etnografya Müzesi Tarihi, 12 Ekim 2014 tarihinde <http://www.izmirmuzesi.gov.tr/izmir-muze-mudurlugu-etnografya-muzesi.aspx> erişim sağlanmıştır.
- Kapıdağlı, K. 07 Aralık 2015 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Konstantin_Kap%C4%B1da%C4%9Fl%C4%B1 erişim sağlanmıştır.
- Konak, R. (2013). *Osmanlı minyatür sanatında padişah portreciliğinin ilk örnekleri ve geleneğe katkıları*. *Turkish Studies*, 8/5(2), 425-439. 13 Şubat 2015 tarihinde http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1902097425_27KonakRuhi-trh-425-439 Pdf sayfasından erişilmiştir.
- Keskiner, C. (2004). *Minyatür sanatında doğa çizim ve boyama teknikleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Mahir, B. (2004). *Osmanlı Minyatür Sanatı*. İstanbul: Kabalcı.
- Mülayim, S. (1999). *Değişimin tanıkları Ortaçağ Türk sanatında süsleme ve ikonografi*. İstanbul: Kaknüs.
- Öğütmen, F. (1966). *Miniature Art From The XII th The XVIII Century*. İstanbul: Güzel Sanatlar.
- Özaltın, F. N. Ölmez, F. N. (2011). *Osmanlı dönemi minyatürlerinde el sanatlarından izler*. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi art-e, 07(2).
- Özen, M. E. (1985). *Yazma kitap sanatları sözlüğü*. İstanbul: Akbank.

- Özen, M. E. (2003). *Türk tezhip sanatı, Turkish art of illumination*. İstanbul: Gözen.
- Özkeçeci, İ. & Özkeçeci, Ş. (2007). *Türk sanatında tezhip*, İstanbul: Seçil.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü I, II, III* İstanbul: Milli Eğitim.
- Renda, G. (2000). Osmanlılarda padişah portreciliği, *Yeni Türkiye*, 34(701), 719.
- Süheyl, A. (2006). *Selçuklularda ve Osmanlılarda resim, tezhip ve minyatür*. İstanbul: Akşam.
- Şahinoğlu Rüçhan, Z. (2000). *Lale Devri'nin minyatür sanatçısı Levni ve öteki bakış*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Tahir, H., Behzad, Z. (1953). *Minyatürün tekinği*. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2(2).
- Tanıncı, Z. (1996). *Türk Minyatür Sanatı*. Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür.
- Turani, A. (1998). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Türkiye Diyanet Vakfı (2005). *İslam Ansiklopedisi 30. Cilt Komisyon*, İstanbul: T. D. V.
- Yazmalar, 29 Ekim 2014 tarihinde, http://yazmalar.mk.gov.tr/elyazmaciligimiz_tr.php, erişim sağlanmıştır.
- Yılmaz A. (2004). *Türk kitap sanatları tabir ve ıslahatları* İstanbul: Damla.

EKLER

EK-1. Etnografya Müzesi Envanter Kayıt Defteri Kayıt Sayfası

..... MÜZESİ ESER ENVANTERİ 29

ENVANTER No.: 3172 (Eser No 31711)

KAZI No.:

ESERİN ADI ve CİNSE: KİTAP (Osmanlı Padişahı)

BULUNDUĞU YER:

ÇAĞI: Osmanlı

ÖLÇÜSÜ: 20,5 x 15,5 cm

MÜZEYE GELDİĞİ GÜN:

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Müze kütüphanesinden

Denir. -100-T1

FOTOĞRAF

MÜZEDEKİ YERİ: Teşhir 2-Kat V-25

YAYINLANDIĞI YER:

ESERİN TANIMI: 122 sayfa, ciltli el yazmasıdır. Birinci sayfa yıldız süslemeli, yazı blokları altın yıldızlıdır. Kitap içinde, cerceve içerisinde kalın mukennas resmedilmiş (30) adet Osmanlı Padişahı portresi vardır. Her portre beyaz bir cerceve içindedir. Kitap sırtı deri kılıflı olup, deri üzeri sarı yıldızlı geometrik desenlidir.

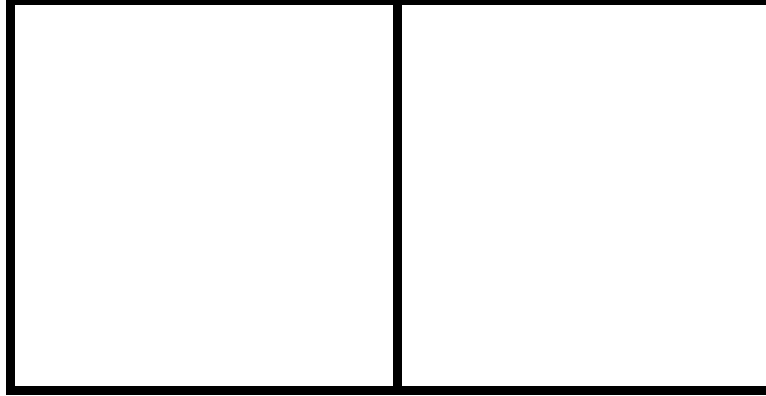
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 19.11.2014 tarih 221845 sayılı olurları gereği Manisa Yassıca Eserler Kütüphanesi Müdürlüğüne devre edilmiştir.

İ. G. Özmen

16.10.20013

ENVANTERİ YAPAN

EK-2. Bilgi Formu

Şekil ... Sultan Portresi ve Desen Çizimi

Örnek No:

Resim No:

Çizim No:

Eser Adı:

Sayfa no:

İnceleme Tarihi:

Bugünkü Durumu:

Eser Boyutları:

Boyama Tekniği:

Tasvir:

Bordür:

Boyama Tekniği:

Eserde Kullanılan Aksesuarlar:

Tasvir Özellikleri

Ek-3.Kaynak Kişi Hüseyn Arslan Çeviri Maili El Yazması Eser İlk Altı Sayfası Ve Hatime Sayfası Çeviri Maili Orijinal Metni

Hüseyn Arslan Bey'in göndermiş olduğu mail orijinali

Veysel Bey bu eserin birinci sahifesi haz. Allaha hamd ve peygamberimize salavat ile başlayub salavati şerife hakkında kısa izahatlar ve beyitler var

2. nci sahife hamd ve salavatdan sonra (kendisini kesirül-ayb) diye vasıflandıran Osman zade ahmed naib diye bir zatın ismi geçiyor ve ifadeleri şöyle devam idiyor (emma ba'dü) kesirül-meayib Osman zade ahmed naib bu vecihle dibace-i pirayı arzı meram oldurki (silik) serezde-i şule-i isti'dad ile bir zaman iykad-ü kanadıl-i küher naibü savami'i cevamiil-kelim /bu kişi odönemlerdeki karışıklıklardanda bahs etmektedir

3.sahife yine bu karışıklıklarla alakalı husular var

4. sahife benzer konular var

5. sahife ali osmanın menkibeleri anlatılıyor

6.sahife Ali osmanın hizmetleri bilhassa cengizhanın yaptığı eziyetler ve bu fitnenin def'i ile alakalı hususlar ve Süleyman şahın boğulması hususu

7. sahife 3. sahife Süleyman şahın yerine Ertuğrul beyin geçmesi ve 680 tarihinde söğüd kasabasında vefat etmesi hususu

8. sahife Osman gazinin gaza ve fetihleri

10.sahife Orhan gazinin saltanatı ve gaza ve fetihleri ve karşıya gfcemek için gemi tedarikine teşebbüs etmesi hususu

11. sahife hayır ve hasenatlarının icmalinden bahs edilmektedir.

Hatime sayfası 122. sayfa çevirisi

Bahr üzere tezhin eyledi mahmud han cisri kavim alem bedihi söyledi bize sıratı müştekim bunlardan başka ibtiğa-yı rıza-ı yı Mevla ve tedariki dar-i neş'e-i ühra zımnında muvaffak oldukları hayır ve hasenatları beyan ile ta'dad ve şümar olunur. Halatdan değil ise de deryadan bir katre mesabesinde deryada olanların meşahiri zikir ve irad olundu.madine-i münevverede müceddeden bir medrese-i aliye ve bir kütübhaneye refia bina buyurub derününe enva-i kütüb-ü nefise vaz' buyurmuşlardır. Ve tobhanede iki minareli cami-i nusreti namıyla bir mabed ziba ve civarında sebil ve muvakkıthane-i ra'na ve bahce kapusu civarında hidayet cami-i şerifi ve üsküdarıda şemsi paşa kasrı ittisalinde dahi gazaliye ismiyle bir cami-i ra'na ve boğaz içinde arnavud köy nam mahalde tevfikiye namıyla bir cami ve dolma bahce civarındaşeyh mezarı nam mahalde bir cami-i latif ve Yahya efendi civarında müceddeden bir Mevlevihane-i feyiz-bahşa bina ve ihya buyurduklarından ma-ada derûn-i asitane'de ve mahalli sairede bina ve imar ve tecdid buyurdıkları cevami' ve mesacid ve zevaya ve ebniye-i refi'a ve hayrat ve hasenat-ı sairenin tahrir ve beyanı navi-dan-i hame-i na-tüvan bir vecihle genca şependir (?)olamadığından bizzarur canib-i ihtisar ihtiyar olundu.heman cenabü vacibül-vücüd afitab-i din ve devlet ve naşir-i envar-i adalet olan zati merhamati ecdarilerin ve devami hulüd ve kavami yemn ve süüd ile erike-i hılafetde ...ve şevket sultanların ..beka ile meşdüd ve saye-i şefkat ve aye-i şahanelerin müfarik..ehliimanüzere memdüd eyleyüb eyyam-ü hümayünü irtisami husrevanelerin ülüfü ..ve sınıfu zafer ve nusret mevud eyleye amin sümme amin bihurmeti seyyidil- mürselin

TEMMET-TEMMET

Sultan Mustafa Sani Hazretlerinin tercüme-i halinder sonra Osman Zade Taib merhümün keşide-i kalem eylediklerdi Sultan Ahmede Hani Salis Hazretlerinden hala Zeybi Efza-Yi Taht-İ Osmani Olan Sultan Mahmud Han Efendimizin tercümeleriyle sekiz aded şanü hükümrani keşürü osmaniyenin tercümeleri hame-i şekiste zeban ile teknil ve itmama ala kadrittakat sarf nirvi efzar olunmuşdur

Ek-4. İzmir Arkeoloji Müzesi Envanter Kayıt Defteri El Yazması Eser Kayıt Sayfası

[illegible]

Ek-5.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	SEYHAN Veysel
Uyruğu	T.C.
Doğum tarihi ve yeri	03.02.1975 Pasinler
Medeni hali	Evli
Telefon	0 553 130 93 18
Faks	
E-posta	veysel25@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Lise	Pasinler İmam Hatip Lisesi	2005
Üniversite	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü (Tezhip Ana Sanat Dalı)	2001
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi – Eğitim Bilimleri Enstitüsü – Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü	
Doktora		

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2008-2010	Nevart Sanat Kursu	Usta Öğretici
2011-2013	Erguvan Bilim Kültür Sanat Derneği	Usta Öğretici

Yabancı Dil	İngilizce
-------------	-----------

Yayınlar:

GAZİ GELECEKTİR..